STRIPSCHRIFT

TIJDSCHRIFT VOOR STRIPLEZERS

FL 2,25/35F

BRUINTJE BEER VIJFTIG JAAR

ILLEGALE STRIPUITGAVEN

DE WALT DISNEY STUDIO'S

in dit nummer het allereerste bruintje beer verhaal

NIEUW

„Comic House"

speciaalzaak voor stripverhalen

- alle strips te koop
- ruilmogelijkheid voor oude strips
- exclusief S & W en de Rammelende Rally

Folkingestraat 43
Groningen tel. 050-33170

DE BESTE STRIPS
ALTIJD
IN VOORRAAD BIJ
BOEKHANDEL

ILA

EN
STATIONSBOEKHANDEL

bruna

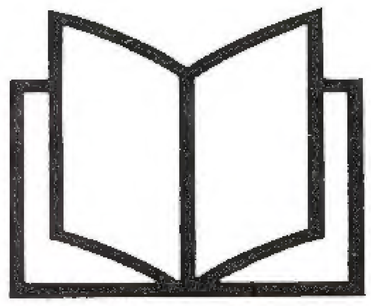

DUS IN MEER DAN
100 FILIALEN VAN
BRUNA N.V. IN NEDERLAND

BRUINTJE BEER IN KLEUR

Voor het eerst in Nederland nu ook een

BRUINTJE BEER OMNIBUS

Geheel in kleur uitgevoerd, met harde geplastificeerde kaft.
Formaat 25 x 18,5 cm.

Deze omnibus bevat 116 pagina's met 4 nieuwe spannende avonturen van Bruintje Beer.

'n Uitgave, die de echte Bruintje Beer liefhebber(ster) beslist niet mag missen.

PRIJS: *f* 6,95.

Verder zijn er tot nu toe 8 deeltjes verschenen van de serie „De Avonturen van Bruintje Beer", in zwart-wit uitgevoerd. En er volgen er nog meer!
De prijs hiervan bedraagt *f* 3,50 per deel.

U kunt bovenstaande uitgaven bestellen door overschrijving van het verschuldigde bedrag op postgiro 35858 van Algemeen Handelsblad N.V., Amsterdam; s.v.p. duidelijk vermelden wat gewenst wordt.

Bovendien zijn deze uitgaven verkrijgbaar bij de boekhandel, AKO- en Brunakiosken en bij het hoofdkantoor van het Algemeen Handelsblad te Amsterdam.

stripschrift

Tijdschrift voor striplezers
Nummer 18

Uitgegeven door
N. V. Drukkerij Levisson voor

het stripschap

Nederlands centrum voor belangstellenden in strips, goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 30 september 1968.
Doel: de waardering bevorderen voor strips in het algemeen en Nederlandse strips in het bijzonder.

Adres van redactie en administratie:
De Bruyn Kopsstraat 10, Rijswijk, telefoon (070) 90 87 80

Redactieraad voor dit nummer:
P. Ariëns Kappers
P. Hans Frankfurther
R. van de Kamer
R. Richard

Eindredactie:
Nettie Hagens

Verantwoordelijk redacteur:
Frits de Winter

Vormgeving:
Nico Buis

Verschijnt twaalf maal per jaar

Te verkrijgen
- d. m. v. lidmaatschap Stripschap à ƒ 18,-
- via abonnement à ƒ 15,-
- in de losse verkoop à ƒ 2,25

HET ILLEGAAL UITGEVEN VAN STRIP-VERHALEN

Juist in de laatste maanden hebben zich diverse gevallen voorgedaan, dat bij de boekhandel illegale uitgaven van Tom Poes-verhalen van Marten Toonder gesignaleerd werden, waaronder een enkele maal jeugdwerk van Marten Toonder waar hij thans niet meer achter staat. In vrijwel alle gevallen wist de betrokken boekhandel naam en adres van zijn leverancier niet eens op te geven en heette de oplage door een onbekend persoon te zijn aangeboden en was deze „over de toonbank" à contant gekocht. De betrokken boekhandel had deze dan weer van de hand gedaan, soms met een schandelijke winst. Een zelfde illegale uitgave was in de ene Amsterdamse boekhandel à raison van ƒ 4,50 per exemplaar verkocht en in een andere tegen ƒ 7,50 per exemplaar. Onnodig te zeggen, dat het publiek hier niet weinig mee in de nek was gekeken, te meer omdat de kwaliteit van papier, druk, afsnee enz. alles te wensen overliet.
Bovendien was in al deze gevallen de naam van de auteur Marten Toonder spoorloos weggelaten, terwijl ook van de naam van de „uitgever" of drukker natuurlijk niets te bespeuren was.
De op heterdaad betrapte boekhandels probeerden hun handen in onschuld te wassen. Maar dat gaat niet op. Net zo goed als de goud- en zilverhandel zich moet overtuigen van de bona fide herkomst van goud- en zilverwerken, die hem te koop worden aangeboden om niet de rol van heler te vervullen, net zo goed dient de boekhandel op zijn hoede te zijn. De aard van de uitgave en de anonieme wijze van aanbieding moeten al een rood lampje bij de boekhandel ontsteken. Wie desondanks zich in een dergelijke, kwalijk riekende transactie begeeft, loopt dezelfde risico's als de illegale drukker of uitgever en handelt niet bona fide.

Dat hebben dan ook de hierboven bedoelde boekhandels aan den lijve ondervonden, die niet alleen (vrijwillig) de nog resterende voorraad ter vernietiging hebben ingeleverd maar bovendien nog een flink bedrag aan schadevergoeding hebben moeten betalen. Zou het verschijnsel zich herhalen, dan kan een strafklacht eigenlijk niet meer achterwege blijven, want men schijnt zich niet te realiseren, dat het nu eenmaal een misdrijf is inbreuk op iemands auteursrecht te maken of werken in het verkeer te brengen waarvan men weet of op zijn vingers kan natellen, dat zij inbreuk maken op iemands auteursrecht.
Men handelt alleen legaal, wanneer men er zich van overtuigd heeft, dat de desbetreffende uitgave met toestemming van de auteur of auteurs tot stand komt of is gekomen. Auteurs: wanneer de tekenaar en de tekstschrijver niet zoals bij Tom Poes in één persoon verenigd zijn, dan zal men zowel van de een als van de ander toestemming moeten hebben.
Een bijzondere vorm van inbreuk op het auteursrecht is die van het plagiaat: iemand geeft het werk van een ander voor zijn eigen geestesprodukt uit. Deze inbreuk is zelfs tweeledig: vooreerst maakt de plagiator inbreuk op het exclusieve recht van de oorspronkelijke auteur om zijn werk te veelvoudigen en openbaar te maken, maar hij wijzigt ook nog de naam van de maker hetgeen een aantasting betekent van diens droit moral of persoonlijkheidsrecht. Het een is al even onrechtmatig (en strafbaar) als het ander
Het auteursrecht omvat naast het „droit moral" of persoonlijkheidsrecht (ook wel zedelijk recht genoemd) het uitsluitend recht van de auteur of maker van een werk van letterkunde, wetenschap of kunst om

Summary

This June-issue of "Stripschrift" contains, in the booklet, the first two stories of the famous little bear Rupert, whom Mary Tourtel created nearly fifty years ago.
Also in "Stripschrift" Rupert's life-story and the festivities round his 50th 'birthday'.
Furthermore an article about the Walt Disney Studio, and the pros and cons concerning illegal reprints of old comic-strips, as expressed by, among other people, Marten Toonder, a syndicate-director and a jurist.

dat te verveelvoudigen en openbaar te maken. De maker is ook de enige, die aan een ander het recht kan geven zijn werk te verveelvoudigen en/of openbaar te maken. Hij kan dat doen door zijn auteursrecht geheel of gedeeltelijk aan die derde over te dragen, maar ook door aan die derde een licentie of vergunning te geven, waarbij de auteur het auteursrecht dus aan zich houdt. Welke weg de auteur ook kiest, hier liggen zijn mogelijkheden om zijn werk te exploiteren en „te gelde" te maken, zodat hij er een inkomen uit verwerft.
Wie zonder de voorafgaande toestemming van de auteur diens werk openbaar maakt en/of verveelvoudigt maakt inbreuk op diens auteursrecht en is deswege niet alleen civielrechtelijk maar ook strafrechtelijk aansprakelijk.
Waar het geschriften, zoals boeken en stripverhalen, betreft is niet alleen de uitgever aansprakelijk, die een uitgave van een beschermd werk zonder de vereiste toestemming op stapel zet (en van stapel laten lopen), maar evengoed de drukker, want deze is het die metterdaad „verveelvoudigt".
De drukker gaat bepaald niet vrij-uit, wanneer hij in opdracht van de illegale uitgever handelt: hij heeft zich er wel degelijk van te overtuigen, of hij geen illegale opdracht krijgt en uitvoert.
Het minste wat de drukker zal moeten doen is zich van de uitgever een verklaring van vrijwaring te verschaffen tegen de mogelijkheid van inbreuk op het auteursrecht. Hij kan dit punt natuurlijk ook in zijn leveringsvoorwaarden regelen. Vaak zal de aard van de opdracht hem al achterdochtig moeten maken. De uitgever, die „boter op het hoofd" heeft, zal zich wel wachten een vrijwaring als hier bedoeld te geven; de drukker kan dan meteen zijn conclusies uit zo'n weigering trekken en dient zo'n opdracht te weigeren.
De risico's, die de drukker en de uitgever lopen zijn niet denkbeeldig: de auteur kan de illegale oplage in beslag doen nemen en de vernietiging daarvan vorderen. Bovendien kan de auteur, al of niet in kort geding, staking vorderen van de op zijn auteursrecht inbreuk makende handelingen op verbeurte van een dwangsom voor iedere overtreding van het desbetreffende rechterlijke gebod.
Wie helpt de strijd tegen al dergelijke illegale praktijken te voeren is werkzaam in het belang van de goede zeden en stelt bovendien een culturele daad want al dergelijke praktijken tasten in wezen het culturele niveau van onze samenleving aan.
Het is niet alleen actueel maar ook bijzonder welkom, dat er in Stripschrift aandacht wordt besteed aan het auteursrecht van striptekenaar en tekstschrijver. Blijkbaar heersen op dit gebied bepaalde opvattingen om niet te zeggen misverstanden, die nodig gesignaleerd moeten worden.

Mr. Th. Limperg

Met het door de heer Limperg gestelde betreffende de verantwoordelijkheid van uitgevers en ook drukkers ten aanzien van de bescherming van de rechten van de auteurs ben ik het geheel eens. Voor drukkers kan dit een aansporing zijn om zich wel degelijk te overtuigen dat de opdrachtgever ook de rechten op de betrokken uitgave heeft. In de praktijk immers gebeuren veel van deze dingen op goed vertrouwen zonder dat men zich van de mogelijke consequenties bewust is.
Of iemand valt onder het begrip "auteur" is voor een uitgever veelal niet moeilijk te bepalen. In mijn bedrijf als stripexploitant ben ik echter situaties tegengekomen waarbij iemand zich als auteur aandient, maar waar dit, op zijn zachtst gezegd, zeer twijfelachtig was. Ik wil U hiervan enkele voorbeelden geven. Tekenaars kwamen een strip aanbieden voor exploitatie die geheel door hen zelf was geschreven en getekend. Bij het aanschouwen van de tekeningen echter kwam ik tot de ontdekking dat de belangrijkste figuren iets zeer bekends voor mij hadden. Bij enig nader onderzoek bleken de figuren samengesteld of beter bijna letterlijk gecopieerd te zijn uit één of meerdere - Amerikaanse - strips. Ook het Kuifjetype is een geliefd "geïnspireerd door" tekenen. Onnodig te zeggen dat wij hier dan zakelijk verder niet op ingaan.
Moeilijker is het wanneer een strip gepubliceerd wordt waarbij op een bepaald moment de auteur bij gebrek aan inspiratie in de verleiding is gekomen om bijna letterlijk een verhaal uit een b.v. in het buitenland uitgegeven boek als plot en tekst te gaan gebruiken. De auteur zal de uitgever voor eventuele aanspraken uit dien hoofde moeten vrijwaren.
Ook op andere punten kunnen met auteursrechten moeilijkheden ontstaan. Wanneer een uitgeverij het idee heeft voor een bepaalde produktie en alle gegevens voor deze produktie aan de tekenaar/schrijver verstrekt, zoals foto's van de te tekenen objecten en de boeken met wetenschappelijke basis voor de teksten, terwijl de tekenaar/schrijver een volkomen leek is op dit gebied, is dit natekenen met hoogstens de persoonlijke toevoeging van een boompje of een rietstengel en het in iets andere woorden vervatten van de tekst, dan als auteursrecht te beschouwen? Is dit nu een werk van letterkunde, wetenschap of kunst? Is dit nu een auteursrecht voor de producent? Is de tekenaar en of schrijver niet sóms "architect" en dus auteur en sóms "timmerman" d.w.z. uitvoerder van precies aangegeven opdrachten zonder het leggen van een persoonlijke visie in deze uitvoering? Soms zou er gesproken moeten worden van "groot"auteursrecht en dan weer over "klein"auteursrecht.

Ditzelfde is het geval bij het geven van een idee aan b.v. een striptekenaar. Hoe kan de uitgever zich beschermen in het voorkomende geval dat hij met de striptekenaar/schrijver een idee bespreekt b.v. gebaseerd op een niet algemeen bekend boek waarvan de auteursrechten vrij zijn en deze dan zonder verder contact met degene die het idee heeft gelanceerd gaat produceren en rechtstreeks verkopen aan een andere relatie. In ons vak gaat het meestal om het idee van de te kiezen onderwerpen en figuren. Het succes van een strip is voor een groot deel afhankelijk van het juiste idee d.w.z. van de keuze van de verhalen en bepaling van de karakters.

J.A. de Zwaan

Op het glasheldere betoog van Mr. Limperg valt uit juridisch en moreel oogpunt werkelijk niets aan te merken. Slechts bij de opmerking dat het publiek "in de nek gekeken" wordt met dure illegale uitgaven wilde ik een kleine kanttekening plaatsen.

Het publiek is mijns inziens juist dolblij met deze uitgaven, hetgeen bewezen mag worden geacht door het feit dat er inderdaad ƒ 7,50 voor een slecht verzorgd exemplaar wordt neergelegd.

Alleen moet in deze behoefte van het publiek vanzelfsprekend niet door middel van illegale publicaties worden voorzien. Wèl moet worden opgemerkt dat beroemde stripmakers, in het bijzonder striptekenaars, in de praktijk vaak toestemming blijken te weigeren om vroeger werk opnieuw uit te geven.
Hun argument is dat dit werk niet meer representatief voor hun oeuvre is.

Dit bezwaar van de tekenaars is volgens mij inderdaad gegrond wanneer bij een herpublikatie niet het tijdstip van vervaardiging wordt vermeld, zodat de schijn gewekt kan worden dat het een recent werk is, maar niet (althans in veel mindere mate) wanneer wèl vermeld wordt wanneer de serie gemaakt is.

De behoefte aan illegale strips zou dus gedeeltelijk opgeheven kunnen worden door de auteurs aan te moedigen vaker toestemming te verlenen tot herpublicatie van oude verhalen. Iedereen wéét immers dat de stijl van een Toonder in de loop der jaren geevolueerd is, maar zijn talent wordt zo hoog aangeslagen dat het publiek desondanks toch met misschien verouderd werk kennis wil maken!

Mr. J. Vigeveno

Het is jammer, dat Mr. Th. Limperg denkt, dat hij de enige is die de wijsheid in pacht heeft. Zijn onnozele verhaaltje zal het beter doen in een damesblaadje. Daar zal hij zeker succes hebben met het in extenso uitleggen, dat illegaal drukken en uitgeven niet is geoorloofd. Waarom moraliseert hij en zegt hij niet kernachtig het enige dat hij moet zeggen: "Láát dat drukken en uitgeven of ik laat u strafrechtelijk vervolgen!" Dat zou pas klare taal zijn! Nee, ik denk, dat hij zelf niet zo achter zijn verhaaltje staat.

Laten we dus niet praten over droit moral en persoonlijkheidsrecht. Laten we het hebben over de keiharde zaken waar het hier om gaat: geld en publiciteit!
Immers, striptekenaars c. s. moeten ook leven. Maar is waanzin te beweren, dat de illegale drukkers/uitgevers Marten Toonder het brood uit de mond stoten.
Integendeel. Een heerlijke publiciteit, die Th. Limperg door zijn kleine acties nog weet te vergroten. Wederom klinkt de naam van Marten Toonder door de luidspreker van uw radio. Wederom worden er meer Toonderboeken verkocht.
Toonder en Limperg kunnen dus tevreden zijn, zolang het verschijnsel geen grote vormen gaat aannemen.
De enige, die ontevreden is, ben ik. Om mijn verzameling kompleet te houden, moet ik al die illegale drukken najagen.

Henk Mondria

WIE WORDT DOOR DE STRIPPIRATEN HET ZWAARST BELAZERD?

De gang van zaken is bekend. Een zekere heer X vindt ergens een plakboek waarin een liefhebber lang geleden een geheel stripverhaal in kranteknipsels heeft bijeen gebracht. X maakt afdrukken van die knipsels, d. w. z. afdrukken van oorspronkelijk al op slecht papier gemaakte, afdrukken; verzamelt deze afdrukken op slecht papier met doorgelopen tekeningen en nauwelijks meer leesbare teksten, smijt er een slordig omslagje van slecht papier omheen, en gaat met enige duizenden van deze misbaksels de boekhandels af om zaken te doen.

De aanmaak per exemplaar heeft X een kwartje gekost, en dat moet goed in de gaten gehouden worden.

Afnemers zijn progressieve boekhandels, underground boekhandels, en ook een aantal bijdetijdse erkende boekhandels. Zo'n boekhandelaar kan, als hij ook maar een half ons hersens in de schedel heeft, snuiven dat er iets aan die uitgave niet in orde is, maar hij snuift ook poen, en is dus willig. De hele zaak wordt, zoals dat tussen steler en heler betaamt, over de toonbank afgewikkeld; X krijgt geld in het handje, de boekenheler krijgt geen kwitantie, en X stapt, idem zoveel honderden rijker, de winkel weer uit.

De heler, die weet dat zijn negotie stinkt, stelt toch een fijn hoog prijsje op de prullen, en kan, nadat het goedgelovig strippubliek naar binnen is gedromd, 's avonds smikkelend de centen tellen. Wie (herhaal ik) is er nu het zwaarst belazerd?

X, die in het duister blijft, is er een stuk beter van geworden. De boekhandelaren, waarvan ik desgewenst een stelletje kan noemen en wie geen smoes te goedkoop is om hun wangedrag goed te kletsen, hebben een makkelijk winstje binnen gehaald. De Stripmaker-auteur is beledigd door de pokke-kwaliteit van de uitgave en is ongetwijfeld bestolen, maar zal die slag wel te boven komen. Er is nog een andere partij in deze kwestie die door de piraten het onbeschaamdst is uitgeschud.

Zoals niemand zal verbazen heb ik nu inzonderheid het oog op Tom Poes. Er is, via een respectabele uitgeverij, en met medewerking van de auteur, een zeer nauwgezette fascimile-uitgave in voorbereiding van de oude Tom Poes verhalen; cliché's, zetwerk, papier en omslag van goede kwaliteit en tevens autentiek - en in de handel te brengen voor een redelijke prijs als b. v. ƒ 2,75. Maar het stripminnend publiek heeft voor verminkte rotzooi ƒ 4,50 betaald aan dieven en helers.

Ergo:

DE KOPERS ZIJN HET ZWAARST BELAZERD.

En onder de tegenwoordig in het maatschappelijk verkeer toegepaste spelregels zou het helemaal niet zo gek zijn, wanneer aktivistische striplieflebbers de betrokken boekwinkels stormenderhand bezetten, er de ruiten insloegen en de boel kapot sloegen of zelfs in de fik staken. Ze zijn besijmeld door een underground-establishment van poenjatters.

Jan Gerhard Toonder.

"Het tijdschrift Stripschrift verzocht mr. Th. Limperg een artikel te schrijven over het illegaal uitgeven van stripverhalen. Aangezien de redactie van Auteursrechtbelangen van mening is dat dit onderwerp ook de belangstelling van haar lezers heeft, plaatsen wij het hier - uiteraard met toestemming van de auteur".

(Dit zeldzame staaltje van auteursrechtschending treft men aan boven een artikel in de 73ste aflevering van Auteursrechtbelangen, driemaandelijks huisorgaan van BUMA, STEMRA en SEBA, zoals dit eind april werd verspreid. Als de redactie van Auteursrechtbelangen de zorgvuldigheid had betracht, even contact te zoeken met de redactie van Stripschrift, zou zij hebben vernomen dat het artikel van mr. Limperg pas in het juninummer van Stripschrift kon worden opgenomen. Het is onbehoorlijk van de auteur dat hij een afschrift van zijn artikel, meer dan een maand vóór hij het heeft kunnen zien in het blad op welks instigatie hij het schreef en dat hem ervoor zou honoreren, aan een ander blad levert. - Red.)

Het enige wat ik kan zeggen is, dat ik mij gaarne aansluit bij de slotopmerking van Mr. Limperg.
Over het auteursrecht van stripmakers is in Nederland weinig bekend en het is een goed idee van "Stripschrift" om er ruimte aan te geven.

Marten Toonder

Wou ja, het moest er van komen, niet? Ik had dit artikel al veel eerder in Stripschrift verwacht. Veel valt er niet over te zeggen, hoewel ik de boekjes die ik heb gelezen nou niet zo slecht verzorgd vond. Vooral „de Groatgroeiers" viel qua uiterlijk erg mee. O ja, en nog iets: dat „goede zeden", 'cultuurlijk niveau' enz., was dat nou nodig?

Peter Leek

BRUINTJE BEER OP TV

Op 5 mei j.l. werd in een KRO-programma op Nederland I de eerste aflevering vertoond van een kort poppenspel, gebaseerd op het verhaal Bruintje Beer en de vreemde visser. Dit poppenfilmpje, in scène gezet door het Nederlands Marionettentheater Bert Brugman, werd in vier afleveringen van elk vier minuten uitgezonden; elke aflevering begon en eindigde met een paar tekeningen uit het oorspronkelijke verhaal.
De kans is groot dat de KRO het niet bij dit ene avontuur van Bruintje Beer zal laten.

Een klein roodharig jongetje komt binnen. Hij levert drie dunne boeken in en verdwijnt na een „ga maar zoeken Ton" naar achteren. Komt, na zeker een kwartier getwijfeld te hebben, met drie nieuwe dunne werkjes boven. „Strips, allemaal strips", zegt Oom Jan, „ze lezen niks anders tegenwoordig. En niet alleen de kleintjes hoor, ik krijg hier zulke bomen van kerels die ze nog lezen".

(uit een artikel over een Amsterdamse leesbibliotheek in Het Parool van 3 april 1970)

B.B. 50 jaar

"KIND" VAN MARY TOURTEL GEADOPTEERD DOOR ALFRED BESTALL

Stripschapper Cornelius Rogge uit Amsterdam bracht enkele weken geleden een bezoek aan de Daily Express in Londen. Als zeer toegewijd Bruintje-Beer-fan hoopte hij daar het Mekka te vinden van alle 'inside-information' over B.B. oftewel Rupert, en over diens geestelijke moeder Mary Tourtel.
Welke informatie hij daar wist te verzamelen - onder meer door een interview met Alfred Bestall, geestelijke erfgenaam van Mary Tourtel - kunt u lezen in het volgende verslag.

Mary Tourtel voelde zich als een vogel, toen ze 51 jaar geleden per vliegtuig over het Engelse landschap scheerde.
Ze vergezelde haar man, H.B. Tourtel, naar Brussel;ze waren opgestegen op het vliegveldje Hounslow (dichtbij London Airport). De vlucht bleek een record te zijn, de afstand werd afgelegd in 2 uur en 15 minuten.

" I like it very much indeed,"
Said Rupert in reply.
" Well, hold on tight," the Gnome
exclaimed;
" We'll go higher in the sky."

Some time they floated high in
air:
Rupert below can see
The occan. " Oh, where are we
now? "
He asks most anxiously.

" Wait," said the Gnome, " we'll
soon see land,
And then we will descend;
To see strange countries we will go
Before our journey's end."

E'en as he spoke the land appeared,
A fair isle lies below;
And soon a Palace comes in
view
As down and down they go.

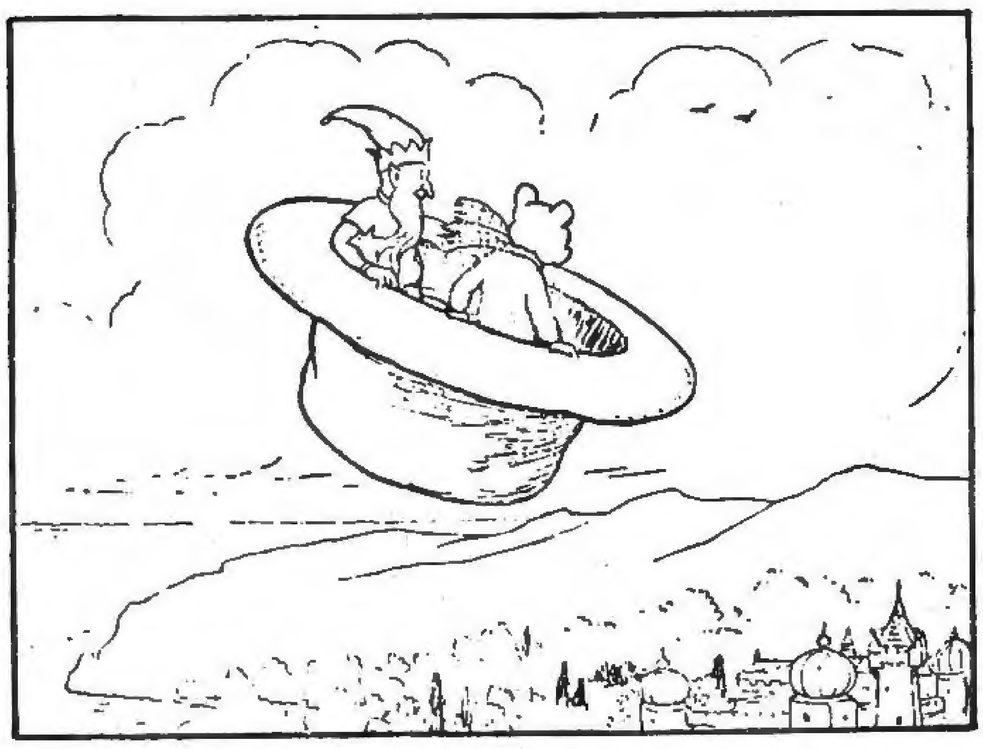

Rupert and the magic hat, 1926

Toen ik in het KLM-toestel naar Londen zat, moest ik aan haar denken; ze had zich een grote vogel ingeleefd, die nauwlettend feitenmateriaal verzamelde over de ligging van de diep weg liggende dorpjes in het heggenlandschap. Al deze feiten zou ze later aan Bruintje Beer doorgeven, wanneer deze z'n spectaculaire reizen per hoed, paraplu of toverschoenen door de lucht zou gaan maken.

Speurtocht bij Daily Express

Na de zeer hartelijke ontvangst in het gebouw van de Daily Express heb ik een gesprek met de 77-jarige Alfred Bestall, wiens naam de Nederlanders weinig zegt. Hij is het echter die in 1935 de Bruintje Beer-strip van Mary

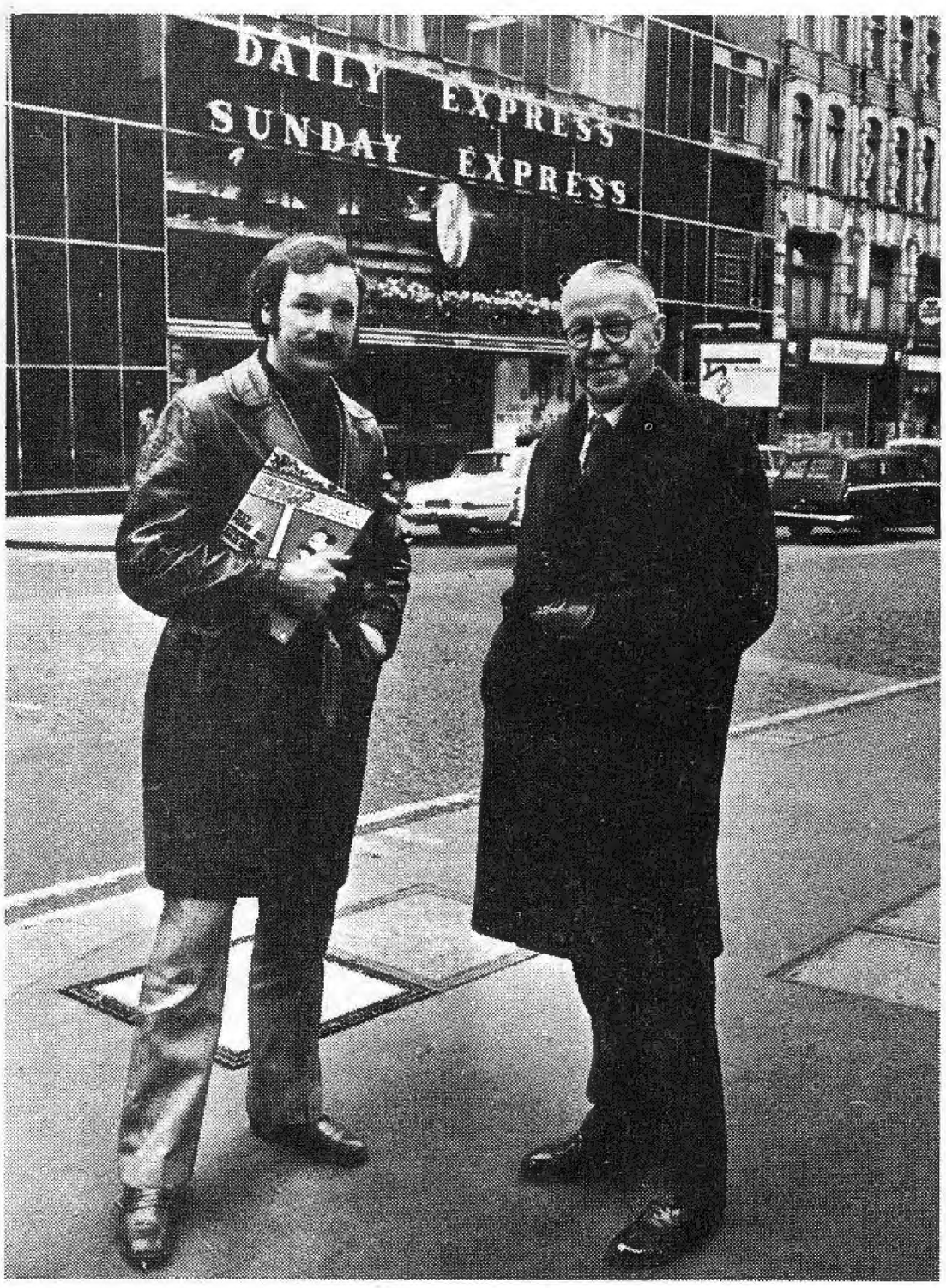

Cornelius Rogge in gesprek met Alfred Bestall

Tourtel overnam en hem dertig jaar voortzette.
Bestall toont me de kleurenomslag voor de nieuwe in Nederland te introduceren Bruintje Beer Omnibus. Deze omslag, twee keer zo groot als hij moet worden, blijkt een meesterwerkje te zijn. Zelf is hij er nog niet tevreden over, het gezicht van Bruintje Beer ziet er te somber uit. Rupert klimt in een sneeuwachtig landschap een berg op. In de verte zie je een ijle mist over de sneeuwvelden. Alle 'covers' van Bestall zijn goed en Bestall licht toe, dat hij als kunstschilder is opgeleid op de Royal Academy en hij meent, dat hij het daaraan te danken heeft, dat hij het vak goed beheerst en met al die kennis zo'n cover goed in elkaar weet te zetten.

Tijdens onze gang door het inmens grote gebouw van de Daily Express kom ik in kontakt met drukkers die nog het een en ander uit de tijd van Mary Tourtel weten.
Wanneer ik om haar oorspronkelijke vooroorlogse uitgaven vraag, blijkt het dat er nergens meer een exemplaar te vinden is; het is pijnlijk, maar in dit opzicht heeft de Daily Express niet voorzien, dat Mary Tourtel weer in het daglicht getrokken zou worden; er is geen boek meer van haar te vinden!
Even later komt de manager Peter Knight, die alle medewerking verleent om de 'cutting files' door te zoeken op bruikbaar materiaal, maar in de oorlog blijkt veel materiaal verloren geraakt te zijn. Gelukkig komt daar opeens een zeer goed reproduceerbaar portret van Mary Tourtel uit 1921 te voorschijn. Moeizaam komt ook haar persoonlijkheid uit de mist, maar het is duidelijk, dat er weinig aanknopingspunten in het verleden zijn. Nabestaanden zijn niet te vinden, het echtpaar had geen kinderen.

Ontstaan van Rupert

Vlak na de eerste Wereldoorlog wilde Lord Beaverbrook zijn krant, de Daily Express, populairder maken en dat werd tijd, want de tijden veranderden en de opmaak van de krant vereiste een andere aanpak. Er moesten vrolijke tekeningen voor kinderen in, maar wie zou die moeten tekenen?
Mary Tourtel (geboren 1874) was de vrouw van een der onderredakteuren en zij stond bekend om haar dierenliefde en haar nauwgezette tekeningen, zoals men dat al gezien had in haar eerste uitgaven: "A horse book" (voorjaar 1897) en "Three little Foxes" (najaar 1897); dit waren boeken in de serie: "Humpy books for Children". In 1902 verscheen ook: "Humpty Dumpty Book, nursery rhymes told in pictures", uitgeverij Anthony Trekerne & Co.
Het lag voor de hand, dat de direktie haar de opdracht gaf tekeningen te maken, die een zelf verzonnen verhaal zouden opsieren. Dat werden de humoristische verhalen: "When Animals Work", in de Daily Express en "Billy Bobtail's Adventures" in de Sunday Express.

Little Lost Bear.
By MARY TOURTEL
No. 1.—Mrs. Bear sends her little son Rupert to market.
Two jolly bears once lived in a wood;
Their little son lived there too.
One day his mother sent him off
The marketing to do.
She wanted honey, fruit, and eggs,
And told him not to stray,
For many things might happen to
Small bears who lost the way.

Op 8 november 1920 verschijnt in de Daily Express het eerste Bruintje Beer-plaatje

Ze had geen vrede met tekeningen zonder een bepaalde hoofdpersoon en met haar man kreëerde ze toen: "Little Lost Bear"; het eerste plaatje verscheen op 8 november 1920. De eerste serie kwam uit in een formaat van $4\frac{1}{2}$: 3 inches en in het begin loofde de direktie 250 prijzen per week uit voor de kinderen, die de platen het mooiste kleurden.

Mary Tourtel

Ze was een bescheiden vrouw, die zich steeds op de achtergrond hield en het zijn allemaal redenen, waarom haast niemand enige informatie over haar kan verstrekken.
Haar grote hartstocht was het tekenen. Altijd bleek het dat ze een schetsboekje bij zich had en bij allerlei situaties dat te voorschijn haalde en tekeningetjes maakte.

Een portret van Mary Tourtel

Tijdens vele reizen door Europa, Azië, Afrika en India maakte ze grondige studies van de verschillende soorten landschappen, terwijl elk detail daarin precieus werd opgetekend. Italië en Egypte waren haar favoriete landen, terwijl ze het vliegen de heerlijkste sensatie vond.

Tekenstijl

Ze moest de hele dag door tekenen om Bruintje Beer van informatie te voorzien en hem daardoor levend te houden.
Mary Tourtel beheerste in eerste instantie de kompositie van het beeldvlak, waarbij de gebruikte objekten op zichzelf, door razend knappe illustrators (die nu vergeten zijn) uit die tijd, technisch beter uitgewerkt zouden zijn.
Haar stijl is statisch, er heerst een ijle windstilte.
Wanneer je de sprookjesboeken uit die tijd opslaat, bemerk je dat er tientallen tekenaars waren, die personnages uitbeelden, die veel overeenkomst met de Rupert-stijl vertoonden (soms met dezelfde namen), maar alleen Mary Tourtel wist nog iets meer uit te beelden: datgene wat ten grondslag ligt aan de essentie van de kinderziel.

"Susie dried his eyes with her apron"
Illustratie uit Cassell's Children's Annuel, 1916, van Florence Anderson

De juiste sfeer treft ons, omdat ze haar figuren in een uiterst afgewogen kompositie plaatst; een landschap kan bij haar van een prachtig gesuggereerd perspektief zijn, door de summiere arcering en authentieke entourage. Met Bruintje Beer voelt de toeschouwer zich diep naar binnen gezogen en hij ervaart de droeve melancholie van de ver verwijderde geborgenheid. Plaatje na plaatje ontrolt zich het avontuur, men wordt er volledig in betrokken.
Vaak dient het boze zich schijnheilig aan, als iemand die haast net zo aardig is als thuis, maar weldra blijkt het tegendeel en de vervreemding is totaal.
Het Rupert-motief sloeg internationaal aan, en Mary Tourtel was zich bewust van haar grote verantwoordelijkheid.

De tekst

De Engelse tekst heeft overeenkomsten met de klassieke ballade-vorm en de Engelse nursery. Archaische sprookjesmotieven worden aan de avonturen van deze kleine beer verbonden. De Nederlandse vertaling is onbekommerd en vaak prozaisch, maar niet meer los te zien van onze series. Mevrouw Frankfort verzorgde deze bewerking, zie hier een voorbeeldje:

Moorland Will: "Sire, lend me but a quiet horse",
Said Will, "and I shall speed
Straight to his house: I'll make him rue
The day he did this deed".

Heidewillem: "Geef mij, Sire, uw vlugst paard ter leen," zegt Heidewillem, "Dan rijd ik dadelijk naar het huis van de speelgoedmaker heen. Ik zal hem doen berouwen de dag, dat hij dit kwaad bedreef".

Het is aan te nemen, dat de teksten voor rekening komen van H. B. Tourtel, de echtgenoot van Mary.

Opbouw avonturen

De avonturen zijn in twee gedeelten te splitsen: je hebt de 'huis & tuin'-avontuurtjes met Beppo de Aap, die in allerlei variaties kattekwaad uithaalt en belevenissen met kerstmis; ze gelden als gelegenheidsverhaaltjes en geschikte intermezzo's tussen de spannende verhalen.
Dan heb je de lange verhalen, waarin zich de cyclus ontwikkelt van het verlaten van de ouderlijke woning, het terechtkomen in een vreemde omgeving en de daarin opdoemende gevaren. De afsnijding van de geborgenheid lijkt definitief, bijna is hij volwassen, maar het hoeft nog niet, want hij is nog zeer jong en na het kwaad overwonnen te hebben keert hij veilig in het ouderlijk huis terug.
In deze avonturen worden vaak vriendjes uit de clan van Bruintje Beer betrokken, zo heb je: De wijze Geit (Wise old Goat), kleine Net (Margot), Wim Das (Bill Badger), Bullie Mops (Algeron), Freddie Snuit (Edward Trunk), Vosje Loos (Percy Fox), Big Krulstaart (Podgy Pig), Ko en Nijn (the Twins, Rex & Reggie) en anderen.

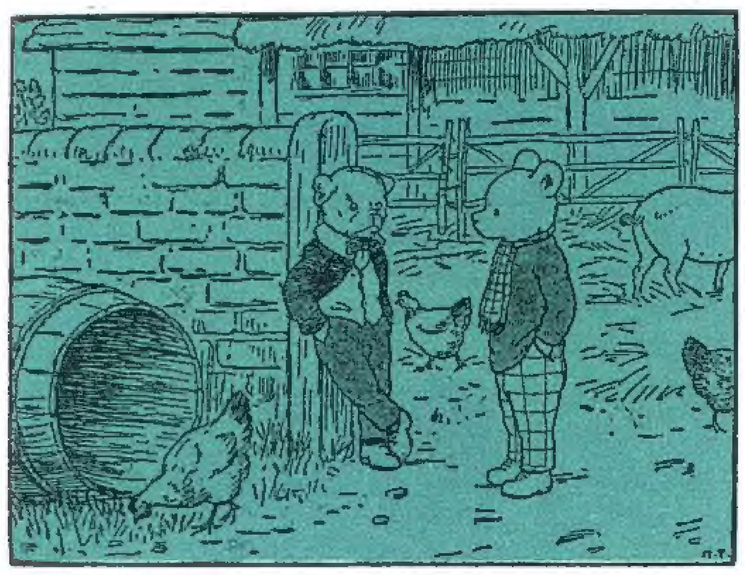

Bruintje Beer met z'n vriendje Bullie Mops, in een avontuur op de Hagedoorn-Hoeve, 1930

Verandering in sfeer

Wanneer in 1931 Mary Tourtel's man overlijdt, wordt de strip somberder, de laatste sprankeltjes humor verdwijnen; toch wint de strip aan kracht en geladenheid. Met haar man besprak ze het hele doen en laten van Bruintje Beer; vaak gingen ze daarvoor speciaal naar buiten, maakten lange wandelingen door het mooie Engelse landschap en kwamen zo in de juiste inspiratie om een nieuw plot voor hun held te ensceneren. Later stuurde ze per post vanuit Zwitserland haar tekeningen naar de Daily Express; geen wonder dat Alfred Bestall zelf Mary Tourtel nog nooit gezien had; al met al een reden tot mystifikatie.

Laatste tekening van Mary Tourtel

Het tekenen gaat Mary Tourtel langzamerhand steeds moeilijker af, want haar gezichtsvermogen gaat hard achteruit en in 1935 kan ze het niet verder opbrengen en trekt ze zich terug. Dit moet een enorme tragedie voor haar geweest zijn. Ze tekende van 's morgens 10 tot 's avonds 6 uur op haar atelier te Richmond en ze stelde hoge eisen aan haarzelf; ze voelde de ogen van duizenden kinderen op haar gericht. De plaatjes moest ze weken voor de publikatie klaar hebben en als dat niet lukte ging men wel tot herdruk over van een succesvol verhaal.
Op 27 juni 1935 verscheen haar laatste tekening van het avontuur: "Rupert and Bill's Seaside Holiday" (Bruintje Beer en Wim Das aan het strand, serie 17), daarna trok ze zich terug in Llandrindod Wells (Wales). Ze leefde daar volkomen teruggetrokken, maar vergat niet met kerstmis een speciale groet via de krant te laten publiceren voor de kinderen. Ze werd blind en stierf in Canterbury in 1948 op 74-jarige leeftijd.
Tussen 1920 en 1935 heeft ze 98 verhalen getekend, maar die zijn helaas niet alle in Nederland overgenomen; misschien kunnen deze 40 verhalen eens in Nederland uitgebracht worden.

Oplage krant beïnvloed door strip

Door de enorme populariteit van de Rupert-strip ging de oplage van de Daily Express met sprongen omhoog. Bovendien had Lord Beaverbrook de eens zo bekende journalist Stanley Marshall (uncle Bill) aangetrokken, die de 'Rupert's League' oprichtte, welke in 1935 bijna een miljoen kinderen aan zich had verbonden.
Toen in 1935 Mary Tourtel met de strip ophield, veroorzaakte dat een lichte paniek bij de direktie, want het bleek, dat door de kinderen, de ouders deze krant kochten.
Hierbij werd het voor het eerst duidelijk, hoe belangrijk een strip in een krant kon zijn en dat ze ermee kon staan of vallen!
Wie moest opeens deze beroemde strip voortzetten? Dat moest een zeer bekwaam man zijn! Alfred Bestall was al enige jaren aan de krant verbonden en hij zou de zware last op zijn schouders nemen.

Alfred Bestall

Bestall begon met: "Rupert, Algy and the Smugglers" (Bruintje Beer en de Smokkelaars, serie 17); hij signeerde zijn tekeningen uit respekt voor Mary Tourtel niet en dat is de reden, dat men in Nederland nog denkt, dat alle verschenen Bruintje Beer-boeken van Mary Tourtel zouden zijn.

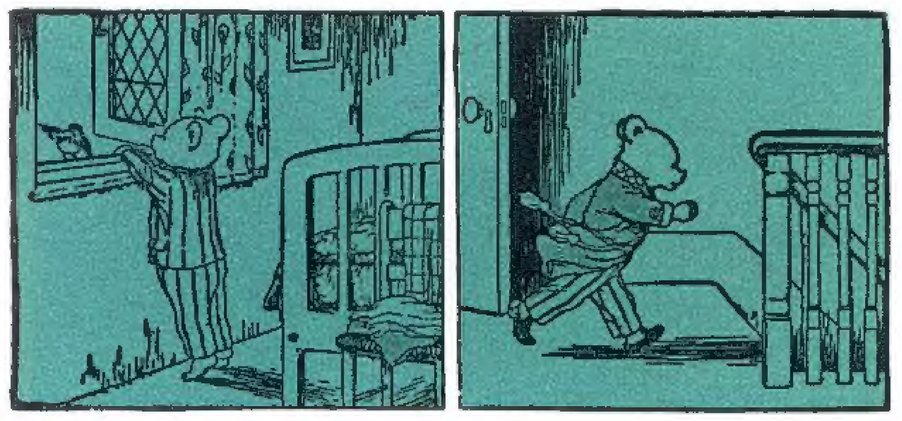

No. 1. — Een vriendelijke musch trippelt heen en weer op de vensterbank van de slaapkamer van Bruintje Beer.

„Het is prachtig weer," tsjilpt de musch, „wat ben jij laat! En nog wel nu je zoo'n heerlijke verrassing te wachten staat!"

Bruintje hoort, dat er aan de voordeur wordt geklopt.

„Zou dat de verrassing al zijn?" Vlug heeft hij zijn badjas aangedaan en is hij naar beneden gegaan....

Alfred E. Bestall
25/3/70

Het eerste door Alfred Bestall getekende plaatje uit: Bruintje Beer en de smokkelaars

De originele tekeningen maakte hij op groot formaat, die later verkleind werden. Op deze manier was het mogelijk haar stijl met enorme precisie na te maken, maar ook voegde hij er nieuwe elementen aan toe. Mogelijkheden, die Mary Tourtel zelf nooit had aangegrepen, lagen voor deze uitmuntende tekenaar klaar en in de volgende vijf jaar beleefde deze strip een geweldige 'come-back'.
Ongemerkt had Mary Tourtel Bruintje Beer ouder laten worden, maar Bestall bracht zijn leeftijd weer terug en voegde vaart en humor toe. Hij zegt daarover:
"I was soon reducing his age and lapsing into my own handling. As to the stories, her method was toward

pathetic scenes, that made the children want to love and comfort Rupert. As a man that was beyond me and I aimed at greater action, a little quiet humor and making Rupert a typical, genial little person."
En als ik hem vraag hoe het mogelijk was, deze strip zo precies over te nemen, antwoordt hij: "I never could. Nobody could".
Toch hield hij het dertig jaar vol, totdat hij er in 1965 ook mee ophield.

B.B. wordt wereldwijs

Door Alfred Bestall werd Bruintje Beer wereldwijs, kwam voor het eerst in Londen, maakte kennis met de geniale uitvindingen van de Professor en zijn Knecht en de boze Tuinman, die met speciaal zaad de planten tot enorme proporties laat groeien.
Zulke avonturen had Bruintje Beer bij Mary Tourtel nooit beleefd, waar hij in onderontwikkelde gebieden rondzwierf. Ook de pseudo-klassieke ballade tekst verdween en het werd er allemaal gewoner op.

Alfred Bestall vertelt, dat hij in dat verhaal, de tekenstruktuurtjes van Mary Tourtel zorgvuldig overneemt; het boomschors, bladeren, muren, alles krijgt die speciale sfeer, maar het is duidelijk zeer bewerkelijk en zeker de eerste vijf jaar maakt hij de tekeningen op groot formaat. Een bijzonder geslaagd verhaal vind ik wel "Bruintje Beer en de Parels", (serie 19), want hierin weet hij de specifieke Mary Tourtel-stijl nog meer op te voeren, maar het is een avontuur met snelle ontwikkelingen, terwijl de archaische sfeer verdwenen is. De figuren kunnen zich soepel bewegen en zijn niet zo stijf als bij Mary Tourtel. Ook wordt in deze strip duidelijk dat Bestall de 'formule' heeft begrepen.

(uit De Volkskrant van 17.12.69)

JEUGDSENTIMENT EN INDOCTRINATIE: HOE VERTEL JE HET JE KINDEREN?

Jeugdsentiment is een ontzettend aardig tijdverdrijf. Het biedt stof zowel voor eenzame mijmeringen als voor gesprekjes met tijdgenoten. Wat moeilijker wordt het om jeugdsentiment door te geven aan kinderen, gewoon omdat het niet meer te reproduceren is. Tenzij de nostalgie betrekking heeft op de Avonturen van Bruintje Beer; die zijn door het Algemeen Handelsblad herdrukt en verheugen zich in een geweldig succes.
Het lezen van bijvoorbeeld deeltje vier is overigens bepaald onthullend.
Het maakt duidelijk hoe een ogenschijnlijk onschuldig boekwerkje destijds een stuk indoctrinatie bevatte waar je nu van rilt. Vraag is dan ook of je kinderen van nu zo'n verhaal nog moet vertellen.
Bruintje is bijvoorbeeld in "Het avontuur met de vliegmachine" beland in een ander continent, en zwerft met Wim Das door een onbewoonde streek. En dan ..
"Ze kijken angstig om als ze voetstappen horen, en daar komen twee grote negers op het tweetal af. (-).
De negers halen het verschrikte tweetal in en pakken ze beet".
"Huilend worden ze door de twee negers meegesleurd. (-).
De mannen spreken tegen ze maar ze kunnen het brabbeltaaltje niet verstaan, met angstige ogen kijkt het tweetal de mannen aan".
"Eindelijk komen ze op een open plek aan, waar vreemd gebouwde hutten staan. Ze worden voor een grote zwarte man gebracht, die een onverstaanbaar taaltje spreekt en telkens heel hard lacht".
"Twee jagers horen het eentonig gedreun van de tam-tam en het wilde gezang van de negerstam. (-).
"O," zegt de ene jager, "die hebben ze gevangen genomen. Wat zijn de zwarten van plan? Waarom slaan ze de tam-tam? Ik verzeker je, die hebben niets goeds in de zin. Die arme stakkers zitten er lelijk in".
"Pang! Pang!" klinken schoten uit de geweren en het is op tijd! De wilden, die heel erg bang zijn en die niet weten hoe zich te verweren, slaan op de vlucht en in een ommezien hebben de jagers de kleine gevangenen bevrijd.
Bruintje en Wim waren gelukkig gered uit de handen van de wilden, maar ze waren helemaal beduusd en ze wisten niet hoe ze het hadden, toen de blanke jagers ze van de grond optilden".
Kortom, leve jeugdsentiment en Bruintje Beer. Alleen: hoe vertel je het je kinderen?

Bruintje Beer en de Parels: Wim Das als vogelverschrikker

Verschil Tourtel - Bestall

Het oudste verhaal van Mary Tourtel in Nederland uitgebracht is: "Bruintje Beer en de Toverspeelgoedmaker", serie 4. (Rupert and the Magic Toy Man, 1922).
Bruintje Beer heeft hierin nog het grotere hoofd met de geaccentueerde kaakvorm en de onhandig zittende kleren. De plaatjes zijn enorm verstild; iedereen is dan ook betoverd door die rare kleine man, die zich zo vriendelijk heeft aangediend, maar zich ontpopte als een slechte vent, die iedereen in speelgoed veranderde.

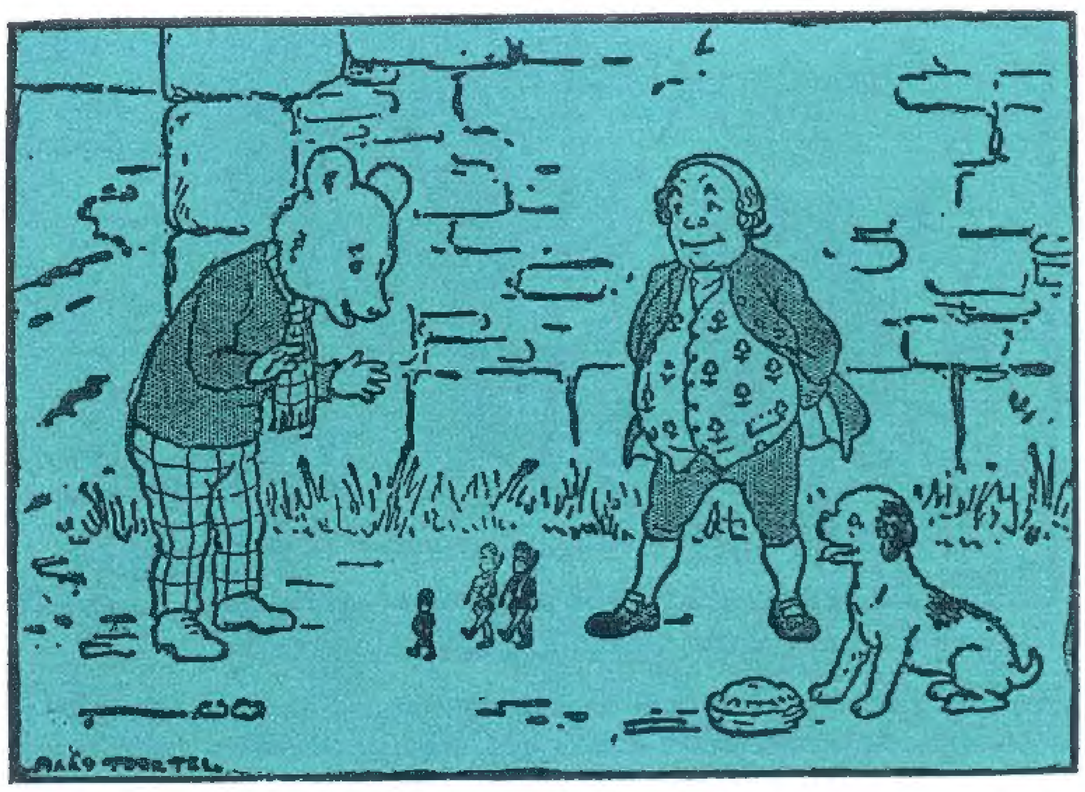

Bruintje Beer en de Tooverspeelgoedmaker, 1922

Vergelijk deze plaatjes eens met die van Bestall van na de oorlog, het verschil is opvallend: bij Mary Tourtel was Bruintje Beer meestal een klein figuurtje in een grote omgeving, terwijl het bij Bestall net andersom is.
Bij de plaatjes van Mary Tourtel duikt men in de onmiddellijke omgeving van Bruintje Beer; allerlei faktoren in het landschap kunnen met Bruintje Beer manipuleren, maar dat gaat zonder beweging in een verstarde, onontkoombare greep van subtiele tekenstruktuurtjes. Het is dit handschrift, dat alles suggereert; maar tegelijkertijd ook niets verduidelijkt. Vaak wordt er weinig gezien, maar veel voorvoeld.
Veel niet geziene dingen zouden zich kunnen openbaren. Veel opdoemende feiten krijgen een minimum aan uitdrukking mee en wekken de indruk bij de toeschouwer, dat er iets meer aanwezig zou kunnen zijn, dan b.v. alleen de Toverspeelgoedmaker, die eigenlijk best in dienst zou kun-

nen zijn bij een kwade macht, terwijl de te hulp snellende Heidewillem een verlengstuk van oeroude krachten zijn, die nog op de eenzame vlakten huizen.
Het is dat steeds 'iets meer' dan het geziene, dat de kracht van deze strip uitmaakt.

Bruintje Beer en de oude Zee-Mijnheer, 1926

In "Bruintje Beer en de oude Zee-Mijnheer", serie 9, openbaren zich twee feiten, die vorm geven aan de 'dubbele bodem' van het landschap; eerst klimt Bruintje Beer in een holle boom en zakt door een hoop takken, die daar diepweg liggen en komt in een geheel andere wereld. Later laat de Wijze Geit Freddie Snuit zomaar ergens graven en natuurlijk zit daar een luik onder het simpel getekende landschap en een trap zal ze naar het vreemde land leiden, waar Bruintje Beer terecht is gekomen.
Bij Mary Tourtel is de omgeving zeer bepalend, je merkt daarbij de jarenlange studies van de landschappen en haar pogingen om 'erachter' nog een werkelijkheid te ontdekken.

Uit het verhaal rond de oude Zee-Mijnheer

Boze figuren huizen ook echt 'in' het landschap, je voelt er hun lotsverbondenheid mee; het zijn produkten, die een geheimzinnig bos of kale vlakte voortbrengt. Ze zijn kwaadaardig, omdat hun omgeving daarmee geladen is.
Bij Bestall is dat zeker niet. De boze figuren zijn niet met oeroude krachten verbonden en het lijkt wel of Bruintje Beer ze beter de baas kan.
Veel later na de oorlog gaat hij op kleiner formaat over en vervallen de karakteristieke details.
Zijn tekeningen, die vlak na de oorlog in het Handelsblad verschenen, vertoonden een grote vereenvoudiging en tevens werden de handelende figuren groot in het beeldvlak gezet, terwijl het landschap ondergeschikt wordt gemaakt.

Rupert-albums

De uitgeverij Nelson & Sns. begon met het overdrukken van Rupert uit de Daily Express; zo verschenen:
1921, Adventures of the little lost Bear.
1922, Rupert and the fairy Child.
1922, Rupert and the Ogres.
1922, Margot, the Midget and little Bear's Christmas.

Later nam een andere uitgeverij de produktie over:
Sampson Low, Marston & Co.:
1924, Rupert little Bear adventures.
1928, Rupert little Bear Library (nrs. 1-46)
1931, Monster Rupert (een annual)
1938, The Rupert Story Book.
1939, Rupert little Bear Adventures. More Stories.
1940, Rupert again.

Op het ogenblik berusten de publikatierechten bij Purnell & Sns. Ltd.
Mary Tourtel heeft haar rechten vrij spoedig verkocht en dat deze rechten niet bij de Daily Express berusten, is voor hen een moeilijk te verteren zaak.
Er blijken gerechtelijke procedures geweest te zijn, die echter op niets uitgelopen zijn. Het is jammer, want het schijnt dat met het oude materiaal niets gedaan wordt. Wel heeft deze krant alle rechten van Alfred Bestall, maar ook daarbij blijkt, dat vele van zijn prachtige 'covers' verslonsd zijn of gewoonweg verdwenen.

B.B. in Nederland

In ons land begon men in 1929 met de publikatie in het Algemeen Handelsblad (in de rubriek: "Voor jonge Ogen") en wel met het verhaal: Bruintje Beer en Wim Das uit Picknicken (Bill Badger's picnic party, 1929). Ook in Friesland en Groningen nam men de strip over; in Friesland: Nieuwsblad van Friesland en Leeuwarder Nieuwsblad, Hepkema-concern. In Groningen: Nieuwsblad van het Noorden.
In Nederland permitteerde men zich allerlei vrijheden; zo staat er in serie 14 een bijdrage van een anonieme Nederlandse tekenaar, bijzonder onhandig getekend, maar aktueel in de Decembermaand: "Bruintje Beer ontmoet St. Nikolaas".
Ook verbond men reklames aan Bruintje Beer en zijn beeltenis verscheen op allerlei konsumptiegoederen (beschuit).
Dat men Bruintje Beer in de commercie had geworpen vond manager Peter Knight niet zo prettig; het was een soort heiligschennis.

Bruintje Beer Omnibus in kleuren

Het Algemeen Handelsblad brengt de Nederlandse versie van de Rupert Annual 1970 als eerste Bruintje Beer Omnibus in kleuren op de markt, nota bene maanden éérder dan het origineel in Engeland. Dat de prijs hier niet de tegenwaarde van 7/6 bedraagt, maar ƒ 6,95, valt afdoende te verklaren door een oplage die geen miljoen, maar "slechts" 40.000 exemplaren telt.
Of dat nog niet genoeg is, zullen er (maar dan voor ƒ 1,95) om de zes weken eenvoudiger uitgevoerde Bruintje Beer albums van 32 kleurenpagina's het licht zien. Verder is er een in vier kleuren op zwaar papier te drukken Bruintje Beer-poster van 65 x 82 cm in voorbereiding, die men na betaling van ƒ 5,- in een koker thuisbezorgd krijgt. Natuurlijk komen er weer prentbriefkaarten op de markt, al missen die volledig de romantiek van eertijds. In (voorlopig) laatste instantie een herdruk voor ƒ 3,50 van het aloude Bruintje Beer-spel.

Als het op 8 november a.s. precies een halve eeuw geleden is, sedert Bruintje Beer voor het eerst in de Daily Express stond, heeft acht weken tevoren het Algemeen Handelsblad opgehouden als zelfstandige krant te bestaan. Was het niet dr. A.L. Constandse die eens opmerkte, dat het wel scheen alsof voor stripfiguren het levenselixer was uitgevonden?

Tekenfilm over B.B.

Uiteraard zal men ook in Engeland het 50-jarig 'bestaan' van Bruintje Beer niet ongemerkt voorbij laten gaan. Zo wil Paul McCartney een avondvullende tekenfilm maken over Rupert; hij heeft daarover al kontakt opgenomen met Alfred Bestall. Het is nog niet duidelijk of het animation wordt of dat men iets met de oorspronkelijke tekeningen wil gaan doen.
Trouwens: ook de Disney-studio's, steeds op zoek naar thema's voor all family entertainment, en ATV, een Britse commerciële televisie-maatschappij, hebben al begerige oogjes op Bruintje Beer geworpen. Kortom....

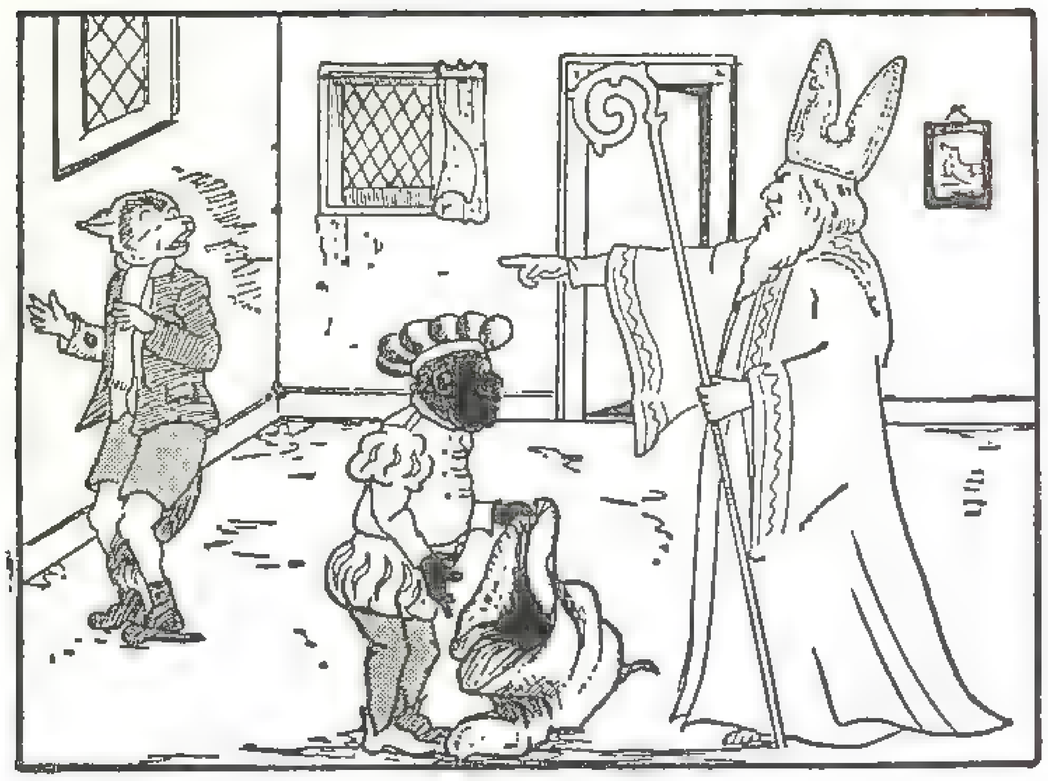

Bruintje Beer ontmoet St. Nicolaas

De kontrakten in 1929 opgemaakt, bleken ruime mazen te hebben. Spijtig denkt de manager aan de Walt Disney-Productions, die de zaak goed voor elkaar hadden en geen speling lieten aan degenen die de strips overnamen.
Het Handelsblad kon vrij autonoom over de gekochte strip beschikken; toch was de manager zeer geinteresseerd het Bruintje Beer-spel te zien en de andere uitgaven (briefkaarten, 6 in 10 kleurendruk = ƒ 0, 35), zoals ook de verjaardagskalender (50 bezorgd/45 cts afgehaald).

De boeken, die het dagblad: Nieuwsblad van het Noorden te Groningen uitgaf, waren van hetzelfde formaat, als die van het Handelsblad, alleen de kleur van de kaften verschilde soms. In Leeuwarden waren de uitgaven bij het Hepkema-concern afwijkend; een slap grijze kaft met als inhoud een verhaal, dat slecht gedrukt werd... Deze "Premie Leeuwarder Nieuwsblad" -boekjes hadden evenwel ook een geweldig succes en vlak na de oorlog heeft men enige tijd de verhalen in de krant weer afgedrukt.
Ook in Zuid-Afrika verscheen de Rupert-strip onder de naam Bruintje Beer en werd in boekvorm uitgegeven door J.H. de Bussy te Pretoria.
Na de oorlog nam het Algemeen Handelsblad de strip weer op en bleef er vijf jaar mee doorgaan.

Opvolgers Alfred Bestall

Nadat in 1965 Alfred Bestall met de strip was gestopt, gingen er zich twee mensen mee bezig houden: Frederick Chaplain (tekst) en Alex Cubie (tekeningen); deze versie kan men nu bij de Tijd bekijken.

Rupert's Icicle Bicycle—26

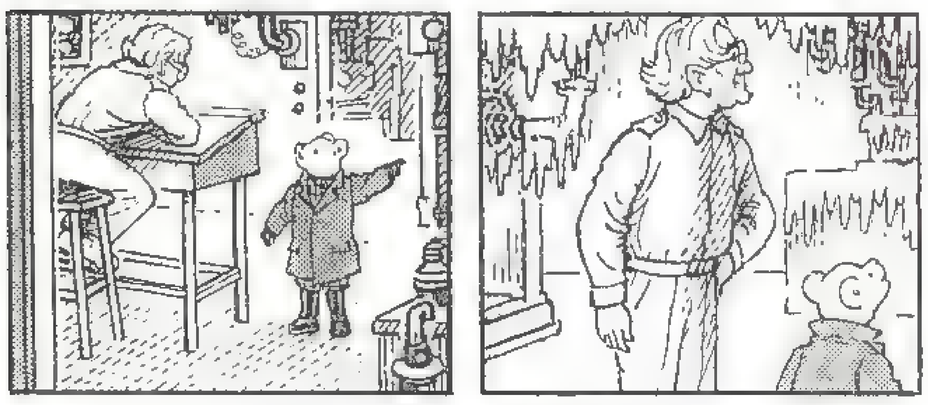

As soon as Jack has slipped out unseen, Rupert goes to the inventor's side. "Do come and look," he begs. "My friend Jack Frost has put your refrigerator right—for the time being at any rate." The inventor gazes at Rupert in disbelief, but when they go into the refrigerator he finds that the news is true. "Magnificent!" he cries. "Who is this Jack Frost? Does he live in Nutwood?" "No, he's the *real* Jack Frost who comes here in cold weather," laughs Rupert. "He has the power of making things icy." Although Rupert does his best to explain how Jack works, the inventor finds the story hard to follow.

ALL RIGHTS RESERVED.

Een Bruintje Beer-verhaal van Chaplain, met tekeningen van Alex Cubie

Over deze versie kan ik niet enthousiast zijn, misschien omdat de 'formule' na 50 jaar opgesleten is en Bruintje Beer toch echt oud geworden is! In elk geval zal zijn jeugd niet gauw vergeten worden, vooral nu het Handelsblad de boeken opnieuw uitbrengt en ze een best-seller blijken te zijn! Het is alleen jammer dat nog steeds de namen van de makers niet vermeld worden!

B.B.-titellijst

Om de Engelse titels en de oorspronkelijke verschijningsdata van de Bruintje Beer-verhalen nauwkeurig te kunnen optekenen, is Cornelius Rogge naar de Library van het British Museum toegestapt. Om dit heiligdom te mogen betreden moet men formulieren en pasjes invullen en duidelijk omschrijven welke schrijver men bestudeert. In de bibliotheek bevinden zich grote kasten met kodeboeken, waarin de miljoenen boeken staan gekodeerd; wanneer men de aanvraagformulieren heeft ingevuld moet men wel het nodige geduld hebben, want het duurt lang voordat de gevraagde boeken komen.
Aan de hand van de Nederlandse titellijst van het Handelsblad en gewapend met een lijst van publikaties in de Daily Express heeft Rogge de Engelse titels en de oorspronkelijke verschijningsdata genoteerd. Bij de Nederlandse uitgaven blijkt de chronologische lijn volkomen zoek te zijn; vroege en late verhalen zijn door elkaar gepubliceerd. Ook blijkt dat Mary Tourtel in het begin haar naam voluit signeerde; later volstaat ze met de afkorting daarvan.

INDIEN NIET ANDERS VERMELD ZIJN DE VERHALEN DOOR MARY TOURTEL GETEKEND

Indien met anders vermeld zijn de verhalen door Mary Tourtel getekend.

1930. Serie 1. Bruintje Beer en Wim Das uit Pick-nicken (1) = (Bill Badger's Picnic Party-1929), Bruin's grote Reis (2) (Rupert and Edward Trunk:1924), Bruintje Beer en de Kerstboom-Feëen (3) = (Rupert and the Christmas tree Fairies-1929).

1931 Serie 2. Bruintje Beer en Beppo de Aap (1) = (Rupert and Beppo again:1930), Bruintje Beer en de Toverfluit (2) = (Rupert and the Magic Whistle:1930), Bruintje Beer en de witte Ridder (3) = (Rupert and the knight and the lady 1924).

1931: Serie 3. Bruintje Beer en Bullie Mops op de Hagedoorn-hoeve (1) (Rupert and Algy at Hawthorn Farm 1930), Bruintje Beer wordt gestolen (2) = (Rupert gets stolen 1930)

1932- Serie 4. Bruintje Beer en de Toverspeelgoedmaker (1) = (Rupert and the Magic Toy Man 1922), Bruintje Beer en de Wonderschoenen (2) = (Rupert and the wonderful Boots-1931).

1932: Serie 5. Bruintje Beer gaat uit logeren (1) = (Rupert s latest Adventures 1931), Bruintje Beer wordt Winkelbediende (2) = (Rupert and Bill keep Shop. 1926), Bruintje Beer gaat uit met Wim Das en Freddie Snuit (3) = (Rupert's holiday Adventure-1929), Bruintje Beer's boodschap aan het Kerstmannetje (4) = (Rupert s message to Father Christmas 1931).

1933- Serie 6. Bruintje Beer en Prins Humptie-Dumptie (1) = (Rupert and Prince Humpty Dumpty 1931), Het bezoek van Beppo, de aap, aan Bruintje Beer (2) = (Beppo back with Rupert.1931), Bruintje Beer beoefent de Wintersport (3) = (Rupert's Christmastide-1932).

1934- Serie 7. Bruintje Beer en de koppige Prinses (1) (Rupert and the wilful Princess-1929), Bruintje Beer en de zwarte Poes (2) = (Rupert, the Witch and Tabitha 1932).

1934. Serie 8. Bruintje Beer in het Dromenland (1) = (Rupert in Dreamland:1923), Bruintje Beer maakt een Wandeltocht (2) =(Rupert goes hiking:1932).

1935- Serie 9. Bruintje Beer en de oude Zee-Mijnheer (1) (Rupert and the old Man of the Sea:1926), Bruintje Beer en de Toverhoed (2) (Rupert and the Magic Hat:1926).

1935- Serie 10. Bruintje Beer en Willie Veer (1) = (Rupert and Willie Wisp:1932), Bruintje Beer en 't Mannetje in 't groen (2) = (Rupert and the little Man in green:1924), Bruintje Beer op school (3) = (Rupert at School 1933).

1935: Serie 11. Bruintje Beer en de Vliegtocht (1) = (Rupert's Mystery Flight.1929), Bruintje Beer maakt een uitstapje naar de bergen (2) = (Rupert s holiday:1929), Bruintje Beer en zijn Hevelingsaap (3) = (Rupert and his Pet monkey again 1933).

1936 Serie 12. Bruintje Beer en Spikkel, de Wonderpony (1) (Rupert and Dapple-1933), Bruintje Beer en de Toverparaplu (2) = (Rupert and the Magician's Umbrella:1934).

1936: Serie 13. Bruintje Beer en de Wolf (1) = (Rupert and the Robber Wolf-1924), Het avontuur met de Vliegmachine (2) = (Rupert and Bill s Aeroplane Adventure:1933).

1936- Serie 14. Bruintje Beer en Bullie Mops (1) = (Rupert and Algeron 1927), Bruintje Beer en de Zeerovers (2) = (Rupert, Bill and the Pirates:1934), Bruintje Beer ontmoet St. Nicolaas (3) = (door een Nederl. Anonymus), Bruintje Beer en de Kerstpudding (4) = (Rupert and the Christmas Pudding 1934).

1937- Serie 15. Bruintje Beer en de gulzige Prinses (1) = (Rupert and the Greedy Princess 1934), Beppo, de aap, als logé van Bruintje Beer (2) = (Rupert gets Beppo back:1929), Bruintje Beer en de Verjaardagstaart (3) = (Rupert and the twins Birthday cake.1934).

1937 Serie 16. Bruintje Beer en Freddie Snuit in het Circus (1) = (Rupert and Edward and the Circus-1934), Bruintje Beer in Sneeuwland (2) = (Rupert and Snow Babe's Christmas Adventure:1933), Bruintje Beer en de zwarte Ridder (3) = (Rupert, the Mankin and the black Knight 1935).

1938. Serie 17. Bruintje Beer en de kleine Prins (1) = (Rupert and the little Prince-1924), Bruintje Beer en Wim Das aan het Strand (2) = (Rupert and Bill's Seaside Holiday:1935), Bruintje Beer en het Schoenmakertje (3) (door Bestall).

1938- Serie 18. Bruintje Beer en de Smokkelaars (1) = (eerste verhaal door Bestall), Het avontuur van Bruintje Beer en kleine Net (2) = (Rupert and Margot:1926), Bruintje Beer beleeft een Kerstavontuur (3) = (door Bestall).

1939 Serie 19. Bruintje Beer's Herfstavontuur (1) = (door Bestall), Bruintje Beer en de Parels (2) = (door Bestall), Bruintje Beer gaat naar de Kroningsfeesten (3) = (door Bestall).

1939 Serie 20. Bruintje Beer in het geheimzinnige Bos (1) = (Rupert in the wood of Mystery 1928), Het Sneeuwavontuur van Bruintje Beer (2) = (door Bestall).

1940: Serie 21. Bruintje Beer en Wim Das op zoek naar de Vlieger (1) = (door Bestall), Bruintje Beer, Big Krulstaart en de Toverdrank (2) = (door Bestall), Wim Das komt uit logeren (3) = (door Bestall).

1940 Serie 22. Bruintje Beer op reis tegen wil en dank (1) = (door Bestall), Bruintje Beer met Tommie op Avontuur (2) = (door Bestall), Bruintje Beer toont zich een Held (3) = (door Bestall).

1941 Serie 23. Bruintje Beer ontmoet een Chinese Tovenaar (1) = (door Bestall), Bruintje Beer en Bullie Mops helpen de Dwergen (2) = (door Bestall), Bruintje Beer en de Sneeuwmachine (3) = (door Bestall), Bruintje Beer en Wim Das gaan uit vissen (4) = (door Bestall).

1941: Serie 24. Bruintje Beer raakt zoek (1) = (door Bestall), Bruintje Beer vindt een zwarte Narcis (2) (door Bestall) Bruintje Beer en zijn vrienden vinden het juiste spoor (3, = (door Bestall).

1943- Serie 25. Bruintje Beer wint het van de Heks (1) = (Rupert and the Witch-1925), Bruintje Beer en drie Rovers (2) = (Rupert and the three Robbers-1927). Een boekje met een afwijkend formaat en stijve kaft, ook deel I werd herdrukt in deze uitgave. Publikatie werd gestopt door oorlogsomstandigheden

de productie van tekenfilms bij Walt Disney

Toen Walt Disney overging tot de produktie van langere tekenfilms, moest hij ook de manier waarop hij voorheen zijn korte tekenfilms maakte veranderen. De dagen dat Walt met enige assistenten gezeten rond een tafel een hele film uitwerkte waren voorbij. Het script voor zo'n lange tekenfilm werd vrijwel gelijk aan dat van een normale film. Voor de korte tekenfilms was zo'n script eigenlijk helemaal niet nodig. Het korte plot werd vastgelegd in een serie tekeningen die achter elkaar op een groot bord werden geprikt. Als het verhaal naar volle tevredenheid was uitgewerkt werd het bord verhuisd naar de kantoren van de regisseur. Na goedkeuring van de door hem aangebrachte veranderingen door de produktieleider of door Walt Disney zelf werden de musicus, de layoutman en de tekenaars er bij gehaald. Dan werd er net zo lang en zo vaak vergaderd tot dat ieder precies wist wat zijn taak aan deze film was.
De tekenaar wacht totdat de achtergrond-lay out klaar is, de gesproken tekst, geluidseffecten en muziek zijn opgenomen. Hij bestudeert dan eerst goed de achtergrond, zodat de handelende figuurtjes niet door meubels, gebouwen of bomen heenlopen.
Wanneer de gesproken tekst is opgenomen, wordt de band naar een speciale afdeling gebracht waar aan de hand van de band de lengte van ieder woord, de klinkers en de medeklinkers, de pauzes tussen de verschillende woorden, de klemtoon en het inademen en uitademen in filmdelen worden verdeeld. Wanneer bijvoorbeeld een figuurtje "hallo" zegt en er op de kaart staat aangegeven dat dit woordje acht filmdelen in beslag neemt, dan moet de tekenaar acht tekeningen maken waarop de lippen van het figuurtje de

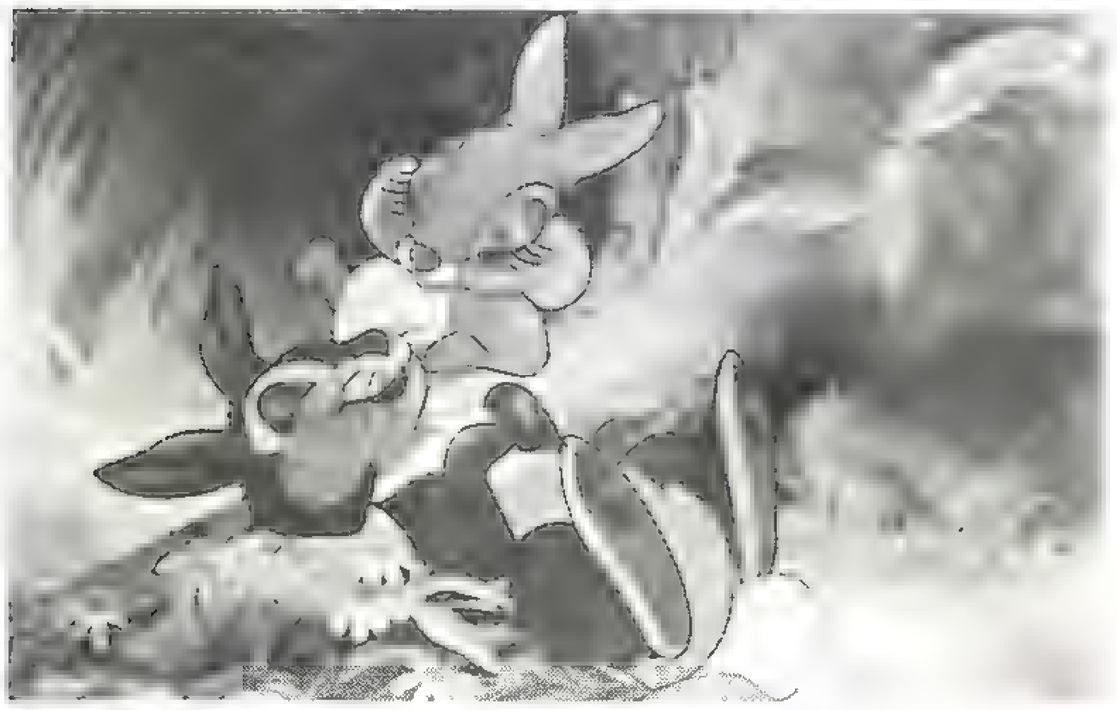

Een scène uit de Disney-tekenfilm "Bambi"

verschillende stadia van het woord "hallo" vormen, eventueel in het speciale accent dat de tekenaar deze getekende held heeft opgelegd.
De tekenaars beschikken over een aantal assistenten, die nadat de tekenaar de belangrijkste en moeilijkste punten heeft getekend, in de door hem aangegeven koers doorgaan. Dan komen de tekeningen bij de 'in-betweeners', de minder ervarene tekenaars. Zij brengen de detailveranderingen aan die de tekeningen vervolmaken.
De tekenaars werken op een verlicht tekenbord. Wanneer een tekening klaar is wordt er een tweede stukje papier over heen gelegd, zodat de volgende tekening gemaakt kan worden met precies genoeg verschil om een vloeiende en natuurlijke beweging te verkrijgen.
Wanneer een complete serie tekeningen gefotografeerd is wordt deze teruggegeven aan de tekenaar die met behulp van een eigen projectie-apparaat nagaat of de bewegingen vloeiend genoeg zijn. Deze ruwe proef moet dan nog goedgekeurd worden door de regisseur en de produktieleider. Bovendien was het de gewoonte dat Walt Disney zelf iedere tekening van zijn goedkeuring voorzag.
Na goedkeuring worden de tekeningen naar de inkt- en verfafdeling gezonden, waar ongeveer 200 meisjes werkzaam zijn. Die meisjes trekken de tekeningen over op transparant celluloid. Ze brengen de tekeningen zo vaardig met inkt in lijn dat de originele tekeningen niets van hun charme verliezen. Andere meisjes brengen vervolgens aan de andere kant van het celluloid de gekozen kleuren aan in verf, zodat de lijnen zichtbaar blijven. De verf die voor de Disney-tekenfilms gebruikt wordt, wordt in het verflaboratorium gemengd op basis van speciale formules, die het de studio mogelijk maken over meer dan 2000 verschillende kleuren en kleurschakeringen te beschikken.
Wanneer de celluloids klaar zijn wordt ieder celluloid op de foto-afdeling tegen de juiste achtergrond gefotografeerd. Per uur wordt met deze celluloids 450 cm film geproduceerd, maar dit gemiddelde zal ongetwijfeld toenemen wanneer de foto-afdeling wordt uitgebreid en verbeteringen in de apparatuur worden toegepast.

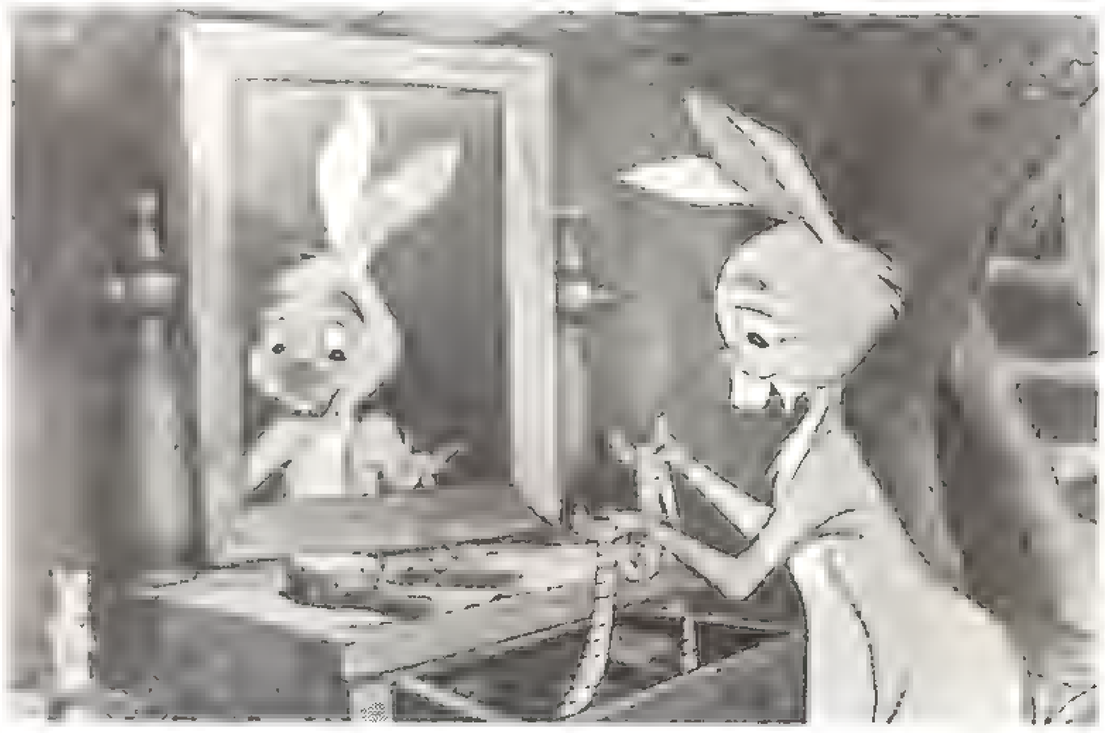

Uit Walt Disney's "Winnie the Pooh"

Het fotograferen van de 210 meter film die voor een korte tekenfilm doorgaans nodig zijn, duurt ongeveer 2 weken, waarin zo'n 45.000 tekeningen worden gebruikt.
Meestal zijn er 4 tekeningen nodig voor 1 celluloid "set-up", die wanneer hij gefotografeerd is 1 filmdeel vormt. 30 cm film bestaat uit 16 filmdelen. De film loopt met een snelheid van 27 meter per minuut.
Wanneer de film geheel is opgenomen volgt de afwerking die ongeveer op dezelfde wijze geschiedt als bij een gewone film. Een voorbezichtiging van de film vindt plaats om de reactie van het publiek te testen. Dan wordt de film ofwel ongewijzigd uitgebracht ofwel verder in de studio's geredigeerd, al naar gelang de reactie van het publiek.
De verschillende stadia van de produktie van een langere film zijn vrijwel gelijk aan die van een korte film, uitgaande van het feit dat een korte film beschouwd kan worden als een deel van een lange film. Zo kan een film 6 regisseurs hebben, ieder verantwoordelijk voor enkele delen van de film.

"The Jungle Book"

LEUTERLUSSIES

Nieuwtjes op stripgebied die ons bij toeval ter ore komen krijgt u in deze rubriek onder ogen. Maar..... twee horen meer dan één, en alle lezers van Stripschrift tezamen vangen nog veel méér op. Als iedere lezer nu eens iedere maand één leuterlussie zou inzenden, verlicht hij niet alleen de taak van de redaktie, maar bewijst hij bovenal zijn medelezers een belangrijke dienst.

Tenminste de navolgende drie stripcongressen zullen de komende maanden in de Verenigde Staten plaatsvinden:
18 tot 21 juni:
Multicon '70, Skirvin Hotel, Oklahoma City
3 tot 5 juli:
Comic Art Convention, Statler Hilton, New York
4 tot 7 september:
Triple Fan Fair, Howard Johnson Motor Inn, Detroit.
De redaktie van Stripschrift houdt zich aanbevolen voor verslagjes van de hand van ooggetuigen!

Trouwens: ook in München wordt deze zomer een studieconferentie over strips belegd, en wel door het Amerika Instituut aan de universiteit aldaar.

Na een jarenlange alleenheerschappij op het terrein van de parodistische strip zal MAD (oplage 2 miljoen) een deel van zijn markt moeten afstaan aan National Lampoon (oplage 450.000) dat volgens dezelfde formule wordt samengesteld en medio maart voor het eerst uitkwam met een nummer dat de draak steekt met de sexuele revolutie. De rechten van het nieuwe blad berusten bij 21st Century Publishing Co.

Ook Telekleur raakt in de ban van de strip. Wijdde het de laatste tijd reeds uitgebreide reportages aan Astérix en Sjors, inmiddels is (ter gelegenheid van de Nederlandse première van De Zonnetempel) ook Kuifje aan de beurt gekomen.
Een deskundiger auteur dan C.J. Aarts kan men zich nauwelijks voorstellen.

CONVENTIE VAN CABD: MEER KOOP- DAN RUILBEURS

Onze Belgische stripvrienden kwamen op 11 en 12 april te Brussel bijeen voor wat officieel aangekondigd was als de eerste Conventie van de Club des Amis de la Bande Dessinée.
Voor een Hollander was het tamelijk moeilijk aanpassen in deze bijna uitsluitend franstalige samenscholing. Alles: boekwerkjes, opschriften en gesprekken waren in het Frans en ook de meest geliefde striphelden waren van een ander slag. De franstaligen zijn helemaal weg van hún jeugdsentimentbladen als "Robinson", "Hop-La" en "Story"; hun helden heten (of heetten?) Flash Gordon en Zig et Puce; strips die ook hier in Nederland al voor de oorlog zijn verschenen (resp. in Doe Mee en De Humorist), maar die toch niet die hartkloppingen teweeg brachten als Tom, Eric en Rob. Als goed Vaderlander ging ik allereerst speuren naar overblijfselen van ons grootse stripverleden. En ja hoor; voor Tom Poes-neuroten en Ericomanen lagen er toch wel erg mooie dingetjes te koop en ..... voor een appel en een ei!
Elf volledige Pandaverhalen in ballonbewerking, plus "Tom Pouce et la Pipe en Os" tesamen in één bandje, moesten dertig Belgische franken opbrengen. De verkoper, kennelijk in zijn nopjes dat ik ook wat van zijn "Troep" meenam, reikte mij nog een andere doos aan, waar ik ook nog Kick Wilstra en Piloot Storm (Pilote Tempête) uit opdiepte.
Van Eric L'homme du Nord, vond ik twee franstalige versies; de eerste werd uitgegeven bij Le Soir in het bekende langwerpige formaat met ondertekst, de andere verscheen bij Artima in balloonbewerking (foei) in de collectie "les belles aventures BOUM", rond 1958.
Opvallend was dat er weinig werd geruild. In tegenstelling tot Nederlandse ruilbeurzen was voor goed geld bijna alles te koop. Een gigantisch bedrag werd gevraagd voor het eerste Kuifje-album "Tin Tin au pays des soviets" (Bfrs. 12.000).
De prijs is overigens een stuk omlaag gegaan, nadat Hergé zelf een stuk of 500 exemplaren keurig netjes heeft laten herdrukken. Deze uitgave is jammer genoeg niet in de handel, dus doe geen moeite, maar misschien wordt het nog eens in het Nederlands uitgegeven.....
Behalve een ruil- en verkoopbeurs waren er ook een aantal stands van buitenlandse zusterorganisaties o.a. uit Frankrijk en Zwitserland. Belangstellenden konden zich in een aparte filmzaal vergapen aan diaprojecties van Brick Bradford en andere helden uit een grijs Science-Fictionverleden.
Overigens, de belangstelling viel de organisatoren een beetje tegen, zij hadden op meer mensen "van buiten" gehoopt; nu bleef het beperkt tot de C.A.B.D.-RANTANPLAN-kern. Maar er was dan ook te weinig op de trom geslagen voor deze gebeurtenis. De voorpubliciteit was miniem, ook de leden zelf kregen niet al te vroeg bericht. Toch mag ik het voor mezelf als bezoeker wel geslaagd noemen; er was gelegenheid genoeg om met buitenlandse strippers kennis te maken, en flink wat leuke dingen aan te schaffen. Toen ik met het nieuwste Lucky Luke album onder m'n arm aanstalten maakte huiswaarts te keren, vroeg iemand mij nieuwsgierig "bent U nu meneer Frankfurther van het Stripschap?" Nee, antwoordde ik bedremmeld, ik heet.....

T.K.

NIEUWS van de stripmarkt

Voor de zesde keer staat er nu een Bommelpocket bij de maandelijkse opgave van de tien meest verkochte boeken: in maart bereikte Zoals mijn goede vader zei de 5e plaats. Als enig ander beeldverhaal is Bruintje Beer eenmaal in de opgave voorgekomen.

"Nederland gaat wraak nemen voor al die jaren van veronachtzaming die overigens ook wel een beetje onze eigen schuld is. Die wraak zal bestaan uit een serie Nederlandse strips die in de Classics-serie in pocketvorm zullen worden uitgebracht. Evert Geradts, Johnny Bakker, de broers Gideon en Carry Brugman en vele nu nog onbekenden zullen op deze manier eindelijk hun kans krijgen. Van mijzelf zal het verhaal Jan en alleman in deze Classics-serie uitkomen" - aldus striptekenaar Theo van den Boogaard in een interview in de Leeuwarder Courant van 18 april. Rustig afwachten maar.

De eerste Pep Parade verliet de lektuurhallen indertijd zo moeizaam dat de GP een woord van hulde toekomt nu zij het met Pep Parade 2 (256 bladzijden vol strips, humor, puzzles en spellen) opnieuw probeert. Om de prijs hoeft U de aankoop niet achterwege te laten: ƒ 2,95.

Zeven jaren zijn voorbijgegaan sedert (toen nog onafhankelijke) Van Goor Zonen vier onberispelijke Wipperoen-albums het licht deed zien: de Babbeloezer, de Winterdroom, de Wonderschelp en de Poffertjes. Wolters-Noordhoff heeft de serie nu in oblong overgenomen en is zojuist gestart met de Zwerfzwabbers, om

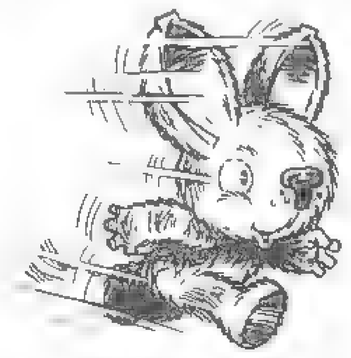

aanstonds verder te gaan met het Land van Zand. Nog steeds gebruiken R. Bär en J. van Reek de rasterfilm alleen voor nachtscènes. De Zwerfzwabbers is in een opvallend roodgeel-paars omslag gestoken en de 75 afleveringen bieden genoeg dikte voor een platte rug. Alleen de prijs ad ƒ 3,90 is weer even wennen.....

Van de discoboeken Tom Poes en de toverfluit zijn in de maand van 23 maart tot 23 april niet minder dan 5.000 exemplaren de winkel uitgevlogen. Ook onze intekenactie is een succes gebleken. Inmiddels werd een tweede, even grote oplage geperst. Nieuwe stripbewerkingen staan echter niet op stapel, zo vernemen wij van Ring Productions.

Postriptum

Theo van den Boogaard: kampioen der onbenullen

Volgens Stripschrift (nr. 17, pag. 3) is Theo van den Boogaard "a modern and progressive Dutch strip artist". Dat is gelul natuurlijk.
Het onderwerp van zijn stripwerk is nl. nooit "modern" of "progressief", net zo min als de gedachtengang die hij er met vele krachtsinspanningen in tracht te leggen.
Neem dat lieve stel Ans en Hans. Het centrale thema zit in die voor hem zo zeldzaam aardige zin "denk aan die kut en denk aan die lul, want oei! van de rest heb ik geen benul". Hij heeft het er voor de zekerheid maar in gezet, uit vrees dat we het niet zouden begrijpen. Wat volkomen terecht is natuurlijk. Want als je na een stuk of tien-elf achtereenvolgende afleveringen nog niet duidelijk hebt kunnen maken dat je steeds maar probeert het (seksuele) gedrag van 'n mannetje en 'n vrouwtje te hekelen, dan kun je het er maar beter bijzetten.
Van den Boogaard had zich veel moeite kunnen besparen. Hij had dat geciteerde zinnetje kunnen publiceren, met daarbij nog 'n kreet als: "de gehaaide, "vrije" meid versiert de graagwillende, nauwelijksdurvende en slechtkunnende jongen", en als onderschrift: T.v.d.B, kunstenaar. Dat zou veel grappiger zijn geweest dan met water in de handen en veel gekerm wat velletjes vol te tekenen, die geen ander resultaat opleveren dan wat brokken onbenul: wat er gehekeld moest worden is door de langdradigheid (opvoeren van spanning heet dat bij hem - voor mij gewoon onkunde) sterk op de achtergrond gedrongen, wat over moest komen stond (uiteraard "scheetsgewijs") al in de eerste twee à drie afleveringen, en het enige wat er daarna nog in het belachelijke wordt getrokken is stripteken aar's talent zelf.
Van den Boogaard mag dan 'n beetje met de pen kunnen kliederen, veel verder als ongenuanceerd denken over z.g. gefrustreerde mensjes (vooral de mannetjes figuren zijn dat - opvallend!), waarvan hij zelf niet eens zo gek veel verschilt, is hij nooit gekomen.

Wim Verbei

Stripwinkel in Groningen

Onder grote belangstelling opende de heer W. Frieswijk op 10 april zijn "Comic House" in Groningen.
De vraag naar stripverhalen is zo toegenomen, dat de stripafdeling in de "Vrije Pers" te klein werd om de voorraad overzichtelijk te kunnen rangschikken.
Dat is wel mogelijk in het nieuwe "Comic House", waar men een uitgebreide collectie strips en bijartikelen, zoals sleutelhangers en affiches aantreft. (De Duys-poster van Mad werd onmiddellijk gekocht door Willem zelf, één van de eerste bezoekers).
Opvallend is de keur aan buitenlandse uitgaven, zoals spaanstalige weekbladen en stápels Pogo.
Het stripantiquariaat is goed voorzien: wij zagen, behalve diverse oude Toonderproducten, Eric's en Robben, veel zeldzaam werk zoals weekafleveringen van Flash Gordon en Ukkie Wappie uit de dertiger jaren.
Iedere week wordt een oud boekje ingezet op een miniveiling, verder kan men alleen ruilen.
Incidentele aanbiedingen tegen een

speciale prijs, zoals tijdens de opening "Rammelende Rally" - een bijzondere Suske en Wiske-uitgave - en korting voor Stripschapleden maken een bezoek aan "Comic House", Folkingestraat 8, Groningen, zeker aantrekkelijk.

2e STRIPVEILING EEN SUCCES

De zesde landelijke bijeenkomst van Het Stripschap op 2 mei jl. herbergde tevens de tweede nationale stripveiling.
Plaats van handeling was ditmaal de grote vergaderzaal aan het eerste perron van het Amsterdam Centraal Station, voor de gelegenheid met talrijke stripaffiches versierd.

Voor veilingmeester Schiereck om tien uur het eerste van de ditmaal maar liefst 187 kavels in de hoogte stak, verwelkomde plaatsvervangend rayonchef Van Leeuwen de meer dan honderd aanwezigen uit naam van de Spoorwegen. Een volgende keer zou hij ons graag een op de fabels van La Fontaine geïnspireerde wandstrip in de koninklijke wachtkamer tonen. Ter herinnering ontving de heer Van Leeuwen uit handen van Stripschapvoorzitter Frankfurther - naast enige Stripschriften - een stripboekje over de Amerikaanse spoorwegrecherche.

En toen kon, onder de felle lampen van Polygoons bioscoopjournaal, het eigenlijke programma een aanvang nemen.

Enige markante hoogtepunten: de 2de, 3de en 4de jaargang van het onvolprezen Tom Poes weekblad brachten - over 5 kavels verdeeld - niet minder dan ƒ 192,- op. Ook andere Bommels lagen goed: Kniphoed ƒ 16,-, Drakenburcht ƒ 16,- (geheel kopie!), Pierrace ƒ 17,-, Reuzenvogel ƒ 19,-, Quaker Oats ƒ 24,-; Blauwe aarde ƒ 28,- en Toovertuin zelfs ƒ 44,-'.... Zomaar een knipselverhaal van Hollewijn ƒ 30,-. Van Eric: Storm over China ƒ 11,- en De zwarte piraat ƒ 15,-. Een vlaamse Suske en Wiske ƒ 24,-, Proost Prikkels 261 ƒ 10,-, Stripschrift 2 ƒ 6,50, Stripschrift 1 ƒ 18,- ! En als markante laagtepunten: 32 pocket-classics die het samen, over 3 kavels verdeeld, niet verder dan ƒ 1,50 brachten, wat eveneens voor een Bulletje en Bonestaak werd geboden.
Verdere conclusies: Flipje gaat niet meer, Piggelmee (dank zij Roel van Duijn?) weer wel. Ook: inflatiekenmerken zoals deze blijken uit vergelijking met de resultaten van de verleden jaar in Den Haag gehouden eerste veiling. Enkele voorbeelden:

	1969	1970
Rob-Uraniumkwik	1,--	3,50
Rob-Vervalste contract	1,--	2,75
Rob-Rio Florida	3,--	3,25
Poes-Meesterschilder	9,50	15,--
Poes-Chinese waaier	6,50	12,--
Poes-Wisselschat (knipsels)	3,25	zonder kaft 5,50
Poes-Bergmensen	10,50	16,--
Poes-Barribal (knipsel)	8,50	16,--
Poes-Sloven (knipsel)	5,50	8,--
Piggelmee-Wonderschelp	1,75	3,--
Stripschrift 0	5,--	10,--
Totale omzet	± 500,--	±1500,--

Als we zeggen dat zelfs Lambiekeigenaar Kousemaker ervan schrok, zegt dat toch wel iets.
Hij heeft het einde van de veiling maar niet meer afgewacht. We zijn benieuwd, welk beeld de derde stripveiling, volgend jaar, te zien zal geven, maar houden ons hart vast vast .....

Voor ƒ 3,-- kochten wij een van de 1000 exemplaren van "95 Drawings by Thomas Koolhaas". Meest voorkomende figuur in deze tekstloze strip is een vliegtuig, zij het, ànders getekend dan de KLM gaarne ziet. Als uitgever wordt vermeld: Shattered Hopes, Weesperzijde 123 II, Amsterdam.

Oproep Prins Valiant

In verband met een te schrijven artikel over Prins Valiant en diens schepper Harold Foster zou de auteur graag nog enkele gegevens willen hebben.

- In Okki, het jeugdbijvoegsel van de Kath. Illustratie, is indertijd de Prins Valiant strip verschenen. Wie is er in het bezit van deze afleveringen, en genegen deze uit te lenen, te ruilen of te verkopen?
- Wie kan ons vertellen welke Nederlands-, Engels- en Duitstalige bladen Prins Valiant hebben gepubliceerd, in welke perioden dat was en wie de uitgevers zijn van deze strip in boekvorm?
- Betreft strip Tim Tyler en Spud door L. Young. Voor de oorlog heeft deze strip jarenlang in de Maasbode gestaan.
  Is dit verhaal daarna nog in andere bladen voortgezet, en zo ja, in welke en in welke perioden?
  Bestaat deze strip in boekvorm?

Ook verdere gegevens over deze stripverhalen worden gaarne ingewacht door de heer A.M.L. Maas, Huslystraat 88-IV, Rotterdam.

MEDEDELINGEN VAN HET STRIPSCHAP

Het Nieuwsblad van Het Noorden van 11 april bracht een uitvoerig artikel over de geschiedenis van Nederlandse stripbladen en de concurrentiestrijd die thans gaande is.
Het is echt jammer, dat met geen woord gerept wordt over het bestaan van Stripschrift en Stripschap, laat staan over hun onmiskenbare invloed op de belangstelling voor stripverhalen en de kwaliteit ervan.

Oude nummers

LET WEL: t/m nr. 7 geldt een andere regeling dan vanaf nr. 8!
Oude nummers van Stripschrift kunt u zolang de voorraad strekt nog bestellen à ƒ 2,25, inclusief portokosten, door het verschuldigde bedrag over te maken op het desbetreffende gironummer en duidelijk op de achterkant van de girokaart aan te geven welk(e) nummer(s) u wenst te ontvangen.
Van de Stripschriften t/m nr. 7 zijn nog voorradig de nummers 3, 4/5 en 7. Deze kunt u bestellen via giro 1513000 t.n.v. de penningmeester van Het Stripschap te Groningen.
Alle ná nr. 7 verschenen Stripschriften zijn te verkrijgen via giro 15412 t.n.v. Drukkerij Levisson, Rijswijk ZH.

8/9 is één nummer

De meeste mensen die oude nummers nabestellen, beschouwen 8/9 als twee nummers van Stripschrift; 8/9, de eerste (september 1969) uitgave van Stripschrift-nieuwe-vorm, is echter een gecombineerd nummer. U bent daarvoor dus ƒ 2,25 verschuldigd en niet ƒ 4,50. Willen alle toekomstige oude-nummer-nabestellers daar s.v.p. aan denken?

Documentatiecentrum

Vele leden zijn zo vriendelijk om regelmatig het archief- en documentatiecentrum te voorzien van stripmateriaal van allerlei soort.
Onze hartelijke dank daarvoor!
Toch is er nog veel meer knipselmateriaal nodig om een enigszins representatief beeld te krijgen van alles wat er in de pers in een bepaalde periode op stripgebied is verschenen.
Mogen wij een beroep op U doen om, als U iets tegenkomt over strips, of misschien reeds lang geleden tegen bent gekomen, hierbij even te denken aan het documentatiecentrum?
Wie weet zit er nieuwswaarde in voor andere stripliefhebbers.
Natuurlijk blijft ook ander materiaal zoals boekjes, puzzles e.d. van harte welkom.

Adressen bestuursleden van Het Stripschap

P. Hans Frankfurther, voorzitter
Sloterweg 1212
Amsterdam.

R. Richard, secretaris
van Tuyll van Serooskerkenweg 79
Amsterdam
Tel.: (020) 22 02 50
tot 12.30 uur.

A.C. Nijmeijer, penningmeester
Eeldersingel 2, Groningen

K. Helderman, adj.-secretaris
Zocherstraat 60 III
Amsterdam
Tel.: (020) 16 82 14, 's avonds

Girorekening: 1513000 t.n.v. de penningmeester van Het Stripschap te Groningen.

Lidmaatschap

U kunt lid worden van Het Stripschap door ƒ 18,- over te maken op giro 1513000 t.n.v. de penningmeester van Het Stripschap te Groningen.
Als lid ontvangt u maandelijks Stripschrift, verder een stripmaatschapskaart, adressenlijst en inlichtingenformulier; bovendien wordt u op de hoogte gehouden van alle Stripschapsactiviteiten.
Wilt u meer weten, schrijf dan een briefje aan de Stripschap-secretaris in Amsterdam.

RUILRUBRIEK

Ter completering van verzamelingen staat alleen voor leden de mogelijkheid open tot het plaatsen van kleine annonces in Stripschrift.
Tekst hiervoor (max. 40 woorden incl. naam en adres) make men, uitsluitend geschreven op de achterzijde van de girokaart, samen met de verschuldigde vergoeding van ƒ 2,- over op postrekening 1513000 t.n.v. de penningmeester van Het Stripschap te Groningen.

Liefhebbers van Amerikaanse comics:
KRAZY KAT, LITTLE NEMO, MUTT AND JEFF, TARZAN (Foster) SUPERMAN, BRINGING UP FATHER,
schrijf of bel:

Evert Geradts,
Hulsthorststraat 269, Den Haag
tel. (070) 64 50 83.

Gevraagd:

DONALD DUCK: 1957-52; 1959-38; 1961-9, 30, 34; 1962-22.
Donald Duckboek no. 10

Aangeboden:

vrijwel geheel 1958, 1959, 1960, 1962, 1964, 1961 (10 nummers) 1963 (13 nummers)

Maarten Hartkamp
Ruimzicht 275, Amsterdam
tel.: (020) 19 00 88

Gevraagd:

Tom Poes, boekjes of knipsels

Aangeboden:

Boekjes Kapitein Rob, Tom Poes (betoverde Spiegel, Markies van Carabas, Meesterschilder), Bruintje Beer (deel 22), Tekko Taks (Zoon van het Hemelse Rijk), Piggelmee enz.

Mr. G.J. van der Pijl
Aagje Dekenstraat 23, Zwolle

Gezocht:

Robbedoes: Losse nummers: 130, 150 t/m 156, 172, 203, 205, 241 t/m 332.
Verzamelbanden: 15, 16, 17, 18, 21 t/m 25, 30, 35 t/m 37, ook oudere.
Jeugdalbum nr. 1 (1943).
Uit Trouw 1945-1946: Robby en het wintermysterie, Robby en de schat van de Incaberen.

Aangeboden:

Goed ruilmateriaal, ook Tom Poes en Suske en Wiske.

Ton Koníncks
Rijn en Schiekade 101, Leiden
tel.: (01710) 429 71

Gevraagd:

Tom Poes Weekblad; Tom Poesknipsels; Lombardalbums: Meylbeke-petroleumkoorts, Mr. Barelli.
Dupuisalbums: gebonden uitgaven (harde kaft) Buck Danny in Korea-Tarawa de bloedige Atol-onbemande vliegtuigen.

Aangeboden:

Tom Poes Revueverhalen 1957-1966
Prins Valiant Revue 1953-1961
Tarzan en de verboden stad (knipsel 1939, 132 afl.)

N.M. Noordermeer
Huidekoperstraat 4", Amsterdam

Gevraagd:

Bommel, Tom Poes

Aangeboden:

Bommel: monsterei, superfilmonderneming, tijddeurtje, bergmensen, kniphoed, slaagsysteem, ding X-13, zwelbast, zwarte zwadderneel, plamoen, lemland, e.a.
Rob, Panda, Hollewijn, Kappie, Lucky Luke, Suske en Wiske, Kick Wilstra, Piggelmee, Sjors, Donald Duck (1967, 1968), div. Belg. strips.

W.H. Oosterheert
Debussystraat 85, Delft
tel. (01730) 418 48

Bijna complete Suske en Wiskeverzameling, per stuk, te koop aangeboden.
Bel (02990) 5522. Ook enige oude Kuifjealbums.

H. Braaksma
Bazuinstraat 12, Purmerend

TOM POES/BOMMEL te ruil aangeboden.
Ook vanaf ƒ 10,- enige te koop.

Speciaal gevraagd:

1. Bommelbode 10-12
2. buitenlandse tompoesboeken
3. nederlandstalige indonesische uitgaven
4. Zieke Hertog en Monster-ei boekjes (vanwege diefstal)

H.R. Mondria
Tevelingshof 8, Leiden

BRUINTJE BEER VERDWAALD

DOOR MARY TOURTEL

1. MEVROUW BEER STUURT HAAR ZOONTJE BRUINTJE NAAR DE MARKT

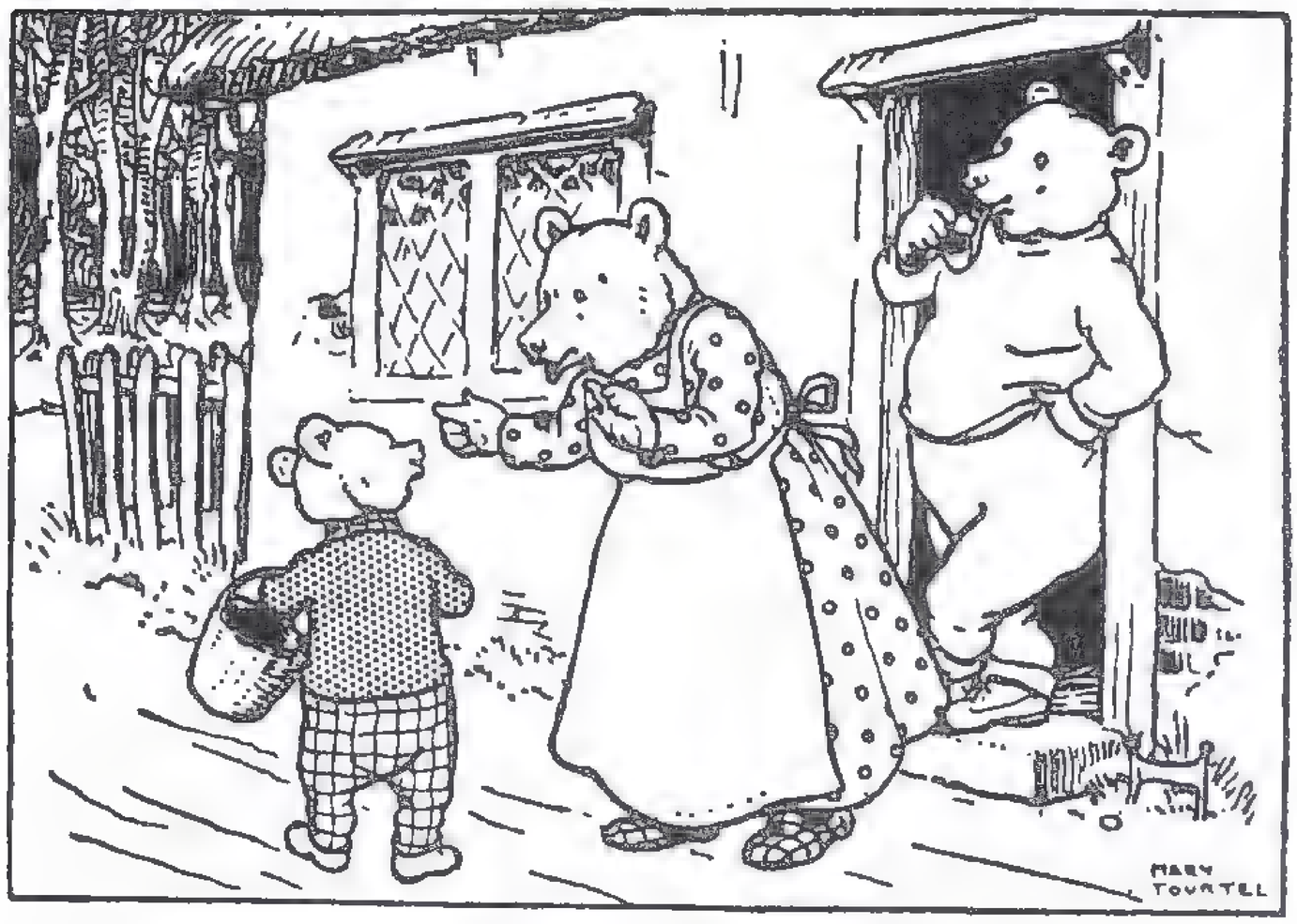

Er waren eens twee gelukkige beren, die in een bos woonden.
Zij hadden een aardig zoontje, Bruintje geheten. Op een dag stuurde zijn moeder hem naar de markt, om boodschappen te doen voor het eten.
Hij moest honing halen en eieren en fruit. "Maar pas op dat je niet verdwaalt", zei Moeder Beer. "Er kan van alles gebeuren, kijk dus maar heel goed uit."

2. BRUINTJE GAAT NAAR HET STALLETJE VAN JUFFROUW BIG OP DE MARKT

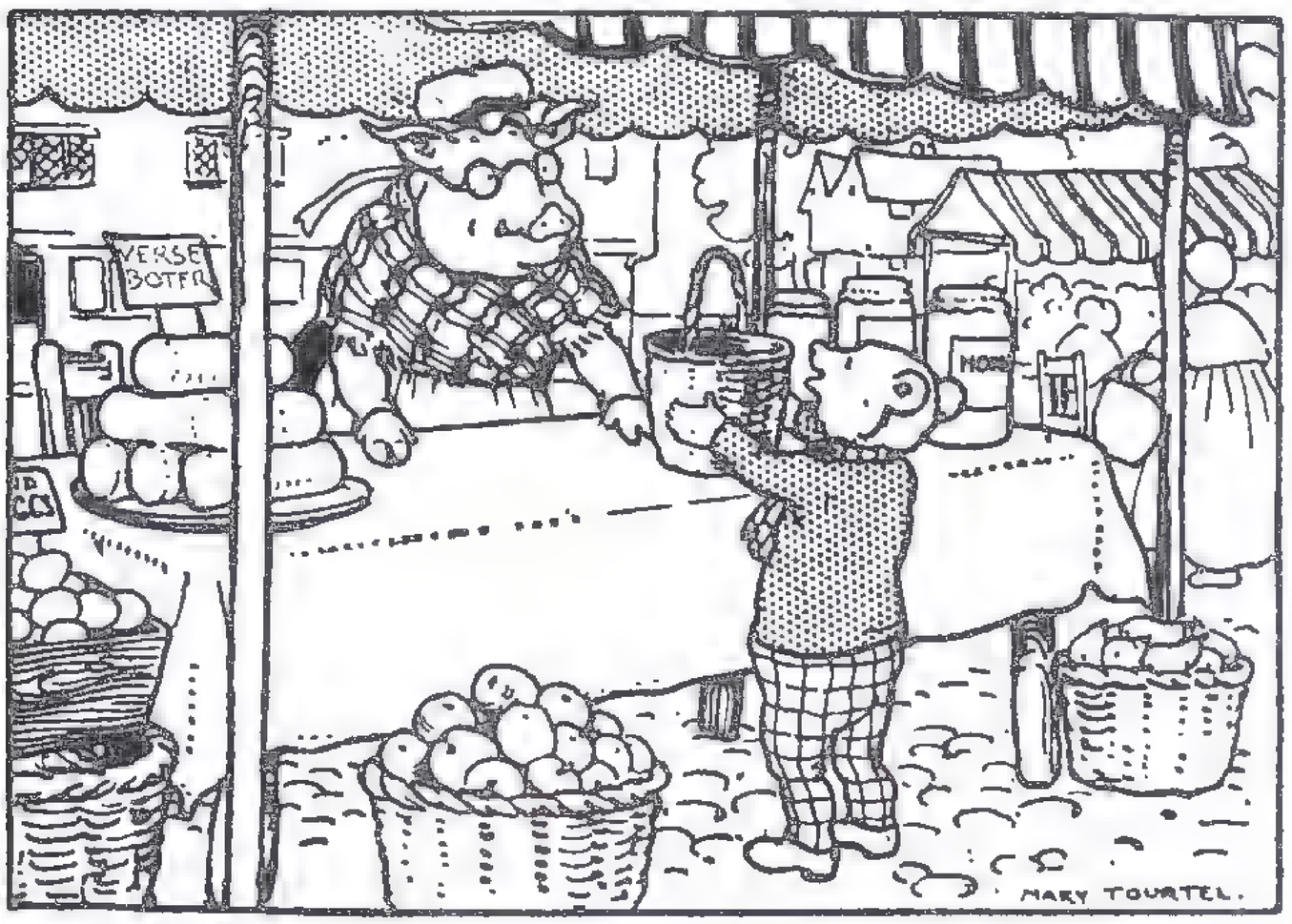

Bruintje snelt regelrecht naar juffrouw Big en koopt bij haar eieren en honing die lekker smaken en ook appelen, waarvan Moeder Beer heerlijke taarten zal gaan maken.
"Dag lieve Bruintje", zegt juffrouw Big, "Verlies je eieren en je honing niet. Alles is tegenwoordig vreselijk duur, als je wat verliest, doe je je moeder verdriet."

3. BRUINTJE GAAT EEN TOVERVOGEL ACHTERNA EN VERDWAALT

En daar gaat Bruintje op de terugweg naar huis. Hij heeft al z'n boodschappen gedaan.
Maar daar ziet hij opeens een vogel, een sprookjesdier gewoon; verwonderd blijft hij staan.
Hij kan het niet laten het dier achterna te lopen en zo raakt hij af van het goede pad.
Hij vergeet helemaal aan zijn moeder te denken, die hem nog zó gewaarschuwd had.

4. HIJ KOMT EEN BLINDE MOL TEGEN DIE HEM NIET KAN HELPEN

Natuurlijk verdwaalde Bruintje op die manier, maar gelukkig hoorde hij opeens een stemmetje zeggen: "Wie ben jij? Ik kan niet goed kijken, dus zeg het eens!"
"Dag mijnheer, ik heet Bruintje Beer en ik ben de weg kwijtgeraakt naar huis."
Maar Mijnheer de Mol kan niet helpen te wijzen hoe hij moet komen thuis.

5. BRUINTJE ONTMOET DE LIEVE LUCHTBALLONNETJES

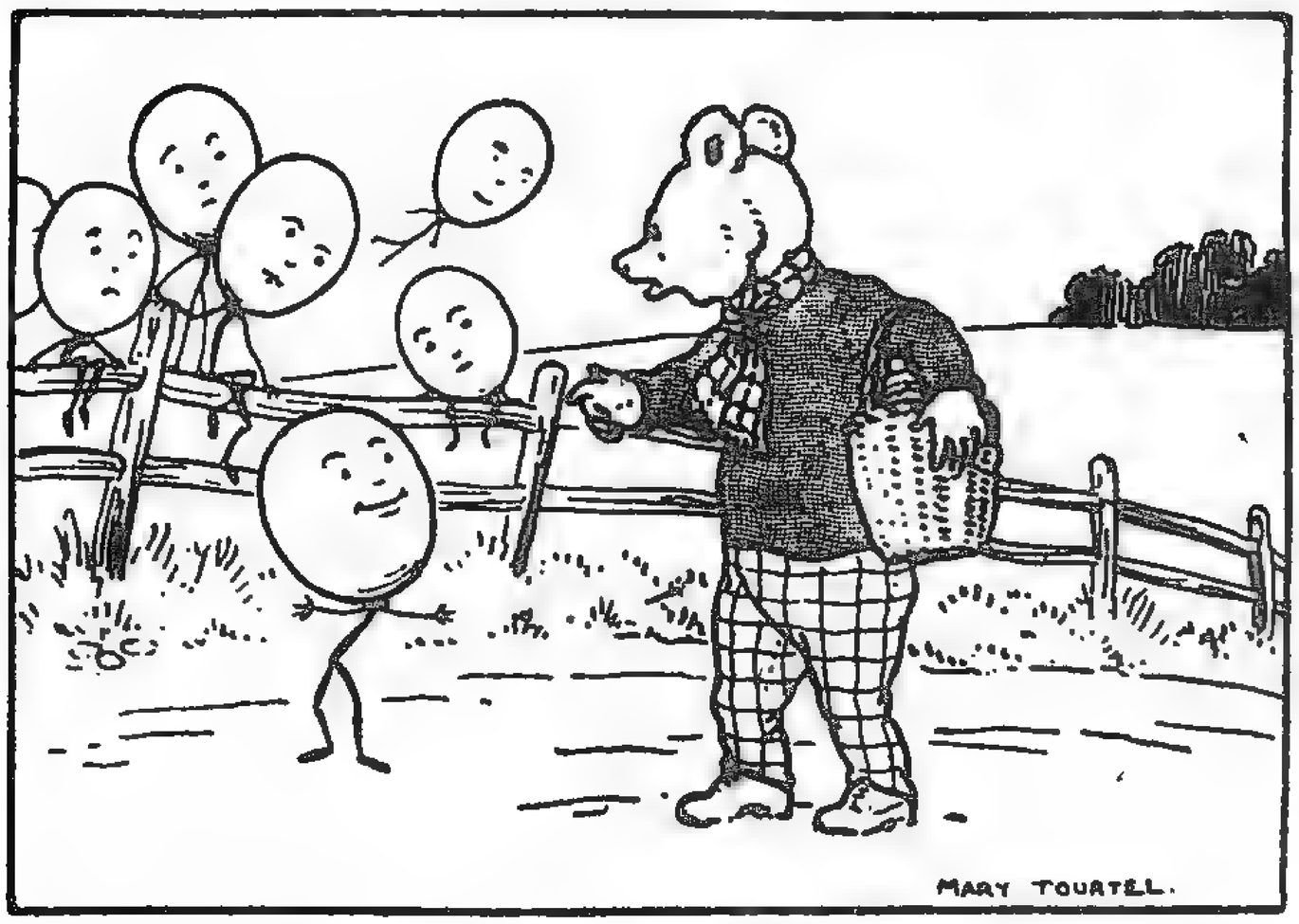

Dus loopt hij maar verder, tot hij eindelijk een paar luchtballonnen ontmoet.
Ze zien er zo vriendelijk uit, dat hij weer kan lachen.
Ze lijken hem aardig en goed.
"Ach, lieve ballonnen, jullie vliegen zo hoog. Zeg eens, zagen jullie misschien een aardig huisje verborgen in 't bos? Kunnen jullie dat uit de lucht soms zien?"

6. DE LUCHTBALLONNEN NEMEN BRUINTJE MEE, DE LUCHT IN

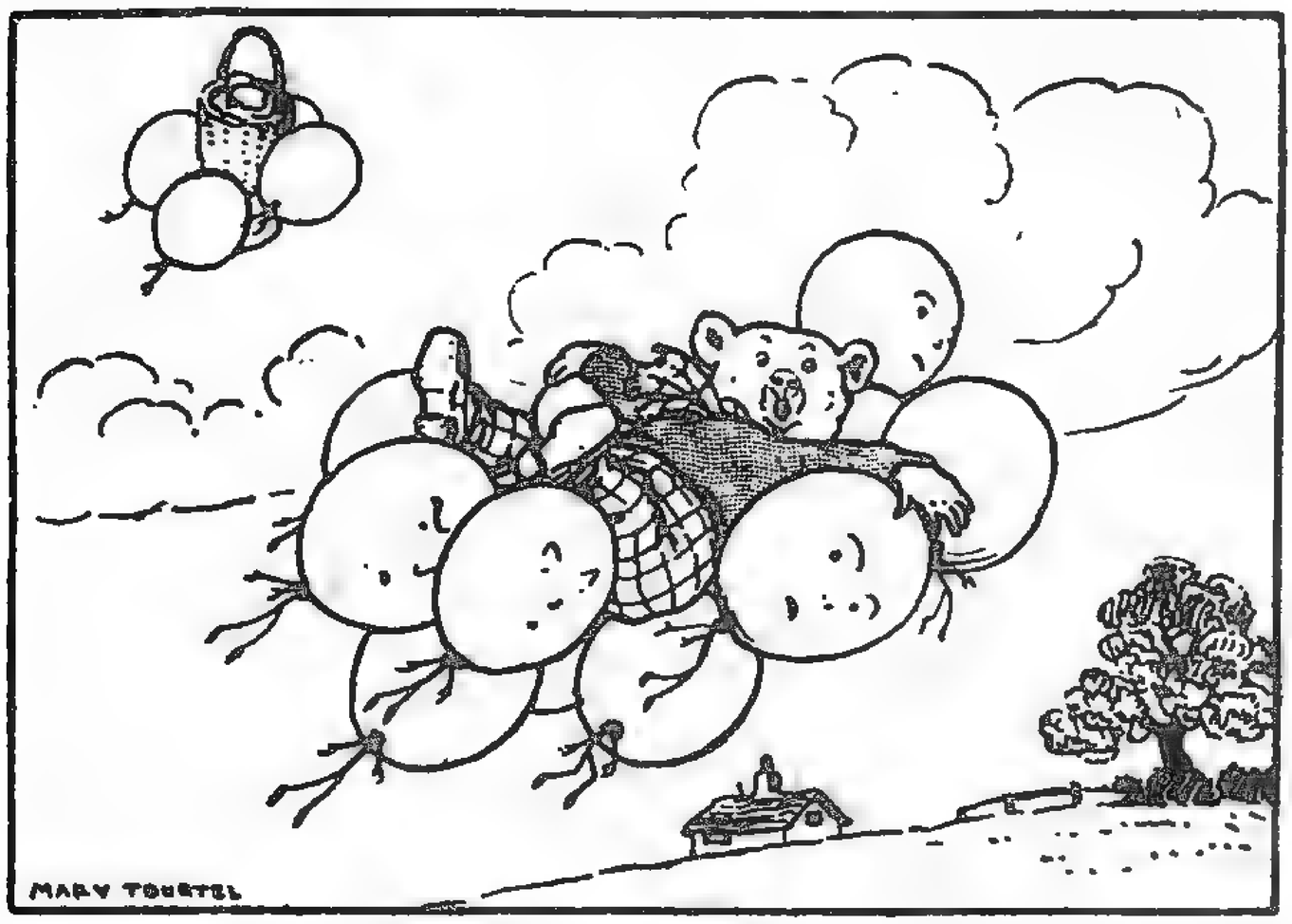

"Jazeker," zeggen de ballonnetjes allemaal tegelijk, "We weten precies waar je moet zijn. Er woont daar een beer, die precies op je lijkt. Zijn gezicht lijkt op 't jouwe, lijn voor lijn. We zullen je er meteen naar toe gaan brengen en je veilig daarginds laten landen.
Spring maar op onze rug, we nemen je wel mee.
Je bent bij ons als in je moeders handen."

7. BRUINTJE VALT IN DE SCHOORSTEEN VAN DE KLEUTERSCHOOL

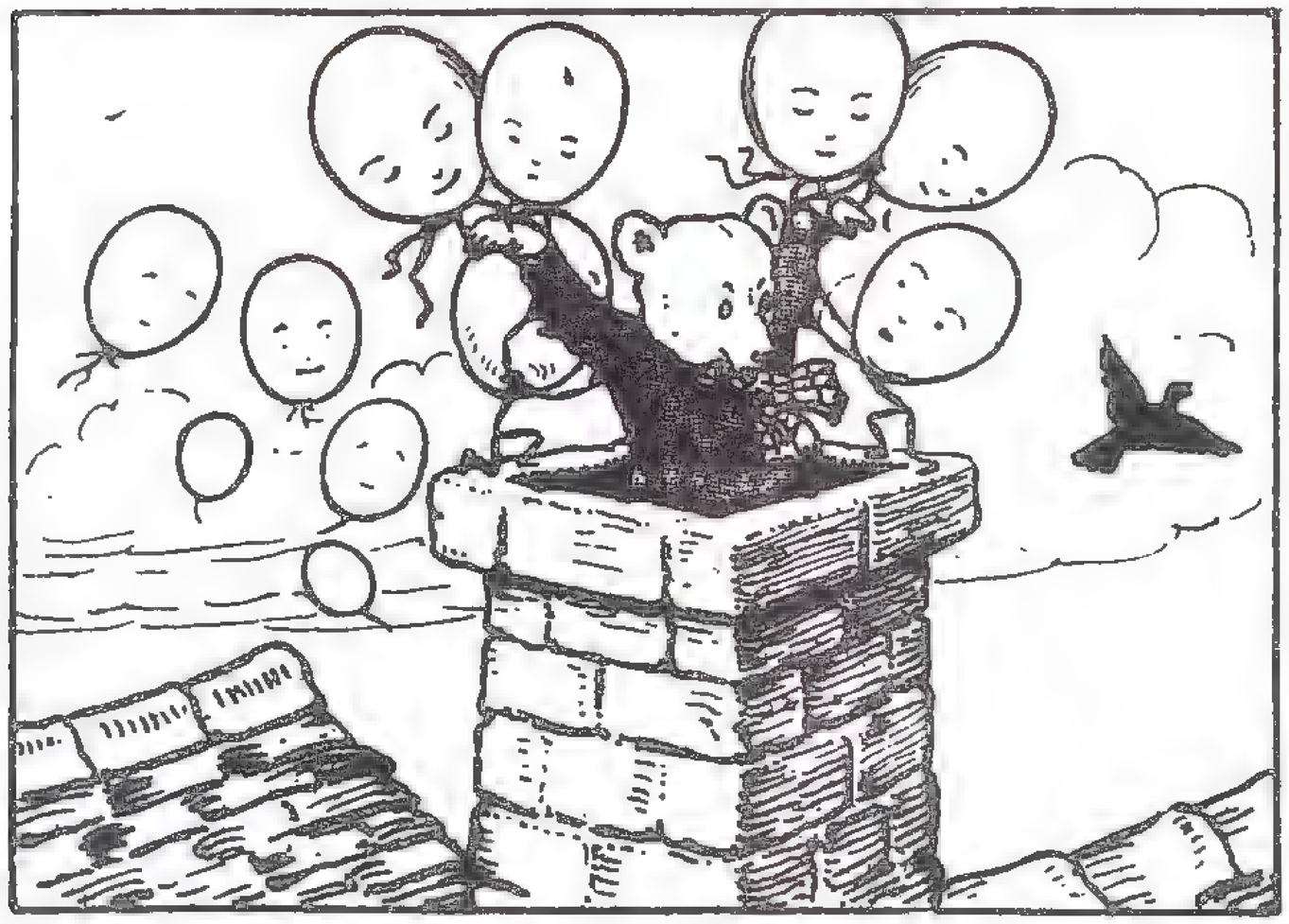

De luchtballonnetjes wijzen: "We zijn er, dus we laten je maar door de schoorsteen gaan.
Daar beneden is de kleuterschool waar Teddy wel op je te wachten zal staan."
"Zal ik niet zwart worden?" vraagt Bruintje, "En doet het geen zeer in de schoorsteen te vallen?"
"Nee hoor, we laten je heel rustig neer!"

8. BRUINTJE KOMT DOOR DE SCHOORSTEEN IN DE KLEUTERSCHOOL TERECHT

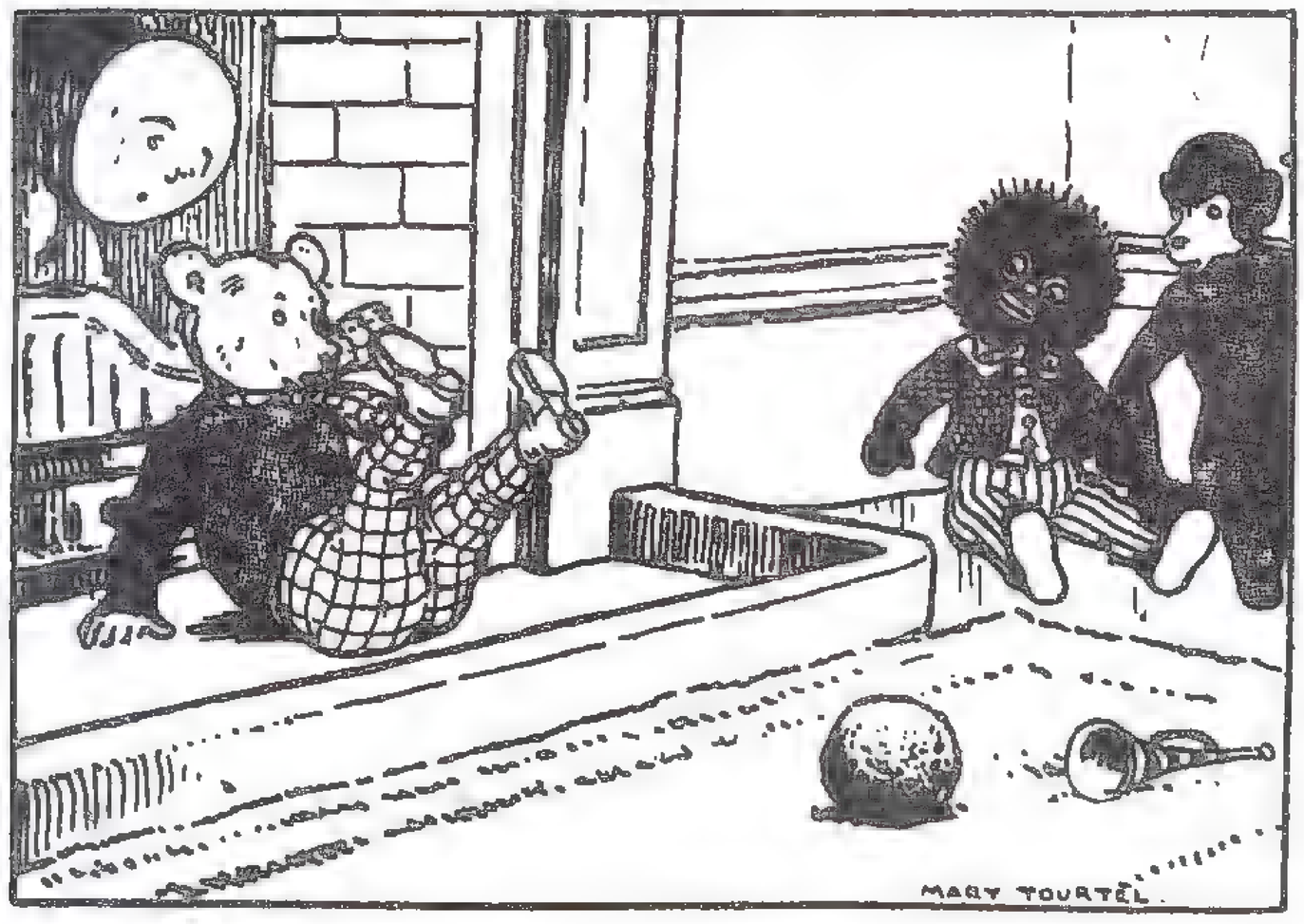

En dus valt hij naar beneden in de open haard en komt daar met zo'n reuzesmak terecht, dat Golli die daar zit "Ik schrik me naar, je liet me haast een luchtsprong maken", zegt.
Zijn vriend, het aapje Jaap zei ook: "Zeg, dat is een rare manier van binnengaan. Je bent hier te gast, bedenk dat wel.
Ons huis heeft een deur en die zit niet voor niets eraan."

9. BRUINTJE WORDT AAN Z'N ZOGENAAMDE VADER VOORGESTELD

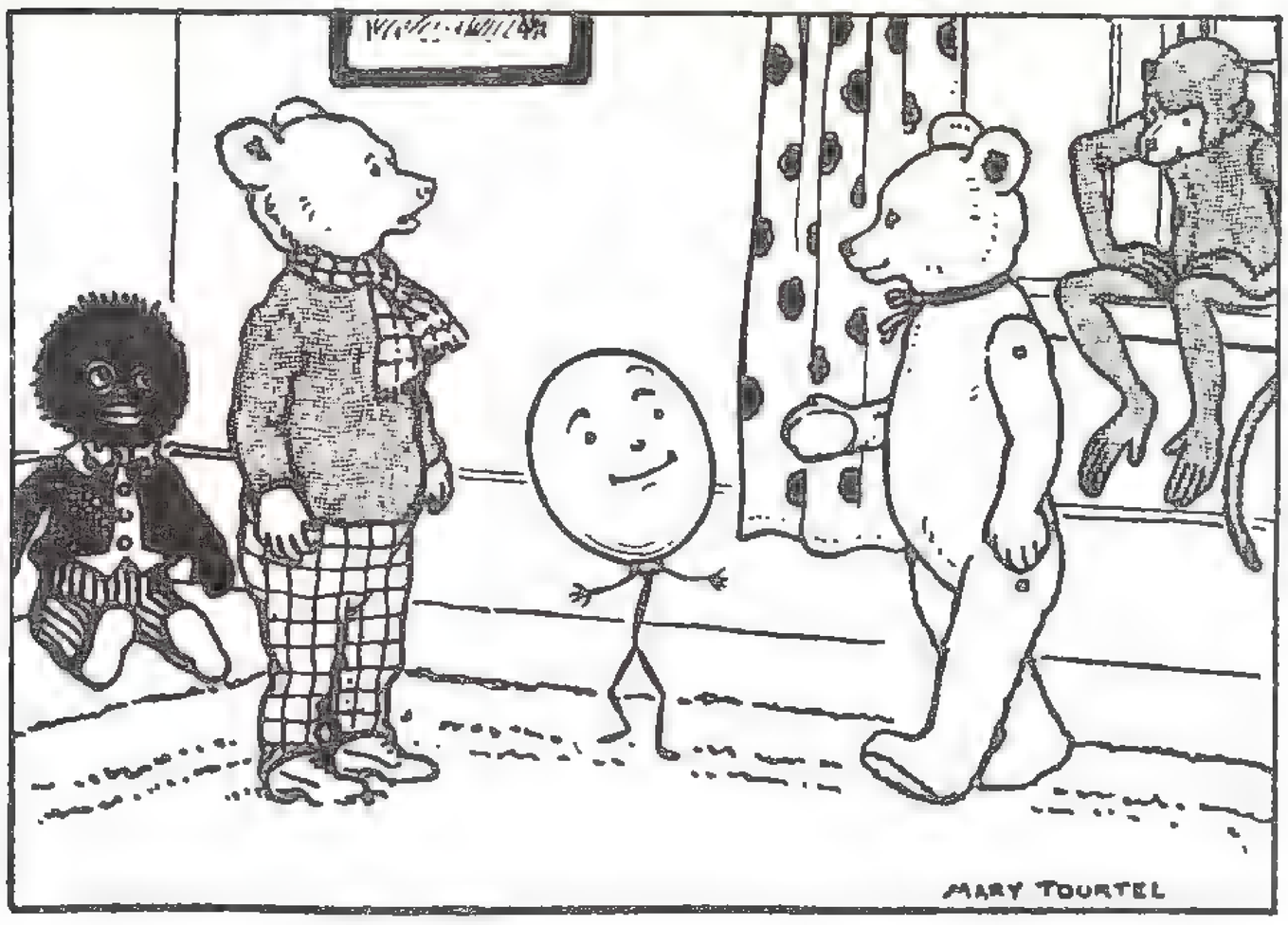

Eén van de ballonnetjes kwam naar beneden vliegen en weet je wat hij tegen Bruintje zei: "Nu ik je veilig heb thuisgebracht is hier niets meer te doen voor mij." Maar Bruintje trok een lang gezicht. Vrolijk keek hij niet meer.
"Ik denk dat er iets is misgegaan," zei hij, "Mijn vader is geen speelgoedbeer."

10. JAAPJE EN GOLLI HELPEN BRUINTJE WEG TE GAAN

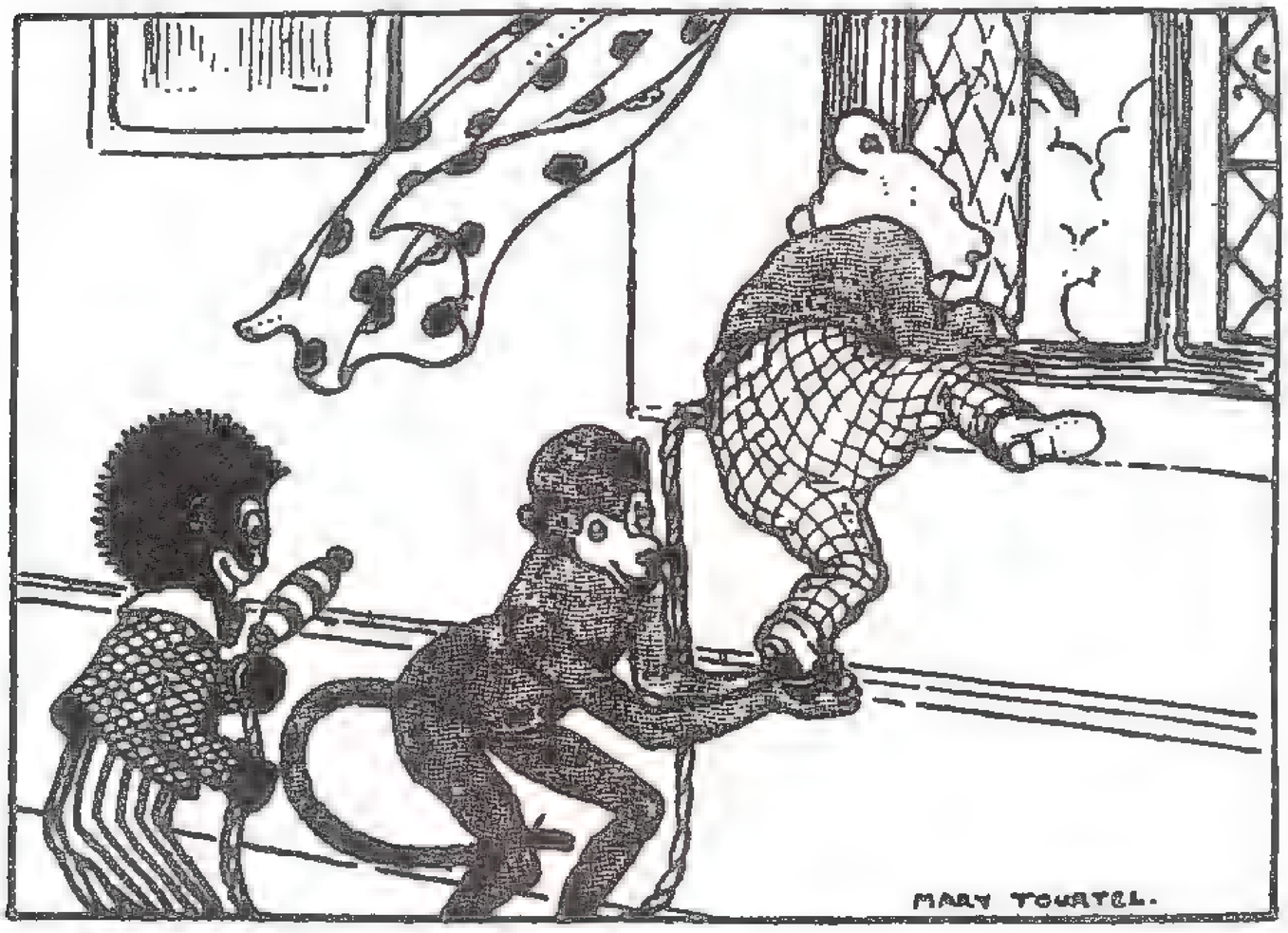

Daar zat Bruintje lelijk in de knoop, want ja, hij was nog steeds verdwaald.
Maar Golli en z'n vrindje Jaap hadden hem gauw uit de put gehaald.
"Laten wij hem helpen uit het raam te klimmen met dit lange stevige springtouw.
Kom Jaapje, help hem een kontje te geven, dan staat hij buiten weer heel gauw.

11. BRUINTJE WORDT AAN HET SPRINGTOUW NAAR BUITEN GELATEN

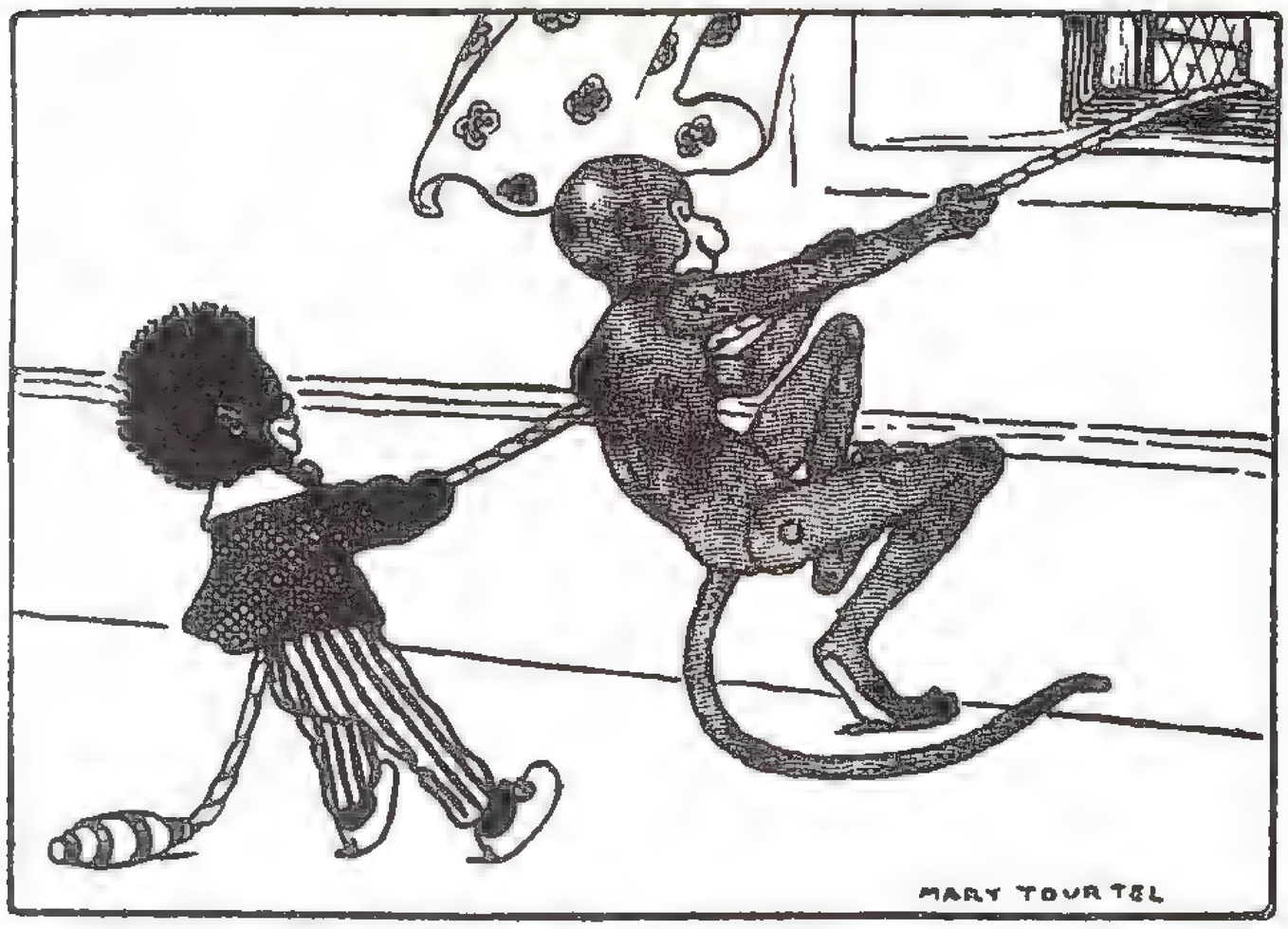

"Hou stevig vast", zei Golli toen, "en trek met alle kracht."
Jaapje zei: "Als hij zou vallen, dan was dat vast niet zacht."
"Hij is wel zwaar", zei Golli, "ik hoop dat het touw het niet zal begeven."
En heel voorzichtig gaat Bruintje naar beneden, om geen scheur in zijn kleren te geven.

12. BRUINTJE VINDT DE LUCHTBALLONS OP ZICH WACHTEN MET Z'N MAND

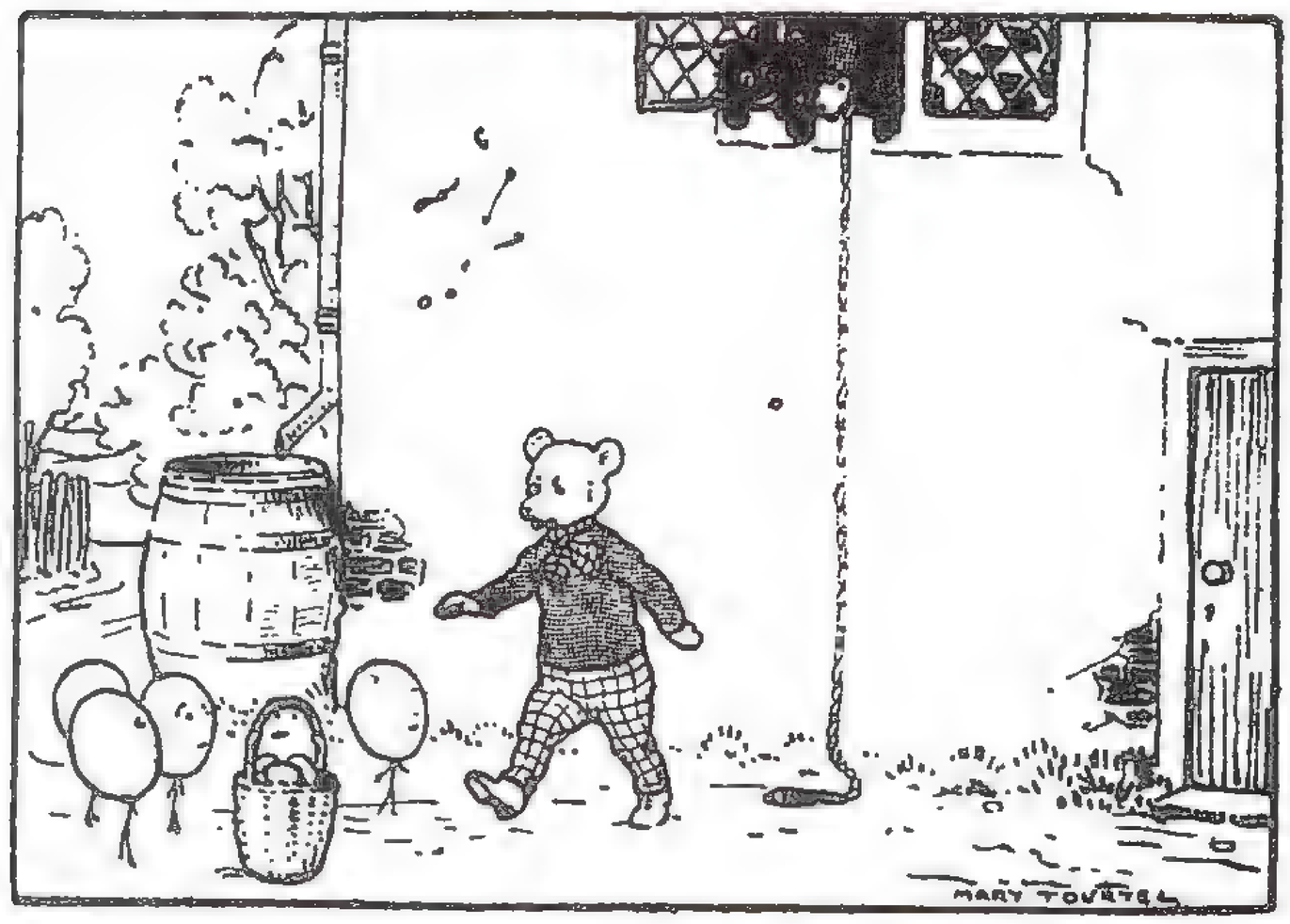

Heel veilig bereikt Bruintje de grond en tot z'n vreugde ziet hij daar beneden de mand, bewaakt door de luchtballons.
Bruintje was werkelijk heel tevreden.
Hij vergat gewoon z'n vriendjes te bedanken, dat zij hem hielpen naar buiten te raken, totdat hij hen van boven hoorde roepen: "Je moet later weer eens een tochtje naar ons toe maken."

13. SAM DE EEKHOORN BIEDT BRUINTJE ZIJN HULP AAN

En daar gaat Bruintje weer op pad, tot hij Sam de Eekhoorn ontmoet.
"Ben jij verdwaald?" vraagt die hem. "Ik help je wel, is dat goed?"
"Graag", zegt Bruintje, "je hebt een verrekijker, misschien wil je klimmen op een hoge tak, dan zie je allicht het huisje van mijn ouders, dat was voor mij werkelijk een heel gemak."

14. SAM DE EEKHOORN ZOEKT NAAR BRUINTJE'S HUIS

Vlug en behendig klom Sam omhoog, tot hij boven in de hoogste boom zat.
Maar hoe hij al keek, het bleek al gauw, dat hij het huisje niet gevonden had.
"Ik kan het niet vinden", zei hij, "maar weet je wat je maar moest proberen? Loop een eindje verder door naar Wim Das, misschien dat die je wel de weg kan leren."

15. WIM DAS VRAAGT BRUINTJE BIJ HEM BINNEN TE KOMEN

Al gauw had hij het huis van Wim Das gevonden, en Wim was heel aardig voor onze kleine vrind.
"Kom binnen en rust wat uit, je lijkt me moe", zei hij. "Je hebt een beetje rust vast wel verdiend."
Wim Das draaide zich om en ging hem voor.
Ook Bruintje kroop achter hem aan naar binnen. Maar oh, halfweg bleef hij opeens steken.
Wat moest hij nu toch wel beginnen?

16. BRUINTJE ZIT LELIJK IN DE KNEL

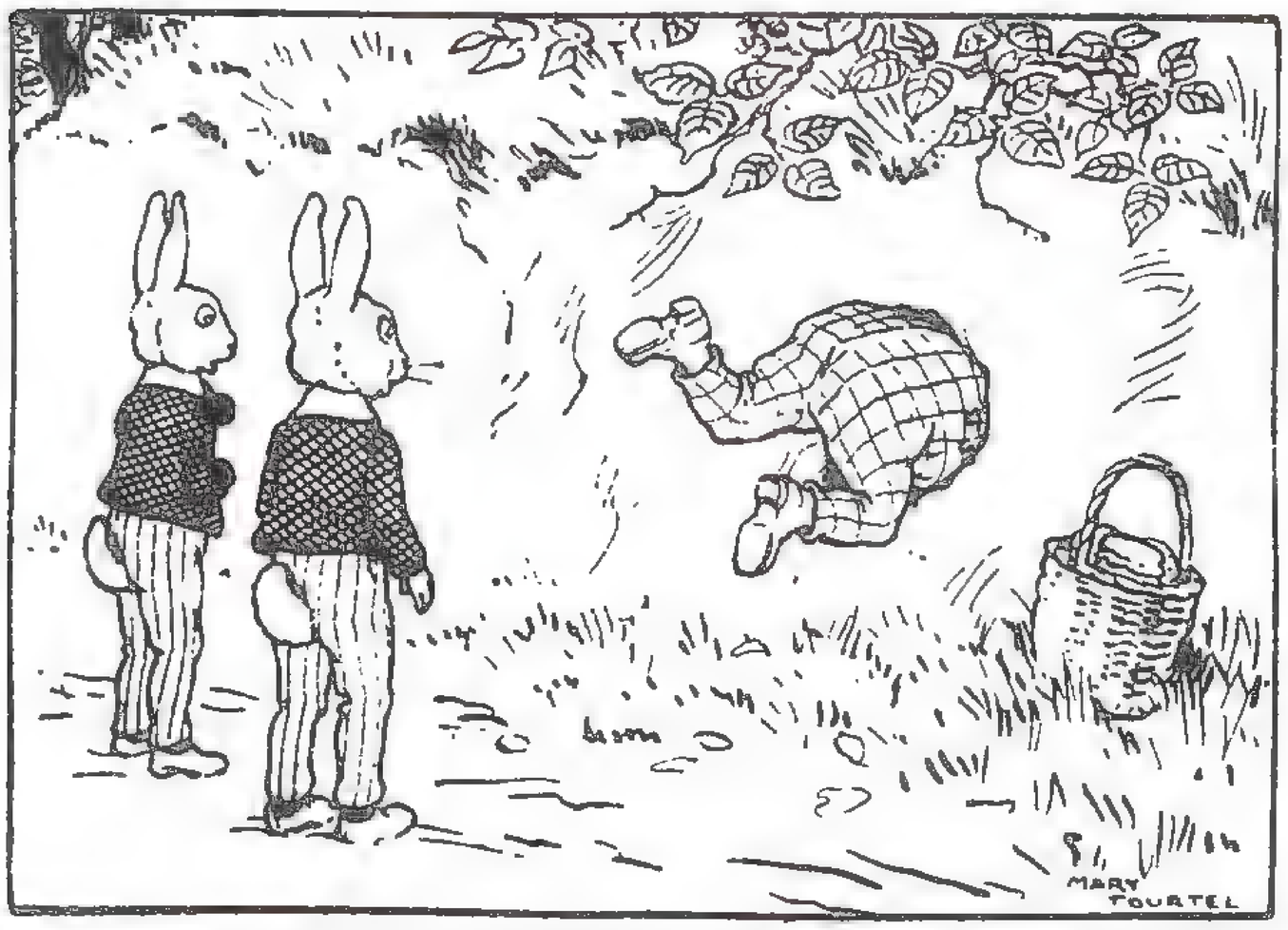

Maar op dat zelfde ogenblik kwamen daar, is dat niet boffen, de twee konijnenbroertjes, Ko en Nijn over het paadje nader sloffen.
Hun ogen worden groot van verbazing.
Het is ook wel een gek gezicht, die twee benen, die steken in de lucht van Bruintje, die angstig te trappelen ligt.

17. KO EN NIJN KOMEN TE HULP

"Wat is dat nu?" zegt Ko verbaasd.
"Ik weet het waarachtig niet", zegt Nijn, "maar hoor ik daar geen stem die roept: "Trek aan mijn benen?" Wie zou dat zijn?"
"Stil maar, we trekken wel", riepen ze allebei, "We trekken je wel los, let op. Al weten we niet wie je bent en zien we nog niet eens je kop."

18. KO EN NIJN TREKKEN BRUINTJE LOS

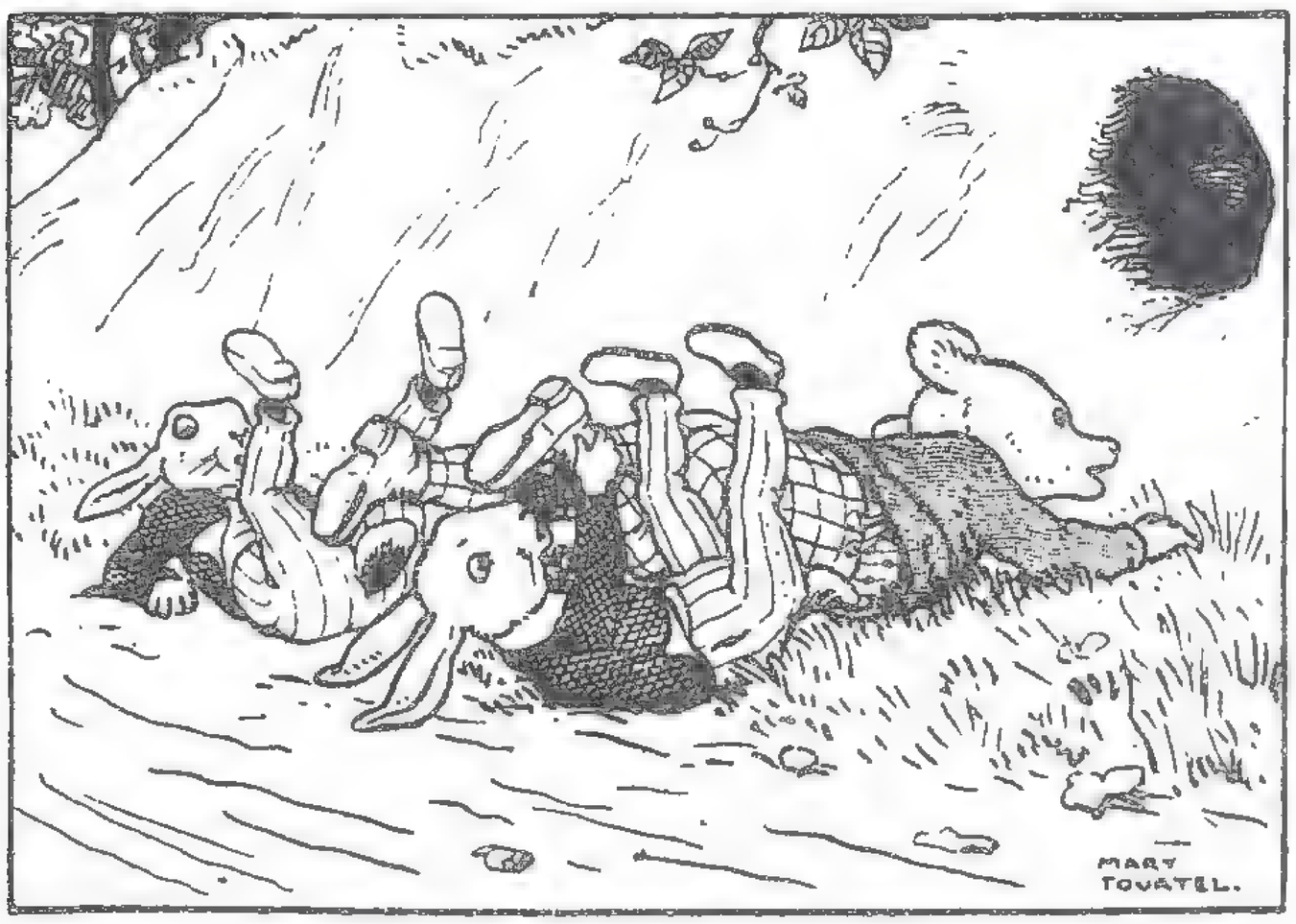

En daar trokken ze samen aan zijn benen.
"Hup", hijgde Ko, "Harder", zei z'n broer.
"Hoera, daar gaat-ie", en opeens rolden ze allemaal over de vloer.
Vrolijk lachend sprongen ze overeind en keken naar Bruintje Beer.
Hij zei: "Ik dank jullie wel. Ik hoop jullie deden je geen zeer."

19. DAAR KOMEN DE DIEFACHTIGE VOSJES

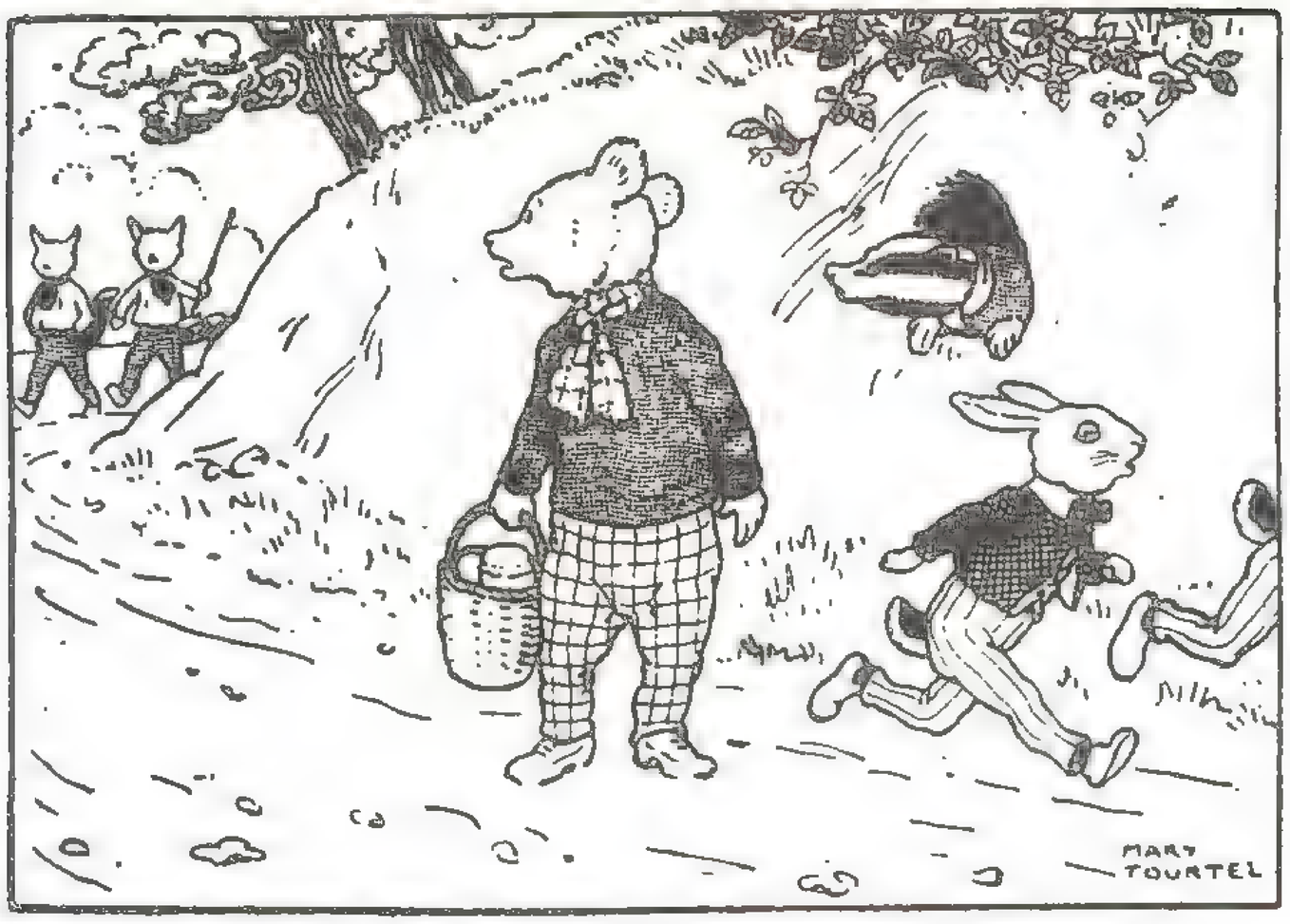

"Ik zal jullie eens vertellen hoe het kwam, dat ik zo lelijk kwam te zitten in de knel."
Maar juist als hij z'n verhaal begonnen is vluchten de twee konijntjes snel.
Hij kijkt om, langs de weg. Daar ziet hij twee vosjes, die komen aangestapt.
"Kijk uit", zegt Wim Das vanuit z'n hol, "die twee daar hebben al heel wat gegapt."

20. DE VALSE VOSSEN BEROVEN BRUINTJE

Daar kwamen ze op Bruintje af.
De één had een gemeen pistool in z'n hand, dat hij op Bruintje richtte.
Ze waren de gemeenste rovers van het land.
De ander zei met een sluwe blik: "Ik hoop dat er iets lekkers is verborgen hier in dit leuke mandje, dan zullen wij er wel eens gauw voor zorgen."

21. DE VOSSEN STELEN DE MAND VAN DE ARME BRUINTJE

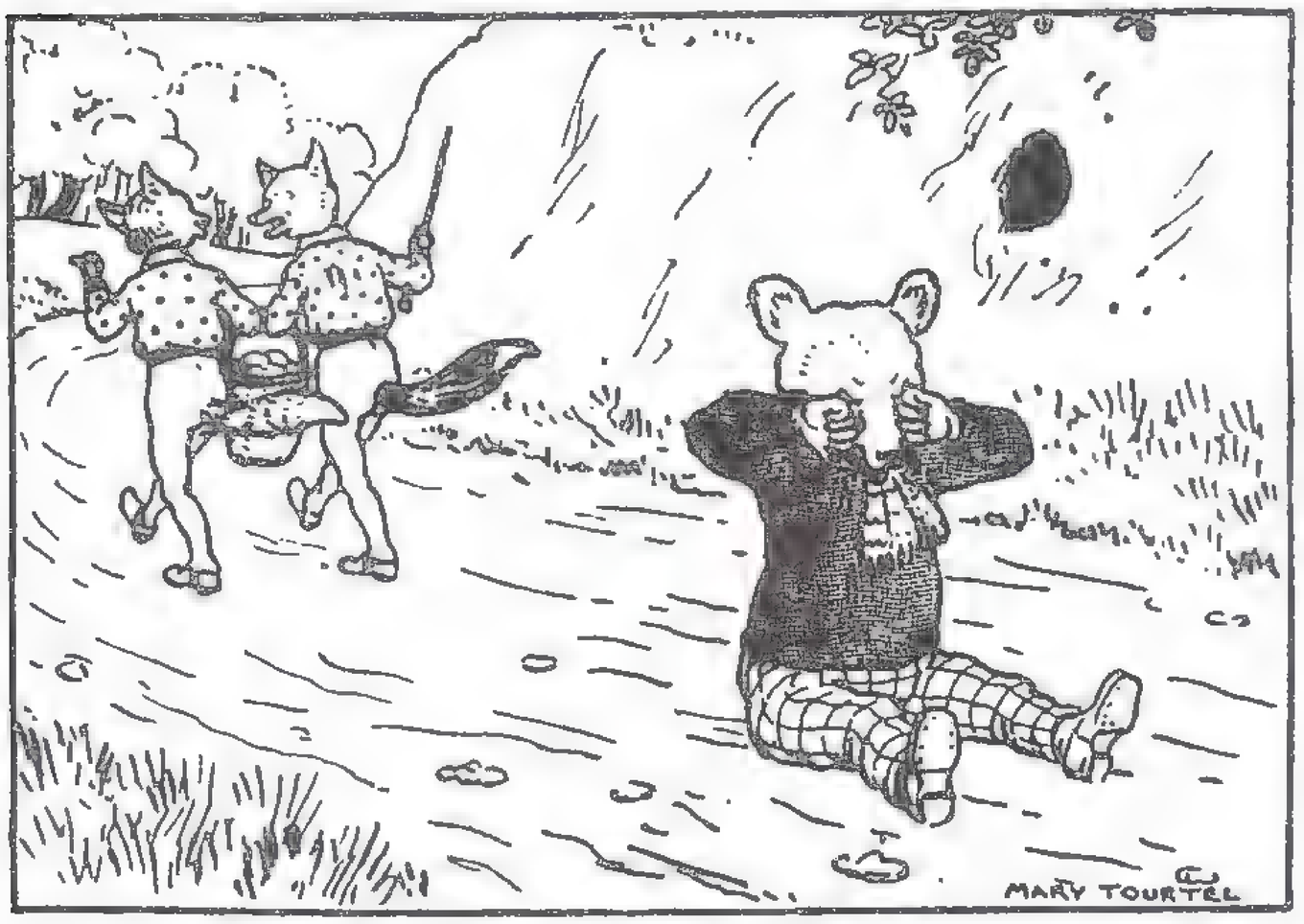

En zo namen ze zijn mand weg en gingen er wreed lachend vandoor.
Nu, Bruintje bleef achter op het pad en hij huilde vreselijk, hoor!
Maar gauw dacht hij: "Met al dat huilen schiet ik niets op, straks zal ik hier in 't donker staan, dus ik moet zorgen dat ik verder ga, tot iemand mij gewezen heeft hoe ik naar huis kan gaan.

22. BRUINTJE KOMT IN HET HUIS VAN DE OUDE WIJZE GEIT

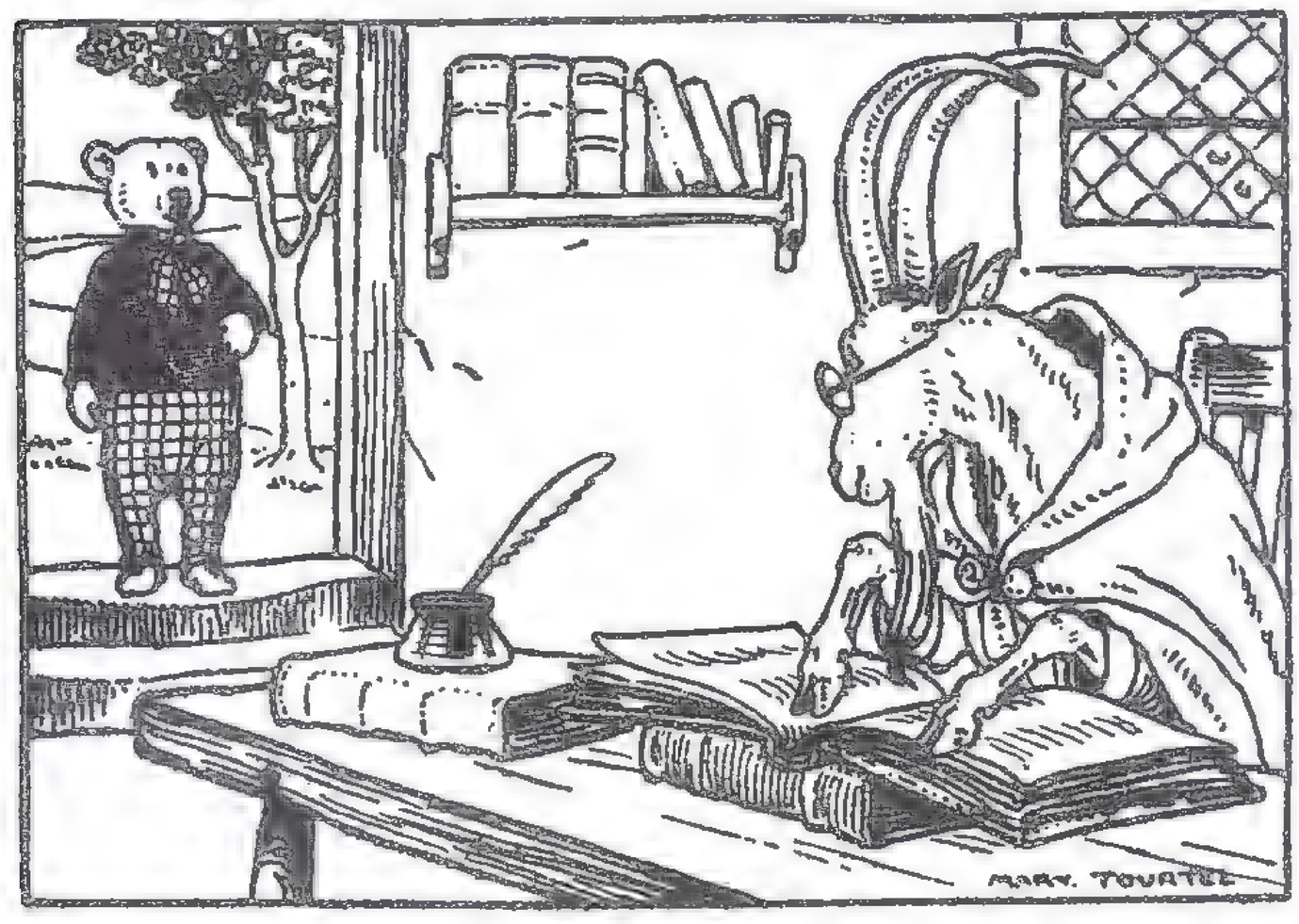

En eindelijk vindt hij dan, in een klein huisje, lezend in een groot boek en met een lange sik een heel, heel wijze oude geit, die hem bekijkt met vriendelijke blik. "Kom binnen, ventje, en rust wat uit", zegt deze, "Ik zal een einde aan je zwerftocht maken. Je kunt vannacht hier blijven slapen. Morgen zal ik je zeggen hoe je weer thuis moet raken."

23. BRUINTJE SLAAPT IN HET HUIS VAN DE OUDE WIJZE GEIT

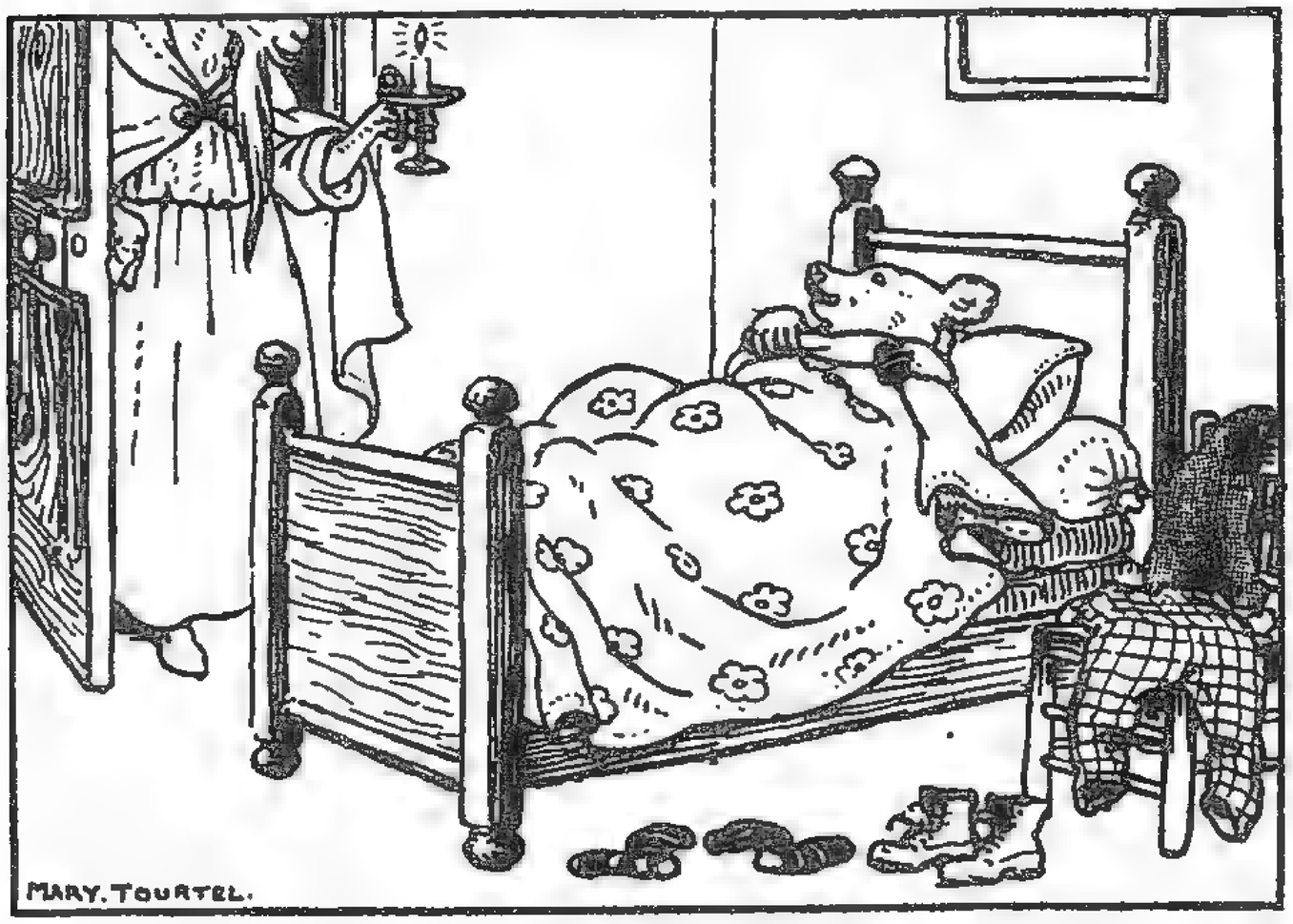

De Oude Wijze Geit stopt hem in z'n bed, een bedje, oh zo gezellig en fijn.
't Is zeker, dat hij daarin in een wip in Dromenland zal zijn.
Terwijl hij slaapt buigt de Oude Wijze Geit zich gauw over zijn grote dikke boeken. Daarin staan de adressen van alle lieve kinderen.
Hij gaat er nu de naam van Bruintje in opzoeken.

24. BRUINTJE KRIJGT EEN HEERLIJK ONTBIJT

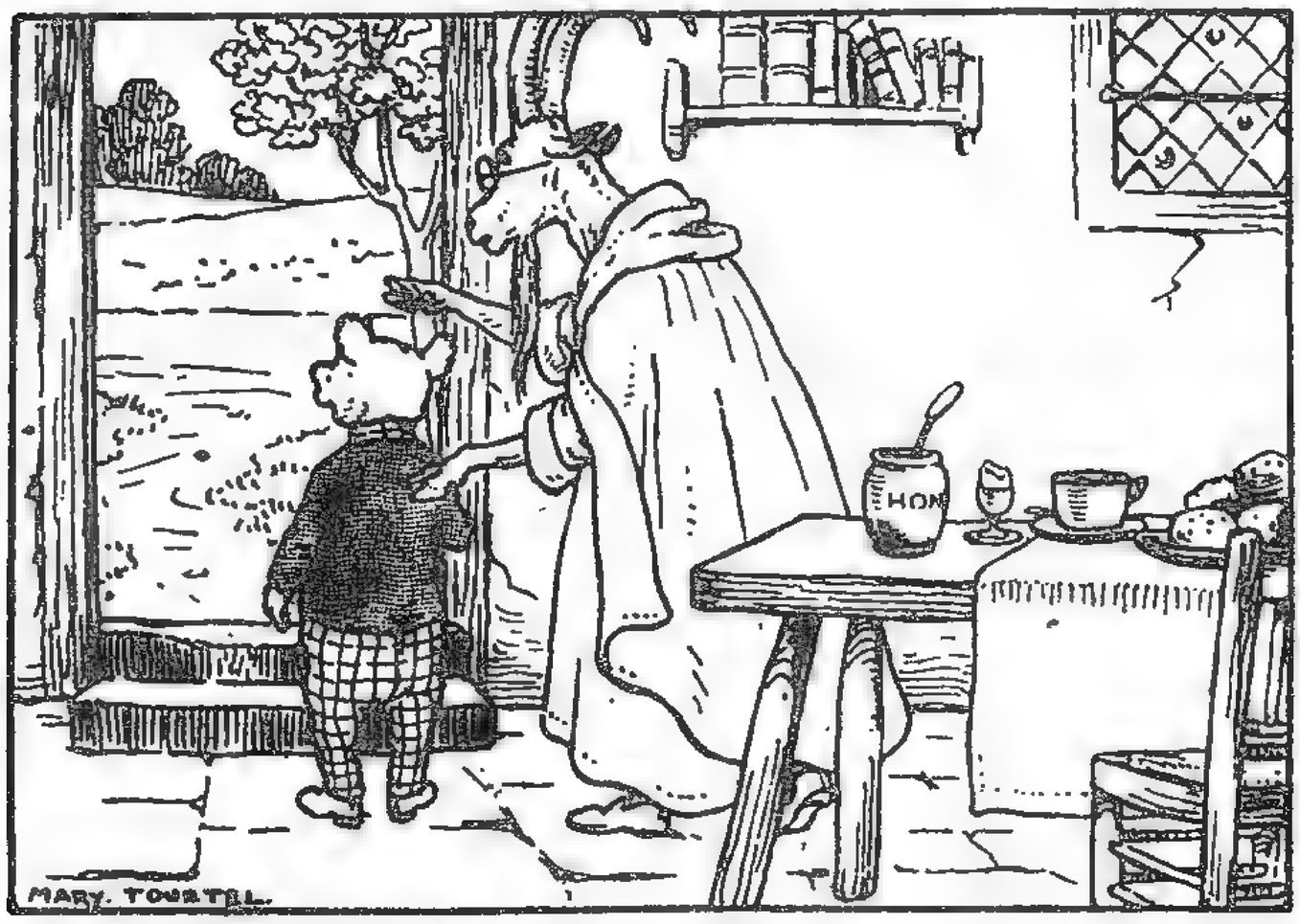

De volgende morgen wordt Bruintje gewekt door de zon. En vrolijk holt hij de trappen af. Daar smult hij van de honing, melk en krentenbroodjes, die de Oude Wijze Geit voor het ontbijt hem gaf.
"En nu op pad", zei de Oude Wijze Geit. "Met hier te blijven kun je ook niets kopen. Ga niet naar links, ga niet naar rechts. Zorg, dat je steeds rechtuit blijft lopen."

25. BRUINTJE KOMT BIJ HET SNOEPHUISJE

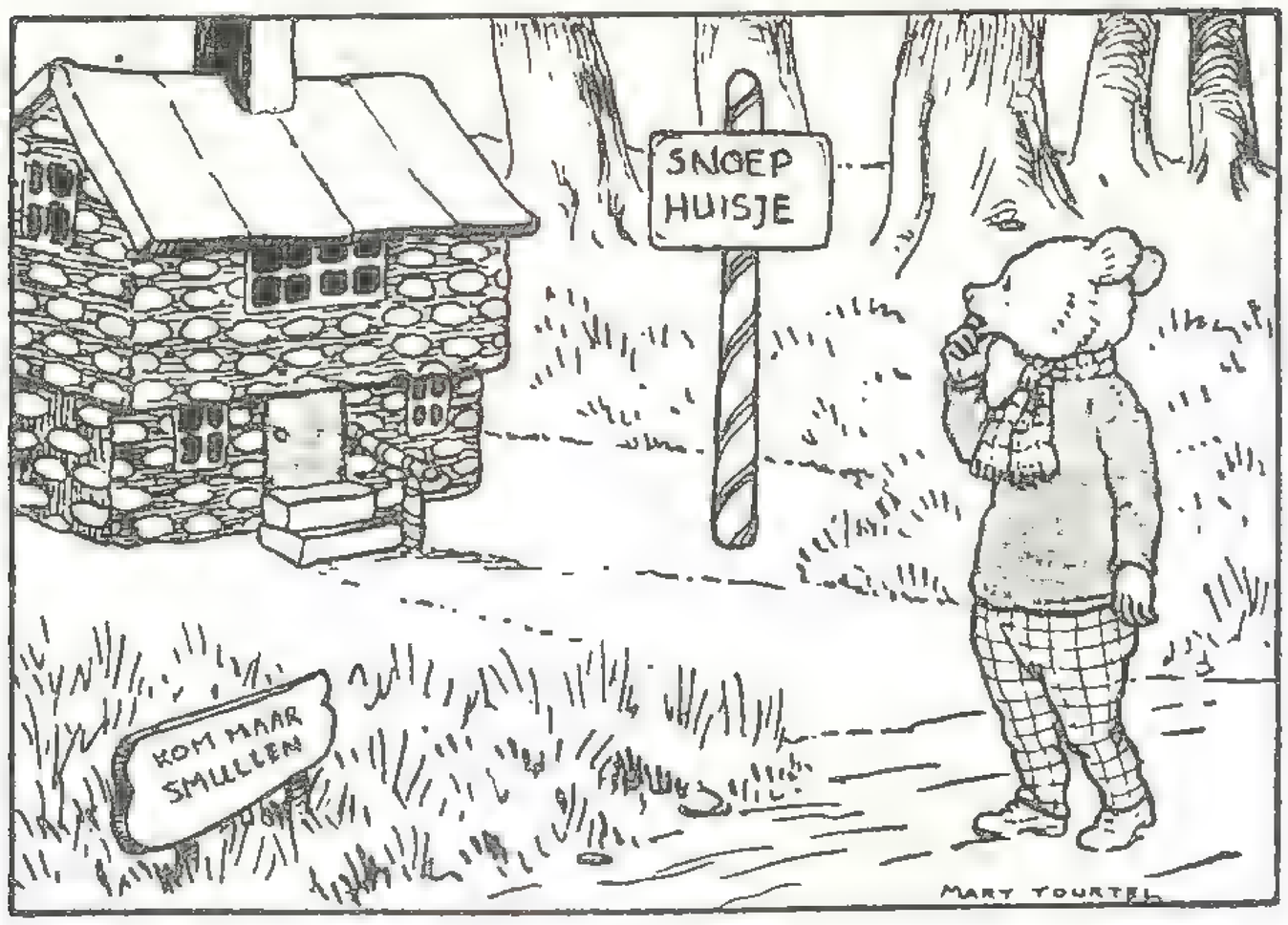

Bruintje loopt een flink eind stevig door. Maar wat is dat daarginds? "Ik vind het lijken op een huisje, maar 't is gemaakt van snoep. Dat moet ik toch eens even gaan bekijken."
En ja, de muren waren van suikergoed en de stoep was van kandij gemaakt. Het dak was van heerlijke marsepein; de deur van toffee, die zo lekker smaakt.

26. BRUINTJE LAAT ZICH VAN HET PAD LOKKEN

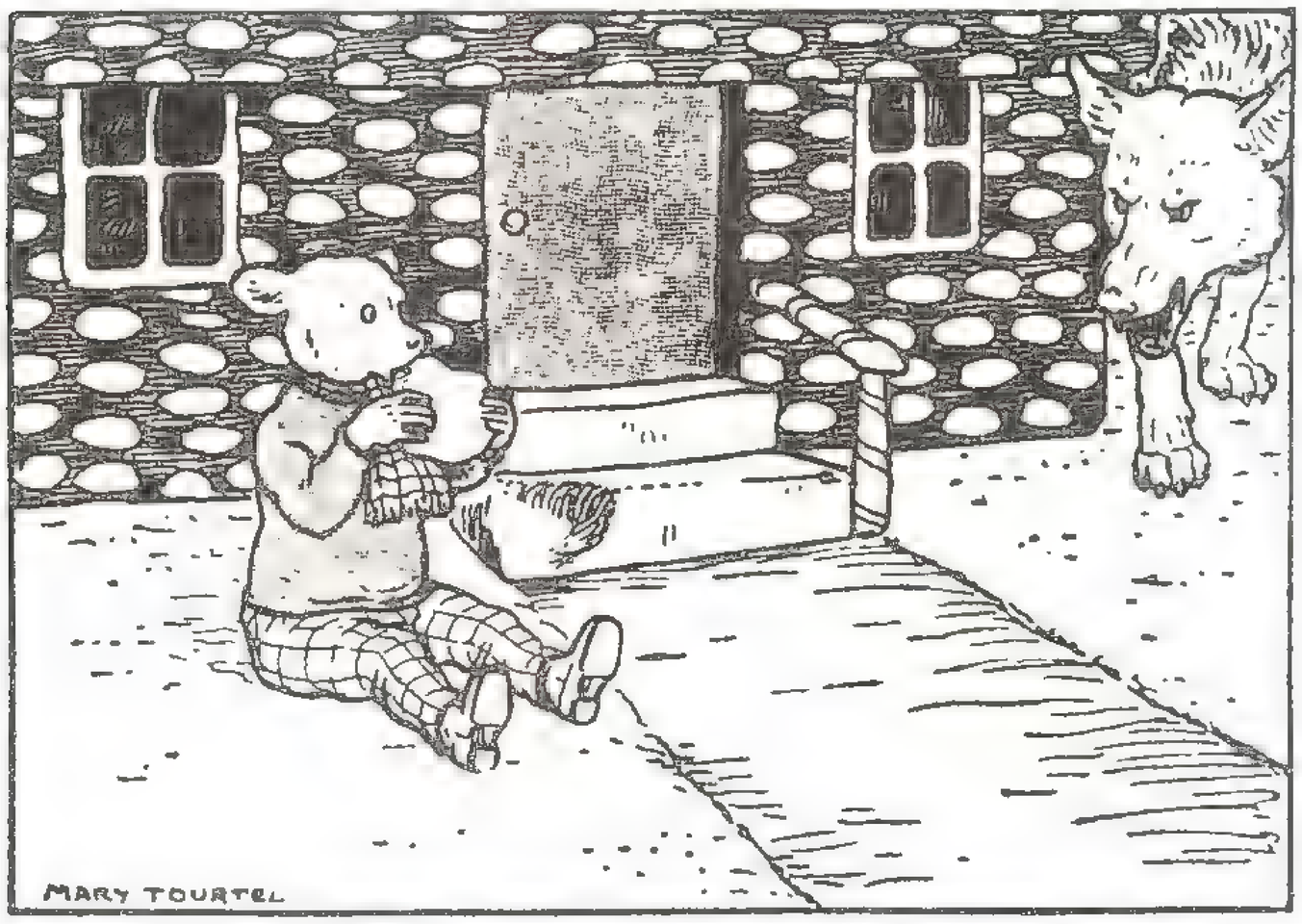

Hij krijgt een reuze trek in een stukje van de stoep. Die ziet eruit om zo in te happen. Maar daar komt opeens een wolf, met valse ogen, zomaar onverwacht het bos uitstappen.
"Wie zit daar van mijn huis te eten?" roept hij uit. "Je weet toch zeker wel, dat je niet mag gappen? Reken maar, dat ik je daarvoor straffen zal, want nu zal ik jou wel eens op gaan happen!"

27. BRUINTJE WORDT GERED UIT DE KLAUWEN VAN DE WOLF

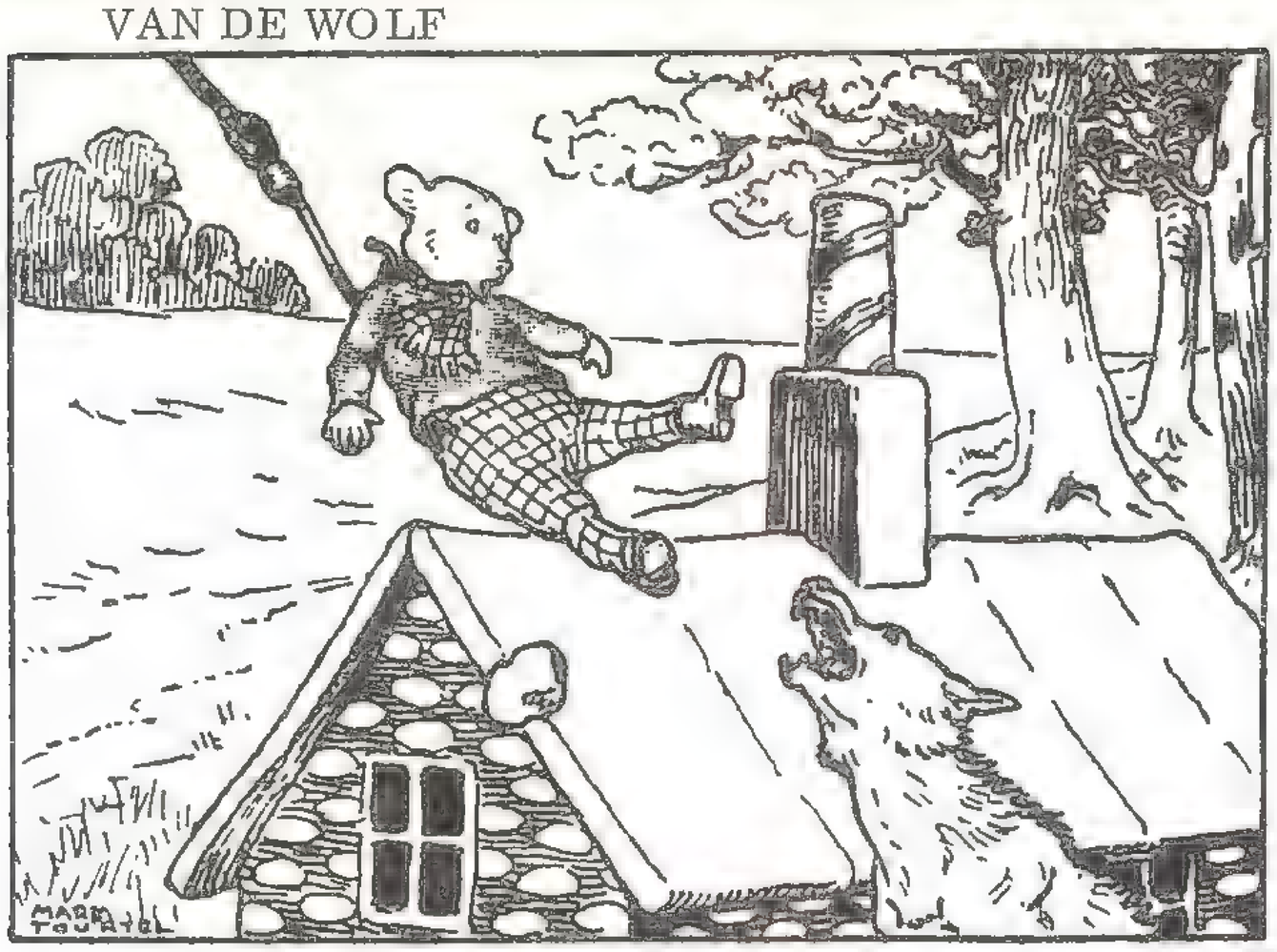

Verstijfd van schrik blijft de arme Bruintje staan. Hij is zo bang, dat hij geen stap kan zetten. Hij weet dat de wolf hem zomaar kan verslinden, en dat er niemand is, die dat nog kan beletten.
Wreed gromt de wolf, met blikkerende tanden.
Hij neemt een sprong, met wijdopen mond, maar juist op dat moment gebeurt er wat. Iets onbekends tilt Bruintje zomaar van de grond.

28. JAAPJE EN GOLLI ZIJN TE HULP GEKOMEN

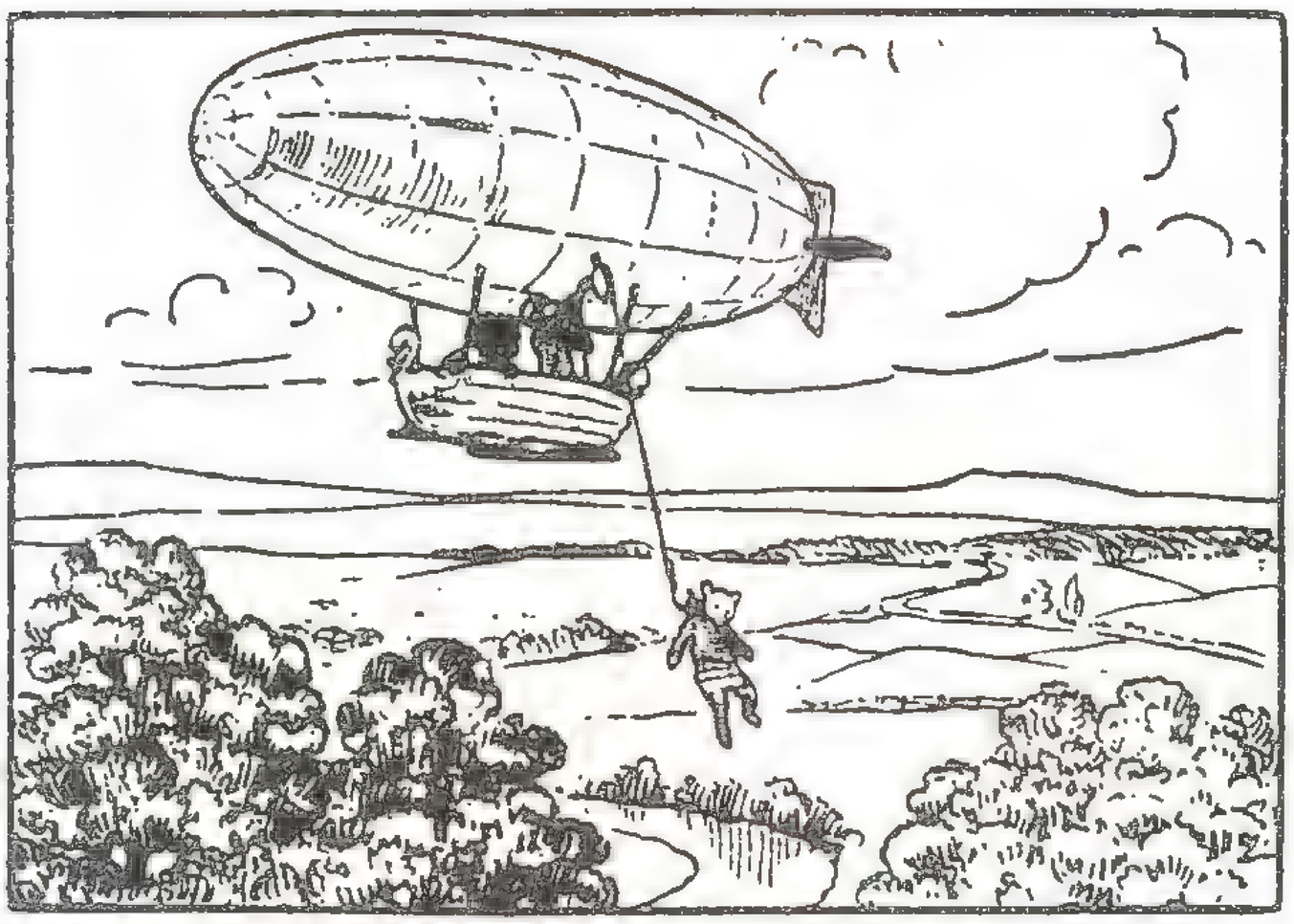

Snel gaat hij nu al hoger en hoger de lucht in. Hij ontdekt al gauw aan wie hij z'n redding dankt. Hij wordt omhooggetild door een luchtschip, dat daar met Jaap en Golli erin hoog boven de velden hangt.
Snel trekken zij hem omhoog. Hij hoort hun stemmen door de lucht schallen: "Hallo, wees maar niet bang. Wij zijn het. We zullen je heus niet laten vallen."

29. BRUINTJE MEENT ZIJN HUIS TE ZIEN

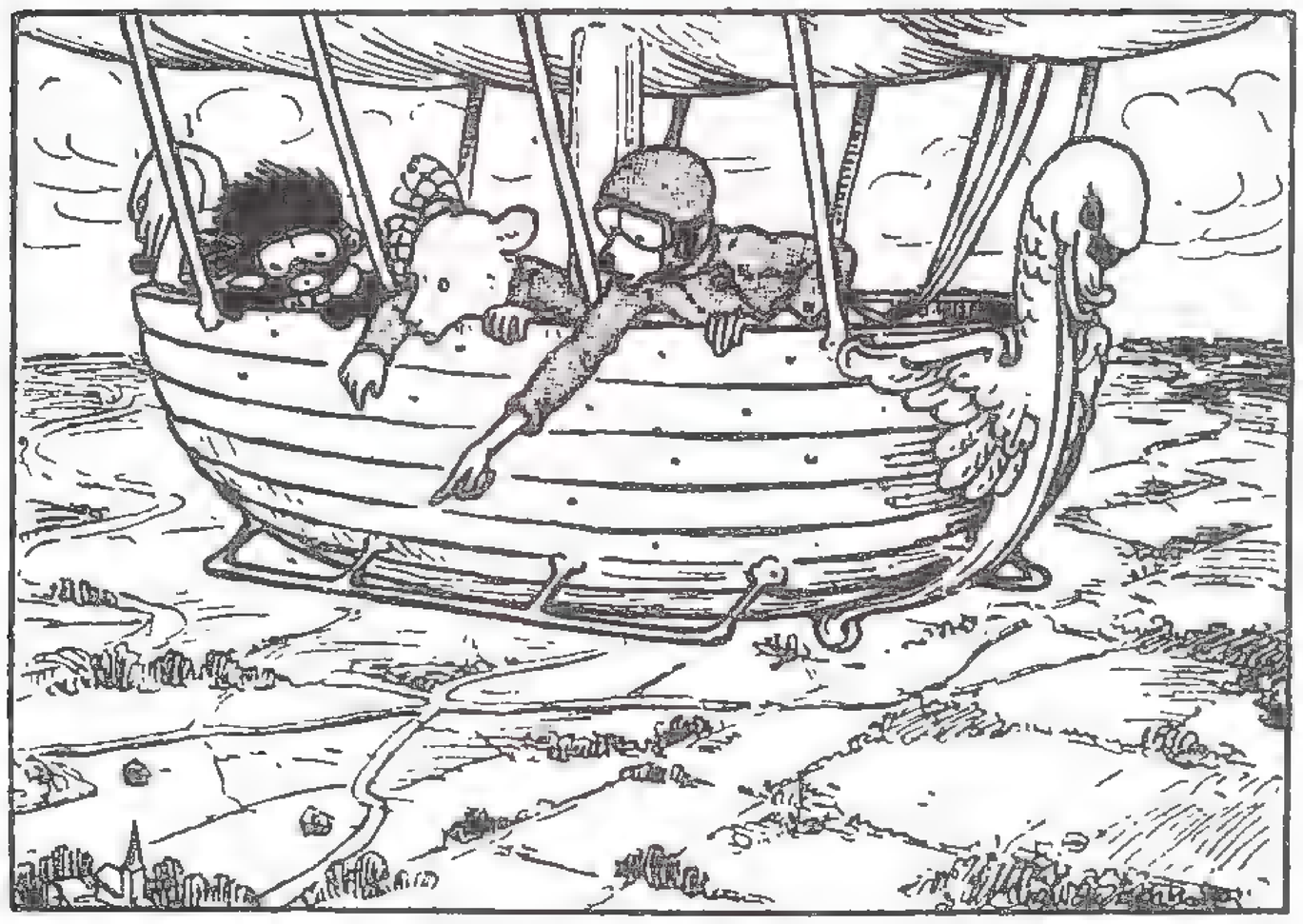

Zij vlogen samen door de lucht, tot Bruintje zei: "Hé zeg, wat zie ik daar beneden voor een huis? Het lijkt dat van mijn vader wel. "Waar is 't precies?" vraagt Jaapje. "Dan ben je thuis! Je kunt omlaag met deze parachute. Dan land je net daarginds, daar bij die droge sloot."
"Kan dat geen kwaad, is dat wel veilig?" vraagt Bruintje hem. Hij is zo bang als de dood.

30. BRUINTJE SPRINGT UIT HET LUCHTSCHIP

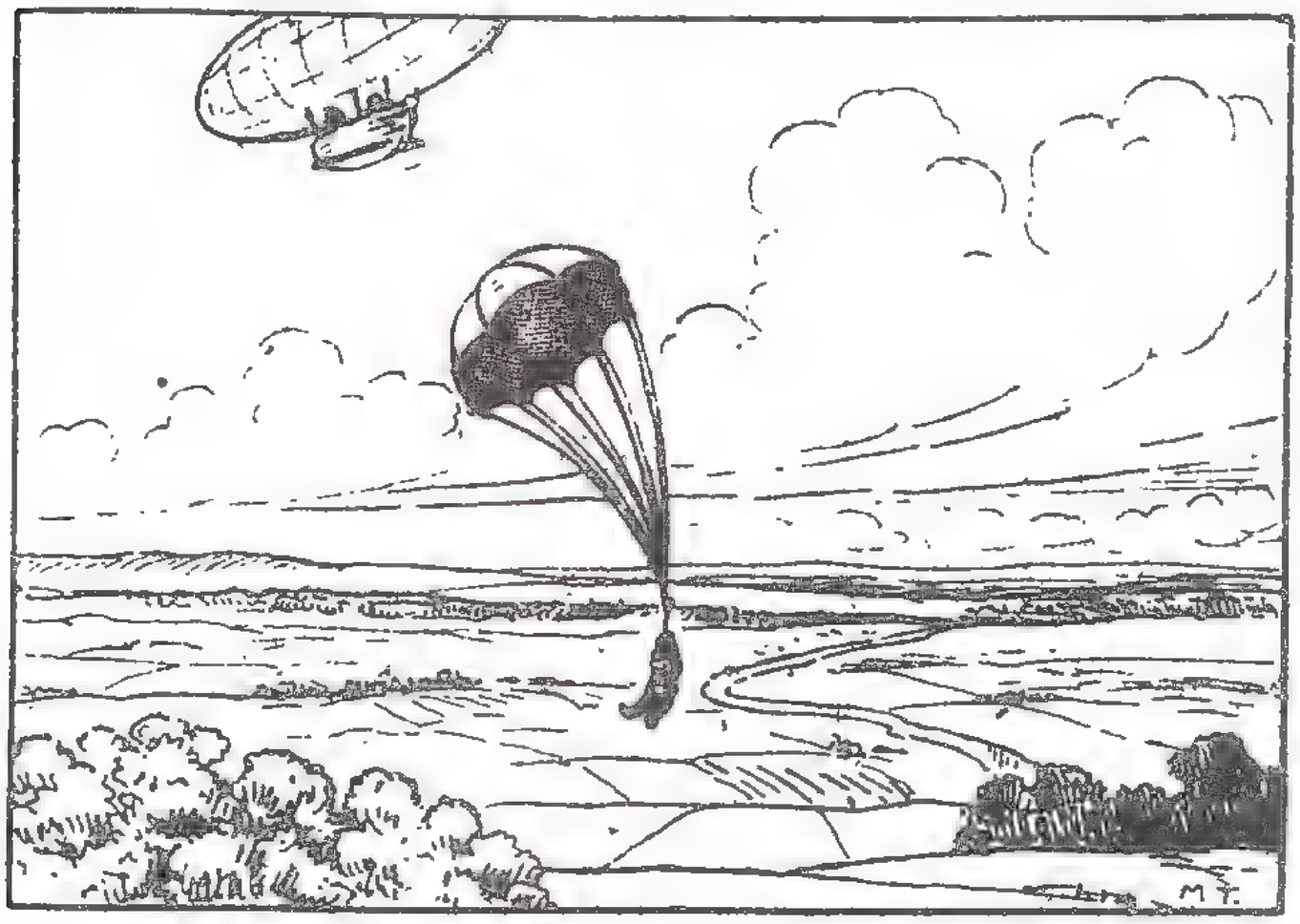

Stevig gespt hij de parachute om en pardoes springt hij dan over de rand. Hij hoopt maar, dat hij niet te hard zal gaan en dat hij zich niet bezeert, wanneer hij landt. Zijn ogen doet hij dicht, hij durft niet te kijken.
Het is ook zo verschrikkelijk hoog, waar hij nu zweeft! Hij is er zeker van, dat als zijn moeder hem nu ziet, zij het van angst en zorg gewoonweg niet meer heeft.

31. BRUINTJE LANDT IN LUILEKKERLAND

Heel rustig komt hij tenslotte op de aarde neer en gauw kijkt hij, waar hij wel is beland en waar het huisje van zijn vader is.
Maar helaas, hij is in Luilekkerland en Robbie de Roodborst, die daar zat, zei: "Zeg, je moest maar maken dat je gauw verdwijnt. De waker hier, een boze oude man, houdt niet van vreemde gasten, naar het schijnt."

32. DE WAKER PROBEERT BRUINTJE TE PAKKEN

Hij heeft zich nog maar net omgedraaid om weg te hollen, als hij opeens een stem hoort, die klinkt heel kwaad.
Het is de oude waker, die achter Bruintje aankomt, terwijl hij wild met zijn stok om zich heen slaat.
Nog harder rent Bruintje nu. Hij vliegt haast van de heuvel af.
Verrast keek een ruiter naar 't tafereel, die juist kwam aangereden in vlotte draf.

33. DE GELAARSDE KAT EN BRUINTJE

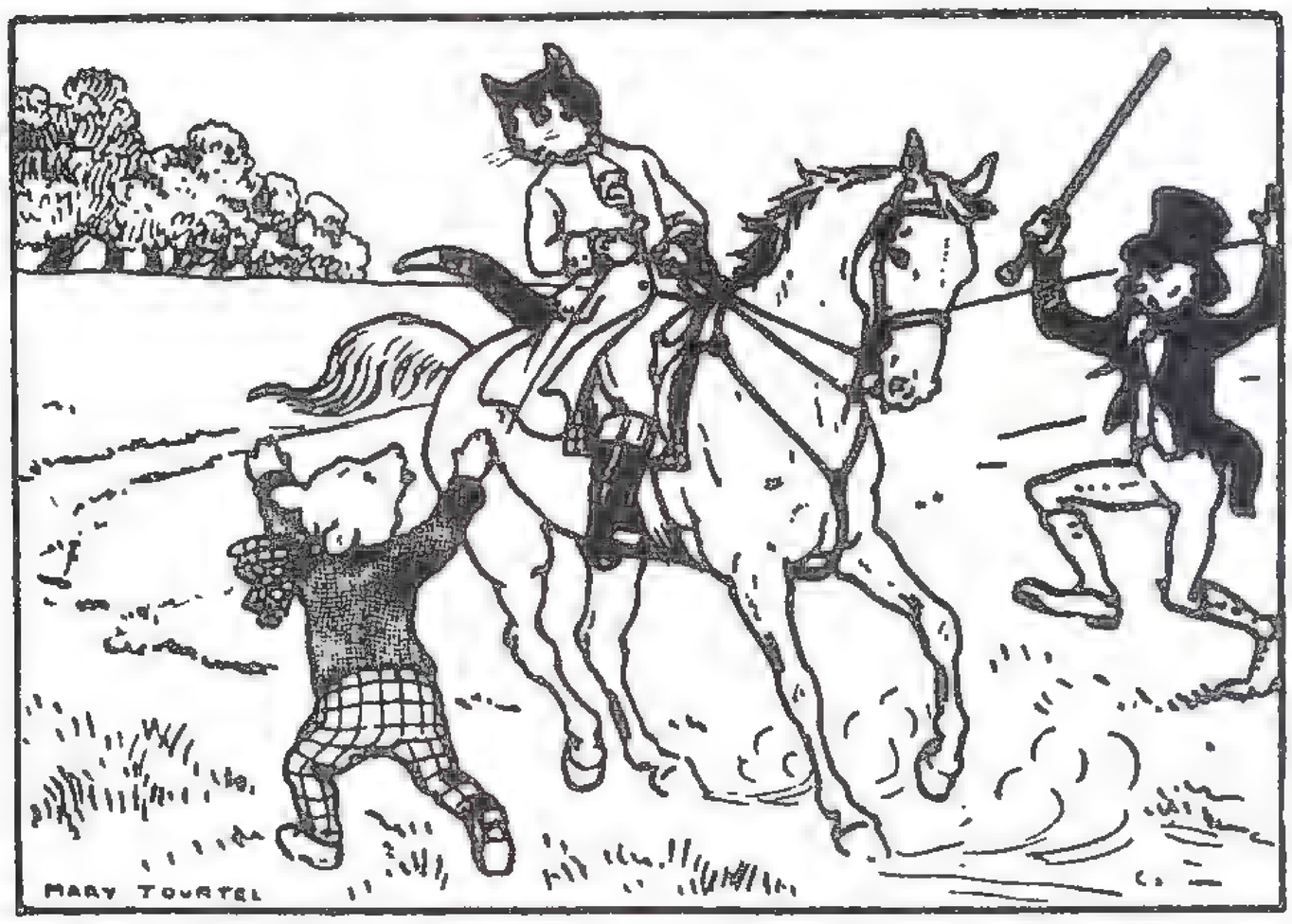

Hij laat zijn paard stilhouden tussen hen in.
"Hallo, wat is er hier voor herrie aan de hand?"
Het was niemand minder dan de Gelaarsde Kat, die juist een ritje was gaan maken door het land.
De waker riep: "Gauw, houd hem tegen. Dat beertje is van mij."
Maar Bruintje smeekte: "Help me toch, want anders slaat hij me en laat me nooit meer vrij."

34. DE GELAARSDE KAT NEEMT HET VOOR BRUINTJE OP

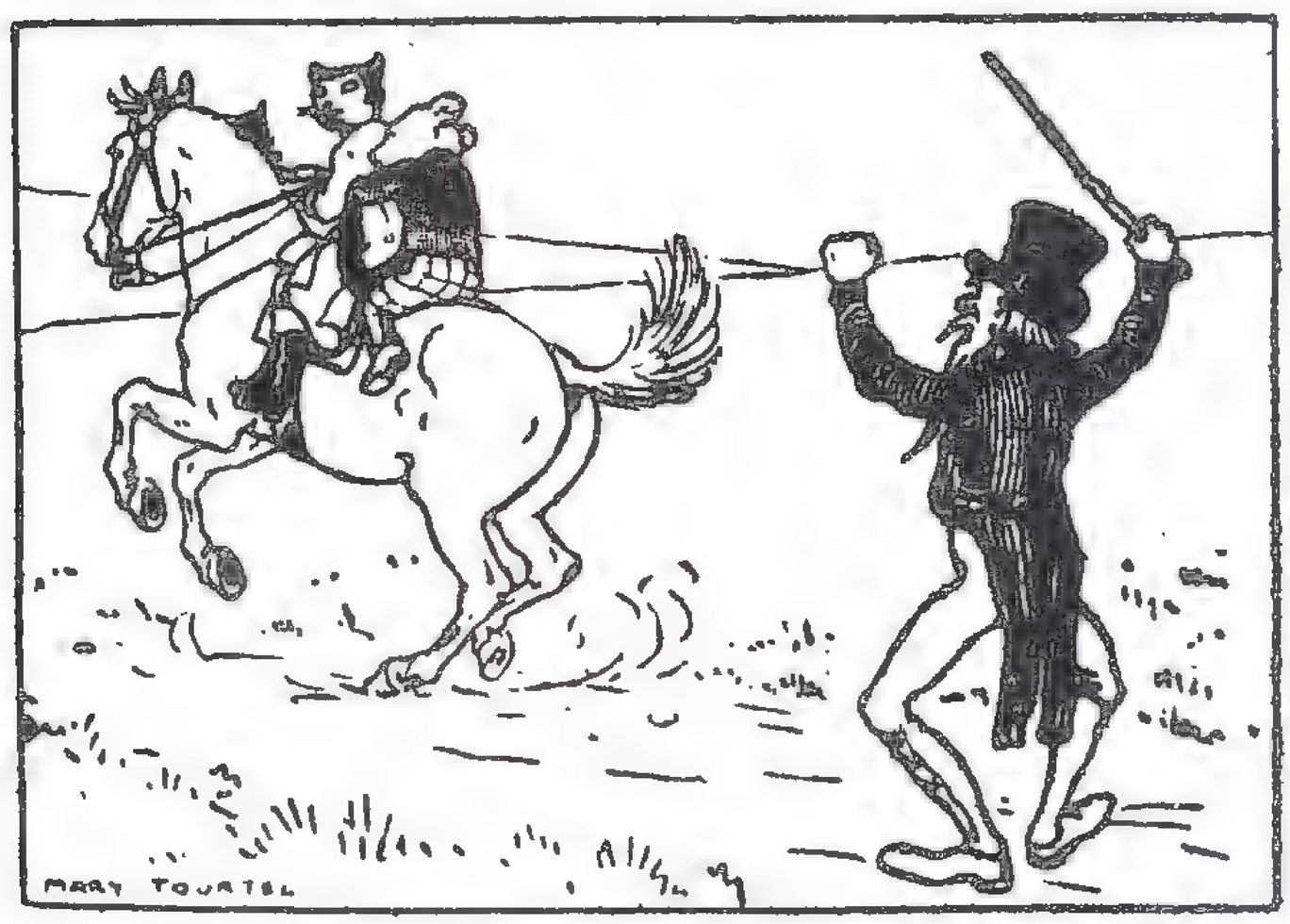

De kat tilt Bruintje op z'n paard en zegt: "Vertel eens wat er aan de hand is. Die oude man, lijkt mij wel dol van woede. Zijn tanden klapperen gewoon ervan."
Hij draait zich om en zegt tegen de waker: "Ik ken jou wel, je bent heel slecht en ook niet snugger. Ik zal die arme Bruintje wel thuis brengen. Probeer ons maar te pakken. Ik ben toch vlugger."

35. BRUINTJE WORDT THUISGEBRACHT DOOR DE GELAARSDE KAT

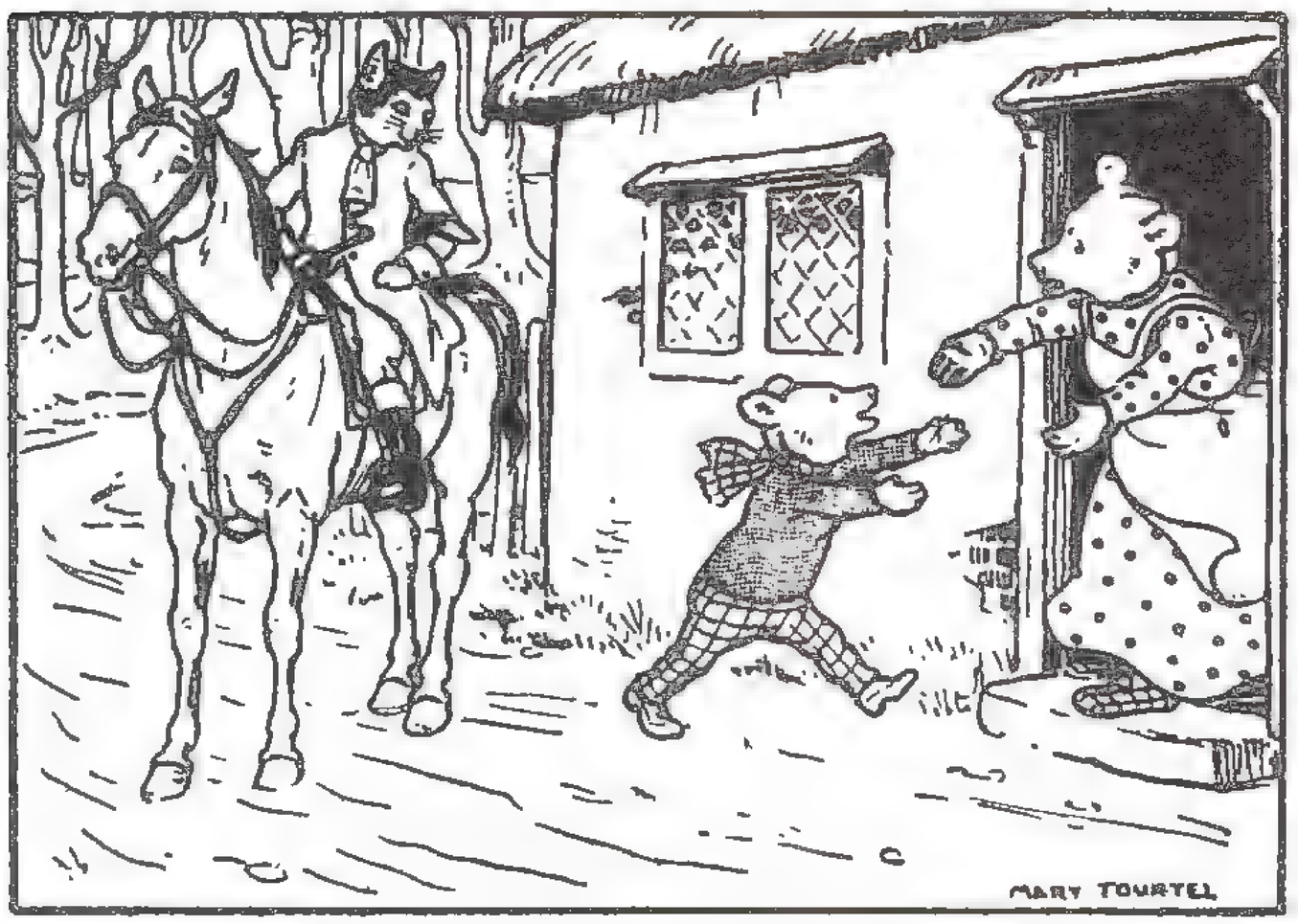

De Gelaarsde Kat is een heel verstandig dier, die zonder moeite in een wip het huisje vond. En Bruintje riep, toen hij z'n moeder zag: "Hier ben ik, lieve Mam!"
En vlug sprong hij op de grond.
Zijn moeder strekt haar armen uit. Wat is ze blij dat hij is teruggekomen.
Ze sluit hem in haar armen en knuffelt hem, terwijl de vreugdetranen over haar wangen stromen.

36. BRUINTJE DRINKT THUIS THEE

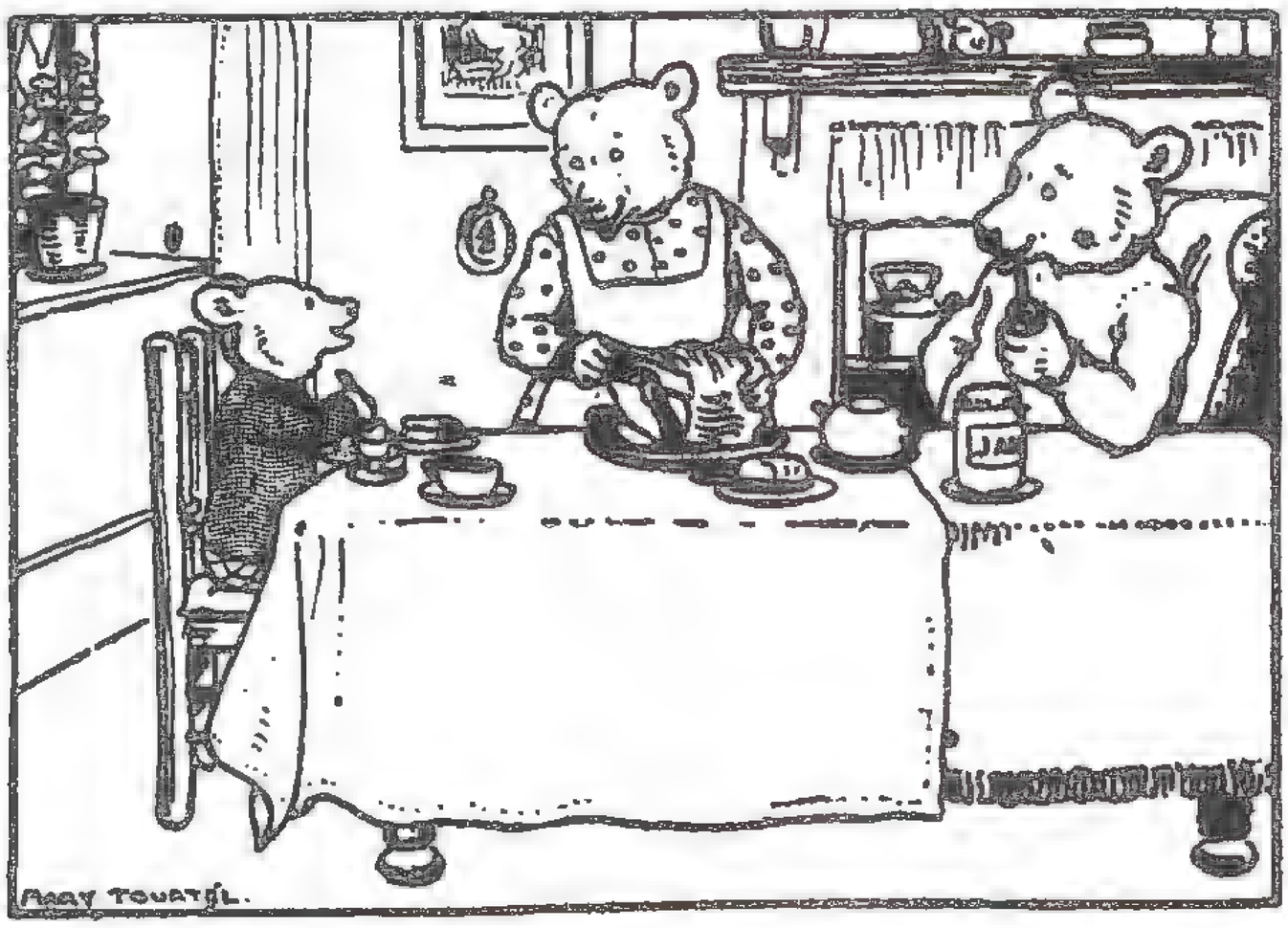

Heel hartelijk danken ze de Gelaarsde Kat, die met een glimlach dan weer verder gaat, terwijl Bruintje zijn ouders plechtig belooft, dat hij nooit meer zal dwalen gaan op straat.
"Wat ben ik vreselijk blij", zegt hij, "Om eindelijk weer hier bij jullie te zijn. Want nergens is toch eerlijk gezegd, de thee zo lekker en een eitje zo fijn."

EINDE

BRUINTJE BEER DOET KERST INKOPEN

DOOR MARY TOURTEL

1. BRUINTJE MAG DE KERSTPUDDING ROEREN

Mevrouw Beer was haar Kerstpudding aan het roeren en natuurlijk wilde haar zoontje Bruintje met roeren helpen, de kleine guit.
"Uitstekend", zei ze, "roer maar goed en doe een wens terwijl je roert, zo'n wens komt meestal uit."
Dus roerde hij en deed daarbij z'n wensen in gedachten.
Daarna zei hij: "Moeder, ik wil graag naar de stad, zoals u zult verwachten.
'k Wil graag cadeautjes daar gaan kopen, waarvoor 'k wat geld bewaarde, zodat ik een aardig bedragje bij elkaar spaarde."
"Goed", zei z'n moeder. Maar pas op, dat je niet weer gaat dwalen.
"Dat beloof ik", zei Bruintje. "Wat heb ik dat toen duur moeten betalen!"
"Ik zal m'n sleetje meenemen naar de stad. Daar leg ik de cadeautjes op. " En do deed hij dat.

2. BRUINTJE GAAT KERSTGESCHENKEN KOPEN

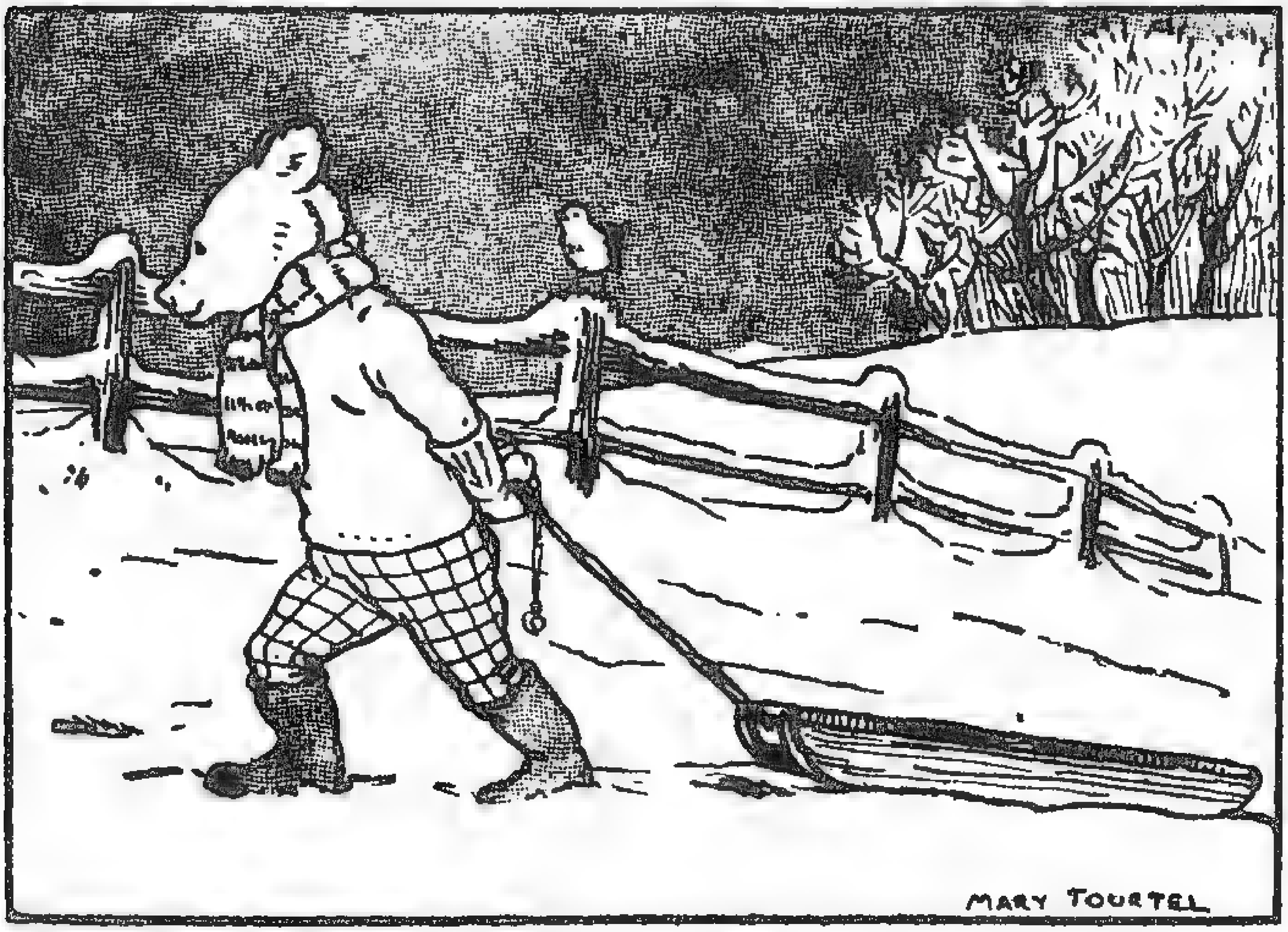

Opgewekt gaat Bruintje op weg met z'n slee. Het is een mooie dag en hij is heel tevree. De sneeuw ziet er zo wit en wollig uit, daar zou je fijn in kunnen rollen. Als Golli en Jaapje er nu eens waren, dan konden ze fijn in de sneeuw gaan hollen.
En verder gaat hij, terwijl hij alvast loopt te denken, wat hij z'n vader en moeder wel zal schenken.
Voor Mam wil hij een warme sjaal gaan kopen en Pap zal straks op mooie toffels lopen. En verder koopt hij nog veel mooie dingen, voor vriendjes en voor andere lievelingen.

3. BRUINTJE DOET Z'N INKOPEN

Al gauw is Bruintje in de stad, waar hij een grote zaak naar binnen ging die alles had.
Voor Mam en Pap kocht hij de sjaal en de mooie sloffen en ook de Gelaarsde Kat, die zou wel boffen. Een grote pot met room, die zou hem zeker lijken. Golli en Jaapje zouden op staan kijken van de mooie schaatsen die hij hun zou geven. Aan Sam de Eekhoorn dacht hij ook nog even. Die kreeg een zak met nootjes, oh zo fijn. Wim Das zou vast wel heel gelukkig zijn, met 't lekkers dat Bruintje voor hem uit ging zoeken. De Oude Wijze Geit had al zoveel boeken, dat Bruintje maar geen boek kocht, doch een kam, waarmee z'n fraaie sik in z'n mooiste toestand kwam.
Terwijl twee winkelbedienden alles naar buiten dragen, lopen twee arme poesjes zich buiten af te vragen, wat al die pakken voor heerlijks wel bevatten. Zij kunnen niets kopen, want ze zijn zo arm als kerkeratten.

4. BRUINTJE KOMT JAAPJE EN GOLLI TEGEN

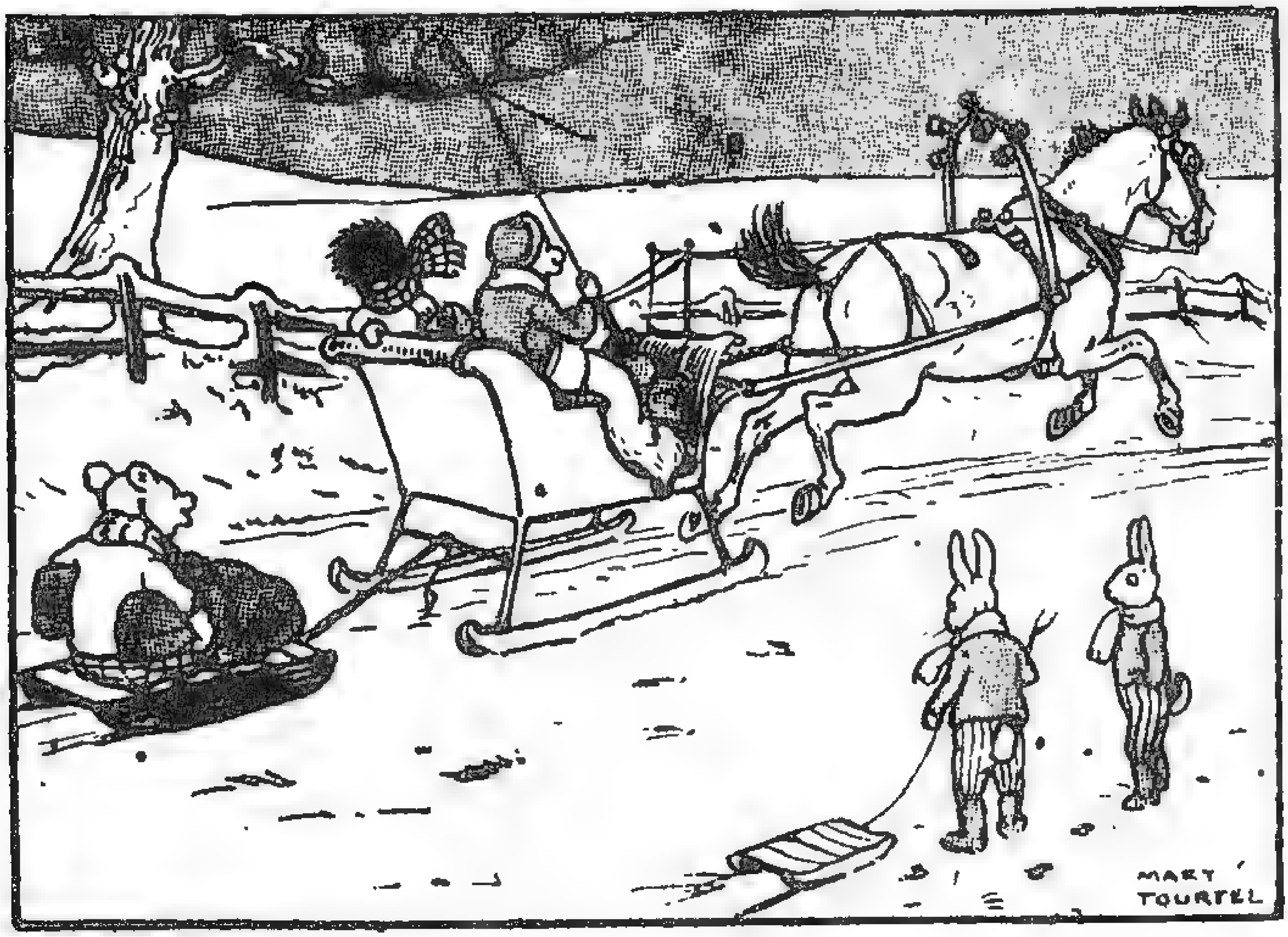

Bruintje is weer op weg naar huis.
"Hemeltje, wat is die slee zwaar van al die pakjes.
Hopelijk kom ik thuis."
Net als hij dat loopt te denken hoort hij belletjes rinkelen.
Daar komt een slee voorbij, met Golli en Jaapje erin, hun ogen twinkelen.
"Hallo", roepen zij, "Wat is jouw sleetje zwaar. Je komt zo nooit tegen de heuvel op. Bind hem dus achter de onze maar."
Wat was het leuk om zo maar voort te snellen. Vlug gingen zij de heuvel op, vlugger dan je het kunt vertellen.
Zij kwamen twee konijntjes voorbij, maar het ging zo snel, dat ze niet konden zien wie het waren. Misschien waren het Ko en Nijn wel.

DEZE BEIDE VERHALEN
VAN BRUINTJE BEER
KONDEN WORDEN HERDRUKT
DANKZIJ DE MEDEWERKING
VAN DE
DAILY EXPRESS TE LONDEN
EN HET
BRITISH NEWSPAPER MUSEUM
TE COLINDALE

5. BRUINTJE HANGT ZIJN KOUS OP VOOR DE KERSTMAN

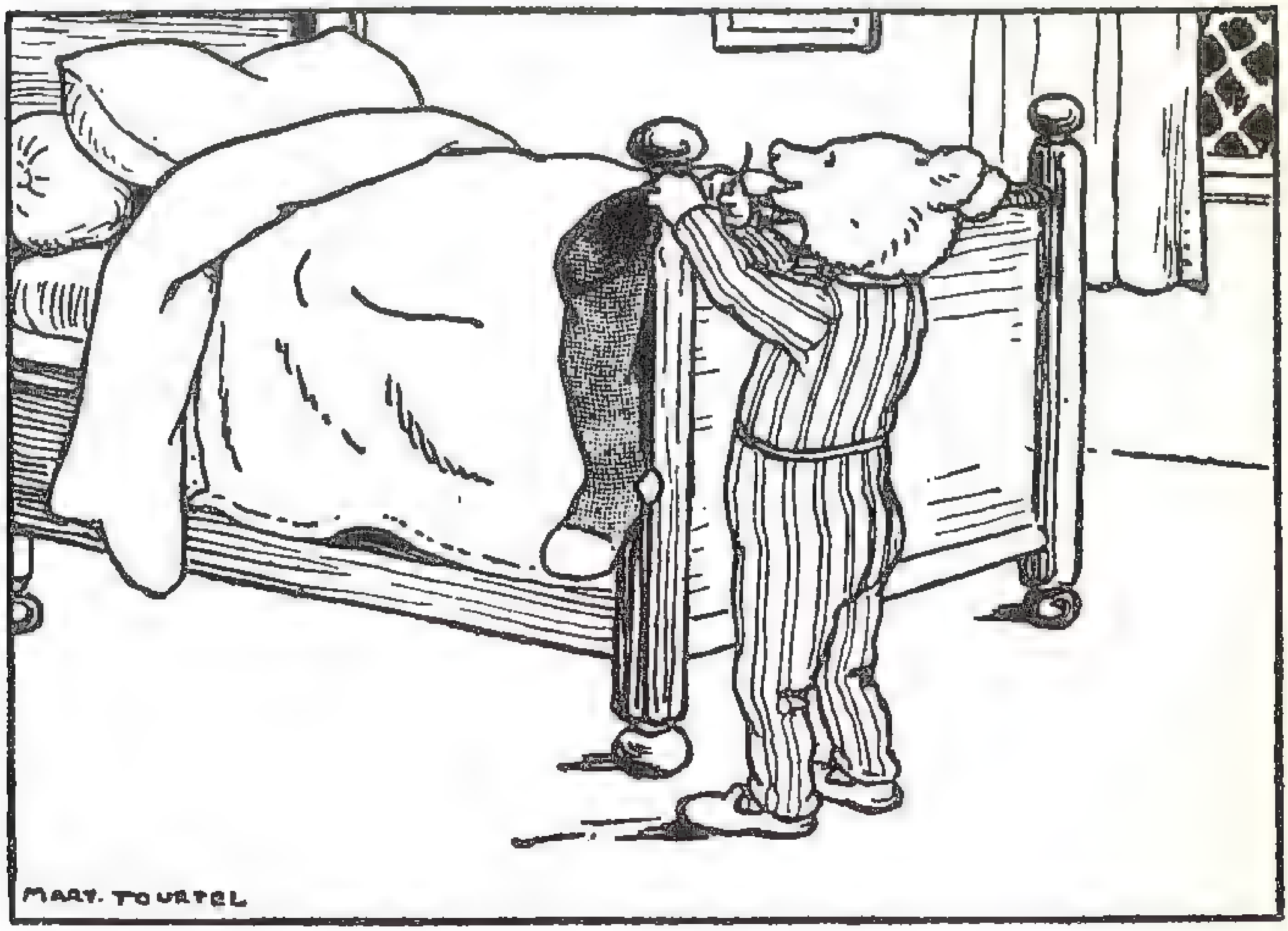

Golli en Jaapje waren weggegaan en Bruintje had al gauw bij Moeder voor de deur gestaan.
't Is Kerstavond en hij heeft naar bedtijd echt uit zitten kijken. Omdat zijn eigen kous zo klein is, hangt hij die van z'n vader op, in de hoop dat die groot genoeg zal blijken.
Hij wil graag wakker blijven, om de Kerstman te zien, als die door de schoorsteen komt glijden. Maar die is niet dom en voordat hij op Kerstavond gaat rijden, vraagt hij Klaas Vaak om extra goed te strooien, zodat geen kind roet in het eten kan gooien.
En ook bij Bruintje lukt dat, want na twee keer gapen gaat hij meteen lekker en diep liggen slapen.
Het was een drukke, goedbestede dag, zodat hij nu van ons best rustig slapen mag.

ONSCHULD EN BOETE

Door Rudy Kousbroek

Voor we in snikken uitbarsten maar snel terug naar de gezonde, tastbare werkelijkheid! Bruintje Beer's mopshond-achtige vriend (Algy Pug in de oorspronkelijke Engelse versie) heet in het Nederlands Bullie Mops. Dit is een van de inlichtingen die ik heb ontvangen van een onvermoed groot aantal Bruintje Berologen, naar aanleiding van mijn hagiografie een poosje geleden.
Ook is er stof voor een Erratum. Het Handelsblad adverteerde helemaal niet bij vergissing, zoals ik geïnsinueerd had, over een koppige prinses inplaats van een gulzige, en over een zwarte poes inplaats van een ridder van die kleur: het zijn *andere* Bruintje Beer-verhalen, die werkelijk zo heten, zoals ik heb kunnen constateren toen ik van de Heldere Krant de desbetreffende deeltjes toegestuurd kreeg.

Het blijkt intussen weer dat uit alle fouten iets geleerd kan worden, want deze dwaling werpt een helder licht op iets anders, en dat is de grote themaverwantschap tussen de diverse Bruintje Beer-verhalen. Die koppige prinses lijkt heel veel op de gulzige, en zij worden op zeer analoge manier van haar respectieve karakterfouten genezen: in de geschiedenis van de zwarte ridder komt een zwarte poes voor die vrijwel dezelfde functie heeft als zijn soortgenoot in het verhaal van die naam. Verwende prinsjes of prinsesjes, en kwaadaardige oude mannen of vrouwen, die Bruintje Beer op hun wensen moet bedienen, dat zijn voortdurend terugkerende motieven in het Bruintje Beer Epos. Dat is natuurlijk geen toeval, zoals we later zullen zien.

Van een bepaalde omstandigheid, waarvan ik het wonderbaarlijke al de vorige keer signaleerde, levert een van de nieuw-ontvangen boekjes een nog onthutsender voorbeeld: het naast elkaar bestaan van antroposomatische dieren, of zo men wil zoöcefale mensen, met volkomen dierlijke dieren. Ik doel nu op het verhaal van Bruintje Beer en de Kleine Prins, uit de *Avonturen* IVe Serie, deel 1. In dit verhaal moet Bruintje weer eens een prinsje amuseren. Als gevolg van een vervloeking krijgt dit prinsje een varkenskop; ook dat is een motief dat Mary Tourtel wel vaker toepast, zo wordt in een andere geschiedenis het prinsje veranderd in een ei (Bruintje Beer en Prins Humptie-Dumpty), etc.

1

Een jongetje met een varkenskop! Ik weet niet of iedereen wel goed beseft hoe dicht wij hier genaderd zijn tot het onuitsprekelijke: ogenschijnlijk verschilt dit prinsje nu in geen enkel opzicht van Bruintje's speelkameraad Big Krulstaart (ik moet wel schrijven ogenschijnlijk, want wij weten niet hoe deze wezens er uit zien zonder hun kleren aan), die immers ook de gedaante heeft van een mensje met een varkenssnuit. Maar de gedaanteverwisseling van het prinsje wordt beschreven als een catastrofe. Iedereen is in de war, hoe komt ons prinsje weer van die walgelijke varkenskop af, etc. Ook Bruintje denkt er zo over („Het is

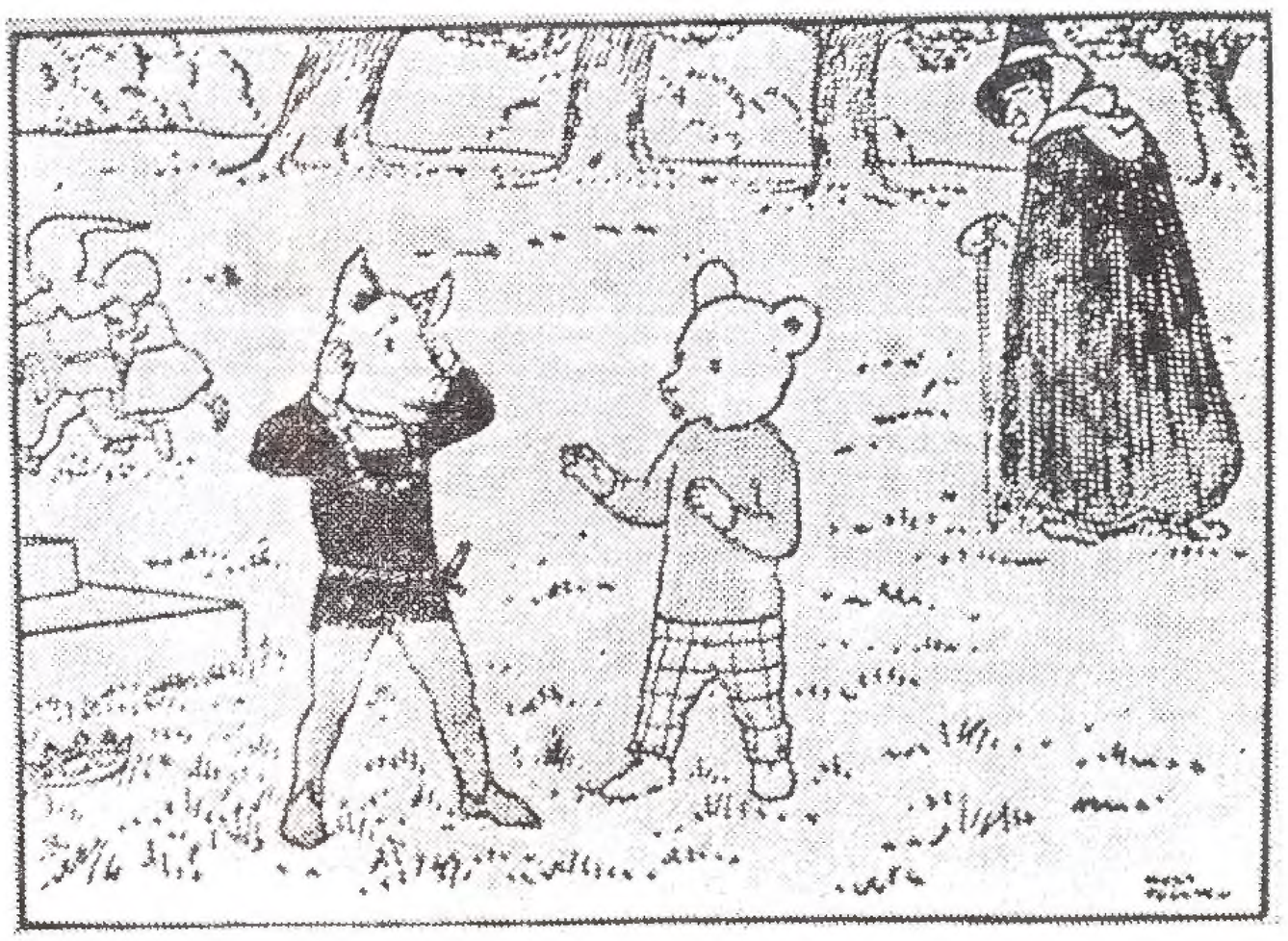

verschrikkelijk!" roept Bruintje uit) en hij begeleidt het prinsje op een moeilijke en gevaarvolle tocht naar een toverfontein, waaruit de varkenskoppige prins moet drinken om weer een mensenhoofd terug te krijgen.
Een vreemdsoortige tragedie in een wereld waar de voornaamste protagonisten dierenkoppen hebben! Maar de fontein wordt bereikt, de prins drinkt, met het gewenste resultaat. Blij roept hij uit: „Kijk eens Bruintje Beer! Weg is mijn varkenssnuit!" Wat moet Bruintje Beer daar nu eigenlijk wel van denken? Komt het niet op, in zijn berekop, om ook eens een slokje van dat water te proberen? Je weet nooit wat er misschien tevoorschijn zou komen.
Misschien wel het gezicht van een klein meisje, dat vaak op haar verwende jongere broertje moest passen; een klein meisje dat verdriet had omdat haar moeder sedert d' komst van dat jongere broertje (of zusje) helemaal niet meer zo aardig tegen haar

weer in een menselijk prinsje. De hooghartige prinsesjes worden weliswaar gekweld en vernederd — weg met die mooie kleertjes, grauw katoen moeten ze dragen, en vloeren boenen, en droog brood eten — maar dan zijn ze ook genezen van hun ondeugd (gulzigheid, koppigheid, etc.) en veranderd in wezens waar men van kan houden. De „verlossende" functie van de Bruintje Beer-verhalen is wat dat betreft onmiskenbaar.
Het is anders gezegd hier vrij duidelijk welke functie het schrijven van deze verhalen voor Mary Tourtel gehad moet hebben, en het geeft tegelijk een idee van de functie die zulke verhalen voor kinderen vervullen: het zijn om zo te zeggen modellen van de manier om een psychisch conflict op te lossen dat, behalve misschien voor enige-kinderen, welhaast universeel moet zijn. Iets als: hoe leer ik van mijn broertje/zusje houden, en dat schijnt Mary Tourtel wel gelukt te zijn.

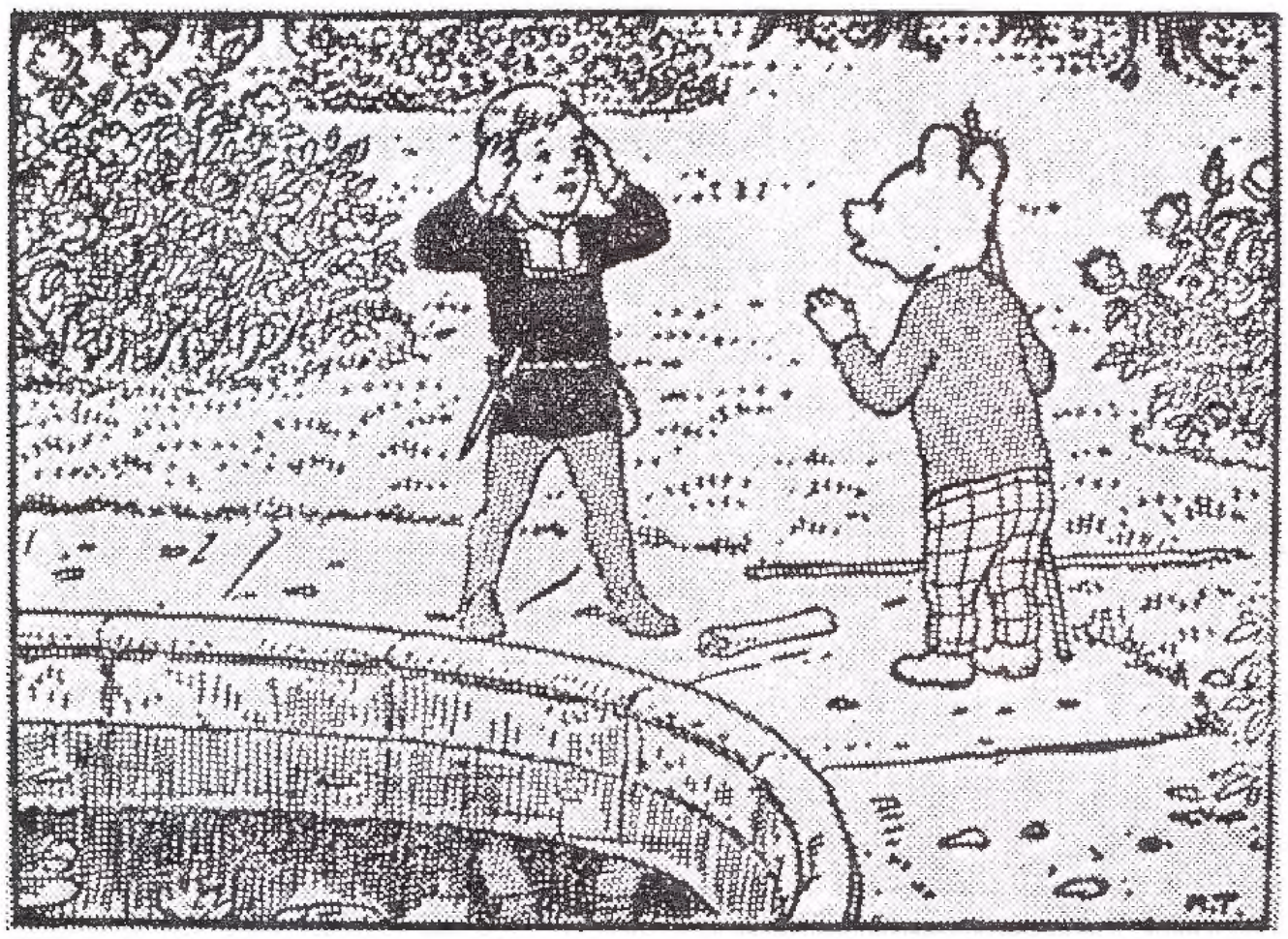

was. Een klein meisje dat nogal sprekend zou lijken op Mary Tourtel.
Arme Mary Tourtel. Zoiets moet het wel geweest zijn. Hoe oudere kinderen denken over het nieuwe zusje of broertje wordt fraai in beeld gebracht door deze prinsjes die als gevolg van een vervloeking een varkenskop krijgen, of in een ei veranderen en vervolgens uit het raam worden gegooid.
Opmerkelijk genoeg staat in beide genoemde voorbeelden Bruintje Beer in een indirecte, maar niettemin onmiskenbare *schuld*-relatie tot de slachtoffers; in een van deze geschiedenissen komt hij er ook voor in de gevangenis terecht. In de andere is het volkomen vanzelfsprekend dat hij de gevaarlijke reis naar de toverfontein mee moet maken.
Maar in de verhalen van dit type — die met de prinsjes of prinsesjes — komt het in het eind altijd in orde. Prins 'varkenskop krijgt zijn oorspronkelijke hoofd weer terug en is tegelijk genezen van zijn melancholie. Het gebroken ei (prins Humpty Dumpty) wordt weer heel, en verandert ten slotte

Maar die boze mannen en vrouwen uit de verhalen van het andere type! Die verdwijnen krijsend door de vloer, of worden in een rat veranderd en daarna opgegeten door een vos. De verhalen van dit type maken veel minder de indruk „verlossend" te zijn. Dit zijn ook de verhalen waarvan ik mij meen te herinneren dat ik ze als kind angstaanjagend vond.
Toch geven ze, op hun manier, ook de oplossing van een conflict. Die oplossing is alleen niet een verzoening.

Ik ken, als ik er zo over nadenk, eigenlijk bijna geen westerse sprookjes of kinderverhalen waarin een dergelijke verzoening gegeven wordt. Het is een droevige optocht van oude vrouwen die kinderen vetmesten, van reuzen die hun eigen kinderen de keel afsnijden, van ouders die hun kinderen het bos dan maar inbrengen en daar achterlaten, en vul maar in. Het zijn de oplossingen bij een relatie waarover ik eerder al schreef dat hij in onze cultuur niet een van de gelukkigste is.

rectificatie

Op pagina 10 van dit nummer staat onder de kop 'Rupert-albums' ten onrechte vermeld dat de publikatierechten van Bruintje Beer in Engeland op het ogenblik berusten bij Purnell & Sns. Ltd. en niet bij de Daily Express.
Deze onjuiste mededeling rectificeren wij hier op dringend verzoek van de Daily Express.
De Sampson Low Marston Co. Ltd., die thans deel uitmaakt van de Purnell Organisatie, had alleen de rechten in handen voor het publiceren van enkele oude verhalen van Bruintje Beer in boekvorm.

Ook op pagina 10, maar dan onder de kop 'Bruintje Beer Omnibus in kleuren', wordt vermeld dat het Algemeen Handelsblad om de zes weken eenvoudiger uitgevoerde Bruintje Beer albums van 32 kleurenpagina's zal uitbrengen. Daarvan is echter op dit ogenblik nog absoluut geen sprake.

Het op pagina 23 en 24 van dit boekje afgedrukte artikel 'Onschuld en boete', geschreven door Rudy Kousbroek, werd overgenomen uit het Algemeen Handelsblad van 13 december 1969.

bijvoegsel stripschrift nummer 18, 1970